

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉZSI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Bánffy lemondott.

Budapest, február 17.

(v.) A végzetnek megtorló hatalma érvényesült: báró Bánffy Dezső beadta lemondását. Az exlex nyíla visszapattant az alkotmány gránitsziklájáról és szíven találta azt, aki ellötte. Ez az ember többre becsülte a többségi akaraton nyugvó kormányzati elvet az alkotmány folytonosságánál: meg kellett tehát buknia. Példátlanul erős többségnek példátlanul kíméletlen kormánya volt s lám, mégis megbukott. Szinte korlátlan hatalomra tett szert azzal a rendszerével, mely a kormányzati érdek számára a megfélemlítés és a jutalmazás révén kisajátított minden hozzáférhető magánérdeket, s lám, mégis megbukott. Tegnap még egy ország hevert lábainál, százezrek keresték kegyét, százezrek rettegtek haragjától s lám, mégis megbukott. Zsarnoka volt miniszterteraszainak, kényura pártjának, despotája a nemzetnek és megbukott. Megbukott, mert hatalmát ellentétbe helyezte a joggal s voksainak számából ürügyet merített az erőszakra. Megbukott, mert önérzete döllyfő, kormányzata diktatúrává fajult s mert a helyett, hogy az országot szolgálta volna, a maga szolgájává akarta aljasítani a nemzetet. Amíg csak *kijátszotta* az alkotmányt, addig büntetlenül garázdálkodhatott. De mihelyt megsebezte azt, elkerülhetelenné lett bukása. A politikának inkompetenciájának tényezői a végzetnek itélőszéke elé idézték s ez a szigorú bíró kimondta kormányzatára a halálos ítéletet.

A távozót mi nem fogjuk sárral dobálni. Amit vétett, azt ím expiálta. Nem vitatjuk szándékainak jóhiszeműségét, sem érdemeit, amiket egy vagy más téren szerezhetett. Ő maga ma az utókor pártatlan történetírását invokálta párthívei előtt a bucsuzás kínos pillanatában. Legyen az ő kívánsága szerint. Tegyen közötte és közöttünk igazságot a his-

tória. Ha alkotott valamit s ez alkotásai túlélik őt, hadd beszéljenek majd azok a maguk értékéről. De a rombolások, amiket a nemzet közjogaiban, az ország erkölcsi és szellemi javaiban véghezvitt, a sebek, amiket a nemzet testén itt hagyott s amik csak hosszú idő múlva fognak behegedni, vádlói lesznek az ő kormányzatának. A végzettől, amely elbukta, a történetírásra appellálta meg ma báró Bánffy Dezső az ő ügyét. Mi ezt naiv gondolatnak tartjuk; de ha enyhítést ad neki az az ötlet, hogy a történelem le fogja cáfolni a nemezist, mi nem vesszük el tőle ezt a vigasztaló hitet. Pedig felelhetők neki azt, hogy a történelem semmi egyéb, mint a végzet krónikása. De itt hagyjuk a pöriratok közt a kortársak véleményét felőle. Hézagosa volna e nélkül a történetírás anyaga.

A kormánypolcra nemzetiségének hagyományos szerencséje vitte fel Bánffy Dezsőt. Könnyű podgyászsal jutott el oda. Voltak erős ösztönei erkölcsi fék nélkül, voltak nyers tehetségei minden tudás nélkül. A lelkiismeret benne elfojtotta a hatalomvágyának korlátansága. Két fázisa volt kormányzatának: az egyikben feszélyt látott a jogban, a másikban kényelmetlennek látta az alkotmányt, a másikban meggyűlölte azt. Uralkodni akart, holott csak kormányzásra volt hivatva. Fegyvert keresett tehát a jog ellen, nehogy önérzetét megalázzák, hatalmát megcsorbítsák a paragrafusok. Meg is szerezte ezt a fegyvert csakhamar; csinált magának egy többséget, amely kész volt az ő parancsszavára keresztülgázolni a törvény minden sorompóján. A pénz és a hatósági terror segítségével függetlenné tette ezt a többséget a nemzet akaratától. A piacon vásárolt mandátumoknak ő lett a gazdájává s úgy bánt velük, mint felettlen tulajdonával. S mikor megvult a nem-

zeti akarattól független többség, akkor függővé tette azt a kormányhatalom akaratától. Üldözte benne az önálló gondolkodást, kiirtotta belőle az elvszilárdságot s a meggyőződés bátorágát. Jobbágyokká nevelte párthíveit ez a hajthatatlan lélekidomár. Többségében a szokimondásra kemény büntetéseket szabott, ellenben dusan jutalmazta a feltétlen engedelmisséget. S mikor eljutott odáig, hogy pártjában elsorvadt a lelkiismeret és megedződött a vak pártfegyelem, mikor ez az állapot kiállotta a legsúlyosabb megaláztatások teherpróbáit, akkor, ah akkor végre úgy érezte, hogy elérkezett legmerészebb ábrándjainak megvalósulásához. Valahára megszerezte a parlamentáris fegyvert az alkotmány ellen. Hirdette nyíltan, hogy a kormányhatalom mértékének nem a már meglévő jog, hanem a többségi akarat szab határt. Alig vetette alá saját magának a többséget, legott alá akarta vetni a többségnek az alkotmányt. Elmélete az volt, hogy a törvény holt betű, de a többségi akarat eleven hatalom. Lenézte a törvényt, mert az nem ad többséget; s a jognak urává tette a többséget, amelylyel föltétlenül rendelkezett. A gyűlölt joggal így vélt elbánhatni, azzal a joggal, amelybe minduntalan beleütközött az ő kórosan tultengő hatalomvágya. Az emberekkel nem volt sok baja; mindenféle érdekeiknek szálait ügyesen hozzábogozta a maga hatalmához s ezen a porázon aztán oda vezette őket, ahová akarta. A maga önzését belekapcsolta a társadalom önzésébe s ellenségeit üldözve, barátait jutalmazva, önkényének jármába hajtotta a nemzetet. De azokkal a nyomorult paragrafusokkal nem bírt sehoggy; odakunyorodtak a lábai elé s minduntalan megbotlott bennük. Beállott az inkompatibilitás közte és a törvény közt: uralkodni akart mind a kettő. Ezért fegyverezte fel magát Bánffy olyan többséggel, amely

T Á R C A.

Az első vihar.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Ábrányi Emil.

Herczeg Ferenc új darabjának a főpróbáján egyik mellettem ülő barátom ezt kérdezte tőlem:

— Ha ez a darab névtelenül, szigorú inkompetitában vett volna részt a Mészáros-féle pályázaton, mit írtál volna róla? Nem fedeztél volna föl benne sok, nagyon sok hibát?

Amire én a kérdező jó barátom ezt válaszoltam:

— Mindjárt fölfedeztem volna, hogy a szerzője igazán *distingvált* író.

S csakugyan: ahogy az elegáns úri asszonyt meg lehet ismerni a diskrét illatszerről, (a talmi elegancia, a gazdag parvenu és az előkelőséget utánzó kokott-világ sohasem sajátítja el ezt az ízlést) éppen úgy meg lehet ismerni Herczeg Ferencet a finomabb fajtájú elmességéről és a mértéktartásáról. Ezek a tulajdonságok bőven megvannak a nemzeti színpadon ma először adott új négy felvonásos színművében, az *Első vihar*-ban is.

A jó modor nemcsak az embert, hanem az író is kellemessé teszi. És a jó modor — bármit mondjon a szíverén vad lángész — kedves, értékes adomány. Nemcsak a nevelés dolga ez. Nagy része van benne a veleszületett jellemnek, az érzület finomságának, a világos, tiszta judiciumnak, az ízlés kényességének, az önbírálat férfias szigorúságának. Ez a jó modor az, amit Herczeg Ferenc írói egyéniségében méltán szeret és becsül a közönség. Herczeg Ferenc olvasója

vagy hallgatója biztos lehet abban, hogy nem fog bosszankodni durva szertelenségek, izléstelen naivitások miatt, hogy sok érdekes megfigyelést, sok kitűnő ötletet fog kapni a szerzőtől a mai társadalom egyes típusairól és mindvégig meg fog maradni abban az illúzióban, hogy egy okos, művelt és komoly tehetség beszél hozzá.

Á téareói könnyűsége, a rövidebb, hosszabb rajzok vázlatossága még akadályozza abban, hogy erős nagy problémákba mélyedjen a színpadon. Ebben a tekintetben még hátrányban van a nálunk annyira ismert és annyira esodált külföldi drámaírókhoz képest, akik a problémák fölvetésében és megoldásában mélységet és igazságot bámulatos technikai virtuozitással kötnek össze. De a *beszéd* művészetét már elsajátította. Ebben a pontban a külföldi nivó és a hazai színpad már nem áll egymástól lesújtó távolságban. A Herczeg Ferenc alakjai természetesen társalognak; nyelvük sima, folyékony, sokszor elmés, eleven; az, amit mondanak, nemcsak valószínűen hangzik, hanem van benne sok szellem és karakter. Józán és komoly helyzetekben nem szőnek a beszédbe költői metaforákat és ott, ahol mindennapi szalonnaberek mindennapi eseményeket tesznek szavá, nem tesszik semmivé az illúziót oda nem illő virágos hasonlatokkal. Az *Első viharban* csak egy helyen kaptam rajta Herczeget efféle fölösleges toldalékon. A fiatal Lehel gróf Dobó Oszkár előtt, akivel először találkozik, többek közt így beszél párbajban agyonlőtt barátjáról: „Olyan volt a lelke, mint a tiszta vízi patok.” Itt enyhítő körülménynek veszem, hogy ezt egy végzett gimnazista mondja, de a fölkiáltás mégis természetellenes, mert mágnás-gyerekek társalgás közben nem beszélnek költői hasonlatokban, kiváltképpen olyan kemény gavallér előtt, a milyennek Dobó Osz-

kárt a fiatal Lehel gróf is jól ismeri. Fogadni mernék, hogy a közönséges életben — a báró Litvay szalonjában — Lehel gróf minden hasonlat nélkül csak ennyit mondott volna: „Remek ember volt! *Egyenes, nyílt lelkű, becsületes ember!*” És ennyi éppen elég is ott, ahol nem lírai poéták, hanem mágnások és kemény gavallérok diskurálnak egymással.

A darab címe tagadhatatlanul félrevezeti az embert. Azt hittem, amikor a címet olvastam, hogy itt egy házaspár első összehördülésének leszünk a tanúi. Pedig az *első vihar* nem házaselekedés összekapására és kibékülésére vonatkozik. Az első vihar egy kiskoru, tizennyolc éves fiatal ember tragikomédiája. Az első vihar egy naivnak, szüziessnek nevelt mágnásfiu szívében tombol, aki egy ideges, kacér, gyereklelkű asszony hóbotját komoly szerelemnek veszi s akit ez a szerelem és a velejáró család egy pillanat alatt kikergeti az öntudatlan, édes, ártatlan gyermekkor édenéből.

Az, amit Herczeg itt rajzol, voltaképpen a *pubertas* vihára. Az a tavaszi stádium, amikor a nedves rügy a meleg napfényben kipattanni készül. Amikor a testben kigyulad az érzékek tüze, és a szenzuális sovárgás, mint valami forró szélroham, viharosan száguldjra keresztül az érne kezdő fiatal ember nyugodt lelki világát. Végzetes határpont! Addig a könyv, a tanulmány, a játék, a szülők szeretete, a vig és könnyű pajtáskodás volt a fiu univerzuma. Addig a gyerek a szülőké volt, a gyámoké volt, a nevelőké volt, akik oda vezették, ahová akarták, mert még szeliden engedelmeskedett, még nem rombolta szét benne a gyermeki szeretet kedves szubordinációját az örök forradalom, a szerelem! Addig a fiu a *femininumot* csak az anyjában látta megtestesítve. De most megjelent

vakon követte mindenüvé. Ha a többség törvényt hoz, — így vélekedett — akkor miért ne *vihetne* a többség törvényt? És neki uszította pártját az alkotmány tilalomfáinak. Kitérdeltette őket és örömtüzeket gyújtott belőlük hatalmának és dicsőségének ünneplésére. Előbb kikergette a nemzetet a parlamentből, aztán átköltöztette a parlamentet a pártklubba, ott pedig kijelentette a lex Tiszában, hogy az alkotmány a holt jogok kriptája, ellenben a többségi akarat az az anyaméh, amely a jövődjöggel viselős. És e kijelentés után megcsinálta az exlex állapotot, amely lebontotta a holt jogok kriptáját, hogy anyagából bölcsöket faragjon a törvénytelen törvények korszakának szörnyszülői számára.

Ebbe aztán bele kellett buknia. Nem az obstrukció ölte meg ezt a kormányt, hanem az alkotmány. Összeesküdtek ellene a paragrafusok és elmentek segítségért a nemeziszhez. A magyar törvénykönyv rázuhant egy ezredéves nemzetlétnek egész súlyával erre a kormányra és szerte zuzta. A dölyfös Atlasz, aki vállára akarta emelni a magyar glóbuszt, összeroskad a Werbőczytripartitumának sulya alatt. És bukásában ámulva tapasztalja, hogy van nemzet a parlament felett, parlament a többség felett, törvény a többségi akarat felett, és hogy pocskékká válik az a kormányhatalom, amely önmaga számára akarja elbitorolni a nemzet, a parlament és a törvény erejét. Kemény lecke ez, de tanulságos. Bárki legyen Bánffy utódja, tisztelni fogja, mert tisztelni kell a közélet imponerábilis tényezőinek értékét. Bele fogja vinni a nemzeti akaratot a parlamentbe, az alkotmányos szellemet a többségbe és vissza fogja vezetni a törvény sorompói közé a kormányzati tekintélyt. Látni a jognak hatalmát annak a kormánynak a szétroncsolt kadáverében, amely az erőszakot nézte a maga tartóssága zálogának, ki fogja engesztelni a hatalmat a joggal s ápolni fogja e kettő között az összhangot.

Ha nem csálnak a jelek, Széll Kálmán fogja az új kabinetet alapítani. Az ő egyéniségében megvan minden biztosítéka annak, hogy gyökeresen fogja reformálni a kormányzati szellemet. A nemzet jogainak, a törvények erejének, a parlament tekintélyének őszinte és lelkes munkását ismeri és tiszteli benne a közvélemény. Nincs kétségünk benne, hogy a kormányzat élén hü

marad multjához és sikeresen fogja végrehajtani a kibontakozás politikáját. Nagy tradícióknak gondos és elszánt öre volt eddig ez a férfi; ha oda viszi az országot, ahová eddig haladott sikerekben gazdag államférfiúi pályáján, akkor egy jobb jövőnek perspektívája nyílik meg a hatalomralépésével és létrejön az a tartós és erős béke, amelyre az országnak szüksége van, hogy kiheverhesse ez áldatlan küzdelemnek szörnyűsége gyötrelmeit. Az ő vezérlete alatt a kormánypolitika ismét visszatér a szabadelvűség nemes ideáljaihoz, amelyekből az utóbbi időben fájdalom eltántorodott. Reméljük, hogy alatta és általa restaurálódni fog a liberalizmus önérzete, mely fennlen hirdeti büszke felszavát: *fölfele és előre!* Ennek a szabadelvűségnek voltunk mi szószólói a dekadenciának ma megbukott rendszere ellen. S ennek maradunk független hitvallói a jövőben is. Örvendő és reménykedve köszöntjük ezt a várva-várt új korszakot.

BELFÖLD.

Összeférhetetlenek. A képviselőház összeférhetetlenségi bizottsága ma tárgyalta Apáthy Péter elnöklete alatt a Horn Ferenc upesti vendéglős által benyújtott összeférhetlenségi bejelentéseket. Miután az elnök tudatta, hogy a bejelentő, bár kézbesítő iven értesítették a tárgyalás idejéről, nem jött el, megkezdődött a tárgyalás. A képviselőkkel összeférhetetlen állásuk van a bejelentő szerint Arányi Miksának, Bedő Albertnek, Berzeviczy Albertnek, Bende Gyulának, Bessenyei Ferencnek, Csávossy Bélának, Dániel Gábornak, Eszterházy Kálmánnak, Fabiny Teofilnak, Falk Miksának, Gajári Ödönnek és Hellai Ferencnek, akik Falk kivételével valamennyien megjelentek a mai tárgyaláson. Falk Miksa levelében kimentette távollmaradását és beküldött okmányával igazolta, hogy a magyar kereskedelmi bank igazgatóságából még a múlt évben kilépett.

A megjelent képviselők röviden nyilatkoztak a kifogásolt állásokról. Köztük Gajári Ödön előadta, hogy az első magyar papírgyár r.-társaság nem áll a kormányval szerződéses viszonyban, csakis szabványos feltételek mellett szállít egyes állami intézeteknek s az állam részéről csak oly elbánásban részesül, mint a hazai tizenhat papírgyár bármelyike. A magyar automata gyár nem szerződéses alapon, hanem adás-vétel útján, egyszerű előre lefizetett összeggel biztosította, hogy a vasuti állomásokon automatákat állíttasson fel. A magyar építő vállalat gépeket állít elő vízi építményekhez. Árlejtés útján, ha a legolcsóbb ajánlatot teszi, megbízást kap munkakivételre, csak úgy, mint más vállalatok, de az államkincstárral nincs s soha nem is volt állandó szerződési viszonyban. Az Országgyűlési Értesítő r.-társaság igazga-

tóságának szövege soha sem volt tagja. Az Általános Köszömbánya Részvénytársaság szállít az államvasutaknak s talán egyes iskoláknak, de ez nyilvános árlejtés útján történik s a bizottság által már megállapított elvek szerint nem tekinthető oly állandó viszonynak, amely inkompatibilitást állapít meg. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tudomása szerint az ő képviselősége óta nem áll a kormányval semmiféle szerződéses viszonyban. Nincs is semmi más viszony köztük, legfeljebb az, hogy a kormány a banknál is, mint más nagyobb pénzintézeteknél, kamatozásra bizonyos összegeket elhelyez.

Hellai Ferenc kijelenti, hogy a Vasuti és Közlekedési Közlönyhöz való szerkesztői viszonya ezelőtt két évvel már tárgyalatott a bizottság által s azóta a helyzet semmi tekintetben nem változott.

A bizottság erre visszavonult határozathozatalra és egy órai tanácskozás után az elnök nyílt ajtók mellett kihirdette a bizottságnak egyhangulag hozott ítéletét, amely szerint a nevezett képviselőkre összeférhetlenség esete nem forog fűnn. Csak Falk Miksa és Gajári Ödön képviselőkre vonatkozó bejelentések fölött nem határozott még a bizottság. Falk Miksát újra meghívta a kedden tartandó bizottsági ülésre, Gajári Ödönre nézve pedig okmányok beszerzése mutatkozott szükségesnek s ezért a tárgyalás elhalasztott. Mohay Sándor bizottsági tag kérdésére Bessenyei Ferenc, Csávossy Béla és Eszterházy Kálmán 10—10 forint költséget számítottak föl s felajánlották jótékony célra, de a bizottság 3 szóval 2 ellenében nem állapított meg a ma tárgyalat esetekben költségeket.

A kolozsvári második mandátum. A Kolozsvár város második választókerületében ma zajlott le a képviselőválasztás. Haller Károly visszalépése folytán már csak két jelölt körül sorakoztak a polgárok. A szabadelvű párt báró Feilitzsch Artur erdőigazgató éljenése közt vonult föl, míg a függetlenségi párt Pázmány Dénes nevével indult a küzdelemben. A harc meglehetősen élénk volt, de egy percig sem volt kétséges a kormánypárt győzelme. Este 1/2 7 órakor Albach választási elnök kihirdette a választás eredményét: báró Feilitzsch 625, és Pázmány 257 szavazatot kapott s így báró Feilitzsch Artur 368 szótöbbséggel a kolozsvári második kerület képviselőjévé választott.

A mandátumot a választási elnök a szabadelvű párt számos tagja élén már át is nyújtotta Feilitzsch bárónak, aki megköszönte a polgárság bizalmát és biztosította azt, hogy mindenkor a haza és a város érdekeit fogja szívén hordani.

Az ellenzéki polgárság és különösen az egyetemi ifjuság elkeseredve fogadta a szabadelvű párt győzelmét. Az egyetemi ifjak egy része ma este tüntetett az ellenzéki jelölt mellett, miközben az iparos-ifjuság is hozzácsatlakozott. Hazafias dalokat énekelve, Bánffyt és Feilitzschot abeugolva bejárták a népesebb utcákat. A csendőrség és rendőrség teljes számmal kivonult és tapintatlan viselkedésével csak ingerelte a tüntetőket. Ezek erre követ dobáltak meg a rendőrö-

előtte az asszony — és adjó engedelmesség, adjó ártatlanság paradicsoma! Azontul a fiu nem a miénk többé. Azontul a fiu fölött az asszonyban élő esab és fátum uralkodik. Azontul a fiut a mámor, a gyönyör, az érzékek forgószele ragadja el tőlünk és nem tudjuk: hová, meddig ragadja? Talán megdondolatlan, örült tettekbe, talán alávaló botrányokba, talán iszonyú kétségbeesésbe és azután erőszakos, hirtelen halálba viszi! Akárhogy félünk, akárhogy sirunk, akárhogy könyörgünk, vagy parancsolunk: a *mérvők* már megszűnt. Látnunk kell, hogy a drága magzatt, a mi vérünk vére, halátlanná válik irántunk egy másik, egy nagyobb és erősebb törvény nevében. Tehetünk-e neki szemrehányást? Hiszen a természet diktátumát követi. Ugyanezt tettük valamennyien és ennek köszönheti, hogy él. De mégis fájdalmas az ilyen elválás, mégis boldog az a gyermek, aki minél később ismeri meg a szerelem hatalmát és legboldogabb az, aki úgy jár, mint a Herceg fiatal hőse, Lehel gróf, akinek az első feislését nem követi nyomán halálos tragédia, aki egy kis könnyhullatás után mosolyogva hever ki az első szerelem fájdalmát és gyerekes megnyugvással készül az élet komolyabb feladataira kedves és tiszteletreméltó mostohaasszonyok oldalán.

A világirodalomban ketten rajzolták különös művészetet ezt a lelkiállapot: *Beaumarchais* és *Byron*, kivált *Byron* a *Don Juanban*. A *Mariage de Figaro* Cherubinja inkább a szeleburdi, csélcsap, válogatás nélkül való szerethez képest; a komolyabb, nemesebb szerelem fölébredését a modern *Don Juan*, akinek a festésében *Byron* poézise és pszichológiája utólréhetetlen magasságra hág.

Ezek természetesen örök, elmulthatatlan alakok, akiknek a halhatatlanságára az *Első vihar* mágnásgyereke nem tarthat számot, de tagadhatalatlan, hogy Lehel gróf is nagyon kedves, szimpatikus fiu. Csak azt sajnálom, hogy Her-

ceg Ferenc ügyes és finom tolla nem dolgozta ki eléggé. Mostani formájában inkább vázlatnak mondható. A darab értékét erősen fokozta volna, ha Herceg jobban bevilágít a fiu lelkebe és ennek a félig ábrándos, félig szenzuális szerelemnek a támadását, fejlődését és elmúlását részletesebben fejté ki. A téma, ahogy most tárgyalva van, inkább epizódyszerű és a csinos rajzból hiányzik a művészibb árnyalat. De az alaknak mindamellett meg van az az érdeme, hogy igaz, sőt egy pár vonása finom és poetikus. Amikor elmondja Olga-nak, hogy a havas erős levegőjében mit érzett, hogy a rezignáció és az életvágy miképpen üzte ki fejből a kétségbeesett gondolatokat s amikor az asszonynak kezét nyújtva, mosolygó könnyekkel beszúnyk hamar tönkrement ábrándjaitól: ez a részlet kedves, megható és kiengesztelő hangulattal van tele. A vigjátéki bevégzés egészen helyén való. Olyan szeszélyes, babaszonny mint Olga és olyan szerelmes, mint Lehel gróf, nem csinálnak drámát a szerelemből. Donna Julia gyalázatba keveri magát és zárdában végzi életét, de Julia ereiben a spanyol és már vér hevesége egyesül és Juliát a saját szenvedélyén kívül egy kiállhatatlan, öreg férj utált közelébe kergeti a tizenhat éves Don Juan karjaiba. Olga-ban ellenben nincs szenvedély, csak caprice és gyerekes hőbort, ami nyomban eloszlik, mint a kőd, amikor alapjában véve gyöngéd és szeretetreméltó férjét jobban megismeri. Amint ez megtörténik, gyorsan visszavonul és nyugodtan adja át komikus sorának a kis mágnásfiút, akinek voltaképpen nem is adott egyebet szeszélynél és hőbortnál. Hogy a mágnásfiu ez a fordulat nem viszi katasztrófába, arról felel meg a fiu jellege és az a világ, amit Herceg ebben a darabjában rajzol. Ebben a társadalmi milieuban van sok büszkeség és lovagiaság, van egy kis bizarrság és némi kedélyesség, van sok hűség és rezon, van sok életkedv és point d'honneur, van sok

kényelemszeretet és korrektség az előkelő formák megtartásában, de nincs szenvedély és magát elemesztő, halálra kínzó szentimentalitás. A hü és ideális öngyilkos, *Brackenburt*, nem mágnásgyerekek volt, hanem egyszerű, szegény polgárfiú. A racsoló mágnás fiu, aki kerébe tör a „r” betűt és huszer forintot paripán futtat, kerébe tör és legázolja a maga bánatos szerelmét is. Megengedem, hogy fáj neki a csalódás, de azután vörös frakkot ölt és rókadadászat közben paktumot köt a fájdalommal, visszatér az élet mosolygó útjára, ahol fényes berendezésű klubok és ingerlő ehambre separé-k ragyognak. Képes író rajzolja hívebben és szabatosabban a magyar urfi válnak ezt a milieu-jét, mint Herceg Ferenc.

Mosolyogva, könnyű szívvel nézzük ezt a kis felületes játékot és még akkor sem aggódunk, — bár a helyzet kezd visszatetsző lenni — amikor Olga szinből kifocamítja a lábát, hogy a szüziiesen erős mágnásgyereke a karjain vigye be és a pamlagon kissé megszorongassa. Még akkor sem aggódunk, amikor a szeszélyes asszony a parkban — holdvilágnál — randevut ad Lehel grófnak. Olga mindezt azért teszi, hogy egy kicsit bosszút álljon a férjén, Litvay bárón, akit zsarnoknak tart. Azt hiszi, hogy a férje komor, özö ember, aki erőszakosan tartja vissza minden élvezettől, akit tehát gyűlölni tartozik. Pedig a férje gyöngédségből teszi ezt, mert attól tart, hogy Olga örökölte az anyja szívuját, akit ez a betegség korán és hirtelen ölt meg. Olga-nak van is egy kis ideges szivbaja. Egyelőre nem veszedelmes a dolog, de ha úgy táncol és mulat, mint egykor az edes anyja, a házi orvos kora halált jósol. Ezért óvja Litvay báró Olga-t az izgató élvezetektől. A bajt magát elhallgatja Olga előtt — s innen ered a félreértés. De tudjuk, hogy minden jóra fordul, amint Olga-t felvilágosítják. S ez meg is történik. A férj nem teszi, mert diszkreciójával nem tartja összeférőnek, hogy boldos-

ket. A lovasrendőrök most nekivágtattak a tömegnek és megtisztították az utcákat. Este 9 órakor megint helyreállt a rend.

A kormány megbukott.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 17.

A béketárgyalások megszakadtak és megvan a béke. A Bánffy-kormány a múlté és a jövő Széll Kálmáné. Ez a mai nap eseményeinek a rövid foglalata.

Báró Bánffy Dezső a szabadelvűpárt ma esti értekezletén hivatalosan bejelentette, amit már mindenki tudott, hogy a kabinet lemondását előszólítva beadta és holnap már irásban is átnyújtja a királynak. Lemondott visszavonhatatlanul és végleges elbocsátása már csak forma kérdése; egy-két nap múlva meglesz ez is. A korona el fogja bocsátani és a párt nem marasztotta. Az értekezlet programm szerint folyt le; Radó Kálmán szépen elbucszuttatta Bánffyt, a bucstatót megtoldotta néhány szóval Tisza Kálmán is és a tömeg éllette a távozó miniszterelnököt. Ennyivel végre tartozott neki, aki négy esztendeig hivatalos vezére volt.

A nagy lármával hirdetett zajos tüntetés elmaradt, a harci párt kirohanását jónak látta lefújni és beletörödni a változhatatlanba. Hogy így lesz, azt már délelőtt lehetett látni. És ezzel a helyzet végleges tisztulása a megvalósulás küszöbére lépett.

A béketárgyalásokat a Bánffy-kormány megszakította, mivel a változott viszonyok közt nem is folytathatta tovább. A kibontakozás művét egészen Széll Kálmán vette a kezébe és ő be is fogja fejezni.

A mai nap így korszakot alkotó fontosságú lett Magyarország politikai történetében. Ennek a nevezetes napnak eseményei sorrendben itt következnek:

Az utolsó nuncium.

Az ellenzéki pártok megbízottjai ma délelőtt tizenegy órakor a beteg Kossuth Ferenc lakásán konferenciára gyűltek, hogy megállapítsák a választ a kormány föltételeire. Eleinte úgy volt, hogy a konferenciát a Ház egyik emeleti termében tartják meg, de aztán a disszidensek kívánságára mégis inkább Kossuth Ferenc lakására mentek, még pedig azzal a szándékkal, hogy ezen az utolsó konferencián — ha van rá mód — ka-

kis feleségét megijeszze, de megteszi az asszony egyetlen élő férfiokona, Dobó Oszkár, a korrekt gavallér, aki Olga becsületére vigyáz. A randevu küszöbén mindent megmond az asszonykának és a fordulat nyomban beáll. Olga belátja tévedését, megrémül a kora halál fantomjától és mint egy remegő őzike, Litvay báró férfias, széles mellére fut. Ez a fordulat természetes, de a férj magatartását nem mindenben iram alá. Litvay báró tulajdoson hívős és flegmatikus. Ha én volnék a helyén, jobban félnék attól, hogy az asszonyka valami beszámíthatatlanságot követ el, jobban vigyáznék rá, szigorubbán ellenőrizném, idegességének nem engednék szabad folyást, nem engedném, hogy a szándékaimat félreértse és merő diszkrétomat szarvakkal viszonzza. Ilyen asszonyval szemben nem a bizalom és a diszkrétó, hanem az energia és az őszinteség van helyén.

A Litvay-Olga-Lehel triójával párhuzamosan halad és a végén közös harmóniába esendül a Dobó Oszkár és az özvegy gróf Lorántfy duója.

Dobó Oszkár szerette özvegy Lorántfynét, Lehel gróf fiatal mostoháját, de a szép asszony idegenkedett tőle, mert „a lovagokból neki már elég volt.” Lovag volt az édes apja, akinek a kártya ruináit és preux-lovag volt a férje, akinek ballerina-szeretői voltak. Dobó Afrikába utazott felejtlen. Amikor visszatért, párbajban agyonlőtte a szép özvegy egyik udvarlóját, aki becsuteltül kérkedett az asszony bizalmával, amiben sohasem volt része. Lorántfyné e miatt még jobban iszonyodik a gyilkos, erőszakos lovagtól és mostoha fiával együtt siratja az agyonlőtt jó barátot. Ez a tévedés is kiderül, amikor mind a ketten látogatásban vannak Litvayéknál. Alpári gazember volt és Oszkár az asszony becsületét torolta meg. De a lovag és a szép asszony nem mindjárt lesznek egymáséi a titok kipattanása után. Az asszony próbát követel: áldozza föl érte azt, amit a férfi legmagasabbra taksál — a lovagbecsület.

pacitálják a szélsőbalt az indemnity álbocsajlására. A szélsőbalt tagjai azonban ma sem tágitottak s mindössze azt jelentették ki *privádtim*, hogy amennyiben Széll Kálmán esetleg már most megnevezné a jövődö miniszterelnököt, akkor legrosszabb esetben Bánffynak is meg hagyják szavazni az indemnityt. Másképp nem. Az ellenzéki nunciumban, amelyet ezután a konferencia rövidesen megállapított, ennek a privát kijelentésnek nincsen nyoma.

Magát a nunciumot, mikor a megbízottak Kossuth lakásáról visszatértek a parlamentbe, Horánszky Nándor foglalta írásba. Az egész nuncium igen rövid s mindössze a következő pontokat tartalmazza:

1. Sajnálattal látja az ellenzék, hogy a kormány továbbra is megmaradt mereven visszautasító álláspontja mellett.

2. Az ellenzék a kormány nunciumában foglalt kijelentésekben nem lát okot arra, hogy eddigi álláspontján bármít változtasson és így különösen a két főpontra nézve:

a) a házszabályok reviziójára;

b) az indemnity letárgyalására vonatkozólag kijelenti az ellenzék, hogy nem tér el eddigi álláspontjától.

3. Az ellenzék kész az előbbi jegyzékeiben teremtett alapon egy új kormányt bárkik folytatni a tárgyalásokat, és meg van arról győződve, hogy az új kormányelnökkel folytatandó tárgyalások során a még fennálló differenciák hamar és könnyen el fognak oszolni.

Szóval: ez a nuncium voltaképpen egy spanyolfallal van kettéválasztva s míg a falon innen ridegen visszautasítja az érintkezést a jelen kormányval, addig a spanyolfal mögöl máris kikandikál a békés hajlandóság az új kormányval szemben. Konstatálhatjuk, hogy a kormánypárti békebarátok nagy megelégedéssel fogadták az ellenzék választát.

Ezt a nunciumot a disszidensek vezetői még délben átdádk a kormányval s ekkor báró Bánffy Dezső megmondotta a disszidensek vezetőinek, hogy ez a kormány már nem fog válaszolni a nunciumra. Megköszönte a disszidensek fáradozását és tudatta, hogy ilyen körülmények között a tárgyalások közvetítésére szóló megbízását visszavonja.

Folyosói hangulatok.

Ha Péterváros a harmincas években csak az erős pofaszakállukról lehetett megismerni a liberálisokat: a parlament folyosóján még sokkal furábban áll a dolog mostanában. A béke embereit arról ismerni meg, hogy meglehetősen hangosak, holott a

harc emberei a suttyogáson túl alig emelik meg a hangjukat. Pulszky Ágost például sohasem volt olyan csöndes, mint mostan, ellenben Kubinyi Géza (aki a szabadelvű pártan a legerősebb békekövetelő) olyan hevesen beszél, hogy valaki ma azt mondta rá:

— Ez a Kubinyi Kossuth és Petőfi óta a leghangosabb luteránus...

De Hegedűs Sándor is élénk s Berzeviczy Albert is ritkán konferenciázott és vitakozott a folyosón, mint ezekben a kritikus napokban. Az élénk békebarátok körül aztán lerakódnak a harci csoport titkos és nyílt elemei s a mai ülés alatt a folyosón minden öt lépésnyire képződött ilyen csoport. S a kis emberek, akik szeretnék talán a békét, de azt is mérlegelik még, hogy okos volna-e a harciasokkal szakítani, izgatottan botorkáltak az egyes csoportok körül. Mindenütt hallgatóztak s aztán közölték egymással a megfigyeléseiket. Aggódó arccal beszéltek s aki meghallgatta őket, tizenegy órakor még nem igen nyitotta volna meg szívét tavaszi reménységeknek. A kis emberek akkor még nem tudtak eligazodni s inkább úgy találták, hogy a harci csoport alighanem nagy puccost csinál az esti konferencián.

— Pulszky Gusztó kijelentette, hogy erősen támadó beszédet fog mondani! — hozta egy kis ember a hírt.

— De Kubinyi Géza visszavágott, hogy akkor ő is felszólal, mert nem engedti a békebarátokat terrorizálni! — toldotta meg a másik.

S a kis emberek nem láttak nyugvó pontot, bizonytalanul ödöngtek a különböző hírek és impressziók közt. S ekkor még csakugyan nagyon kaotikus volt a hangulat s talán még inkább az látszott valószínűnek, hogy a szabadelvűpárt esti konferenciája zajos összeütközésnek lesz jó alkalma. Mindenféle hír erősítette ezt a gyanút. Valaki látta, hogy Tisza István bement a miniszteri szobába. Ebből a következő pillanatban megszületett a gyanú: „ez szerepet kért magának ma estére.” A másik pillanatban megjött a hír, hogy Széll Kálmán erősen kapacitálja Pulszkyt. Ebből meg azt a bizonyosságot vonták le, hogy Pulszky csakugyan dörrögni akar a konferencián.

Nyugtalanul futkosott tehát szét a sok kis ember.

— Még sem járja, hogy nekünk semmit sem mondanak meg! — fakadt ki utóljára az egyik.

De mindenki csak futkosott. Mindenki csak panaszkodott: felvilágosítást sonki sem tartott a tarsolyában. Az az anyatyuk hiányzott, akinek szárnnyai alá menekülhet a sok viharától remegő csibe. S a folyosó fölött egyre inkább tornyosodtak a sötét viharfelhők. Mindenféle riasztó hír hitelre talált. Hogy a konferencián összetűzésre kerül a sor harcosok és békebarátok közt; hogy a szecessziótlós nem fájnak; hogy a Tiszák az utolsó kártyájukat is kijátszák stb. S közben mindenki aggódva figyelte, hogyan tűnnek el sorra a miniszteri szoba ajtaja mögött éppen azok, akiket a harc embereinek hisznek.

ságnak és a komikumnak olyan összekeveredése, hogy bennünk is vegyes érzések támadnak és ebből az egyvelegből koncentrált, tiszta hatás sokszor nem tud bontakozni. Az első felvonás kitűnő és a darab befejezése mulatságos, megnyugtató, ami nagy előny, mert *all's well, that ends well*. Nincs nagyon kidolgozva, de pompás kis komikus alak *Béni*, a korán rokkant arany ifjuság képviselője, aki pénzt pumpol mindenkitől és orfeumdívról itéli meg az egész asszonyi nemet. *Zilahi* ebben az epizód-figurában csodákat művel.

Brilliansáns kell neveznem a *Márkus* Emilia alakítását is, aki bámulatos művészettel bírkózik meg azzal a kényes feladattal, hogy a hőbortos, ideges Olga szerepét elfogadhatóvá tegye. Ezt a szerepet csak ilyen temperamentummal és finom, ötletes játékkal lehet megértetni a közönséggel. A legkényesebb pontokon tündérgyorsasággal siklik át. Mire prűdebb érzésünk gondolkodóba eshetnék, már átugrott rajtuk és csengő kacagása bosszuság helyett vidámságot lop a szívekbe.

Rendkívül szép és kedves Lorántfyné volt *Csillag* Teréz, kivált az utolsó felvonásban, ahol a könnyű vigjátéki hang is segítségére jött bájos művészetének. *Császár* mint Dobó, *Gyemes* mint Litvay, *Dezső* mint Lehel gróf: teljesen a helyükön voltak. (Csak a szabókat kérem, hogy valamivel elegánsabb szabású kabátokkal lássák el őket.) Kisebb epizód szerepekben *Egressy* Akos, *Vizváryné*, *Abonyi*, *Meszlényi* Adrienne, *Körösmeszy* és *Náday* Béla (a legfessebb huszártiszt, aki valaha kaszányából kikerült) egészítették ki az ensemble-t.

A kiállítás megint fényes volt. Két darab nagy, fehér és igazi ajtó valóságos szenciát kéltett és az utolsó felvonás tájképdíszlete (havas hegy tövében hosszú fenyő-állé) méltó párja a Borkmann híres téli dekorációjának.

S mikor valami titkos manőver réme kezdett volna el uralkodni, hirtelen megváltozott a hangulat.

Az ember nem is látta nagyobb okát a változásnak. Csak jelek mutatkoztak. De ahogy két távoli pont összeméréséből a vonal iránya, ezekből a jelekből is meglátszott a kibontakozás iránya. Csak annyi történt, hogy valaki látta Széll Kálmánt a Tiszákkal tárgyalni s a folyosó fantáziája már azt festette ki belőle, hogy Széll Kálmán az új miniszterelnök, mert különben a Tiszák nem keresték volna fel. Őt percel később újabb jel mutatkozott. Valaki fölfedezte, hogy Wlassics az összes folyókat bejárta, csakhogy valahol elkapja Széll Kálmánt. Erre is azt mondták, hogy így csak a fölkész napot szokás keresni. S ahogy a két jel már megvolt, egyszerre még egy kijelentés híre is szárnyra kelt s ez a kijelentés — ha nem is volt gazdája — most már föltétlen hitre talált.

Szólott pedig ez a kijelentés ekképpen:

— *Féjerváry Géza éppen most biztosította a disszidenseket, hogy az utód — Széll...*

A folyosó föllélegzett. Tehát Széll Kálmán. De hisz ez ugyis bizonyos volt, mondták most már az emberek. S száj jelét látták meg, hogy az utód nem is lehet más, mint Széll Kálmán. Csak körül kell nézni a folyosón. A Tiszák — őt keresik. Wlassics — vele beszél. Pulszkyt — ő kapacitálja. Radó Kálmán — neki referál. Bizony, kevesebb jeltől is világosan lehet látni.

S bár egyetlen pozitív nyilatkozat sem esett, félután egy órákor már szájról-szájra járt:

— Széll Kálmán a miniszterelnök s a Tiszák is meghajoltak neki.

Ha pedig az egész nem is volt egyéb, mint a lázas folyosó fantáziája, de annyi bizonyos, hogy a hangulatot alaposan megváltoztatta. Ámbátor az sem lehetetlen, hogy éppen a hangulat megváltozása oltotta a folyosóra a hitet, hogy Széll Kálmán lesz az új miniszterelnök. Mert ha tizenkét óráig még zajos konferenciáról s a Tiszák frondjáról szólt a rege, viszont tizenkét óra után esőndes konferenciára s a Tiszák megalkuvására szólt a prognózis. Ezt a hangulatváltozást pedig csakis annak tudták tulajdonítani, hogy Széll Kálmán csakugyan hosszan tanácskozott a két Tiszával: apával és fiúval. (Pulszky Ágosttal, a szentlélekkel, akkor már nem is kellett külön tanácskozni, mert azt talán a fiatal Tisza egymaga is lefuvatta.)

Ilyenformán az ülés végéig a kaosz szépen kiformalódott. Az esti konferencia nyugodt konturjai kibontakoztak a bizonytalanságból. Széll Kálmánról pedig akkorára szélitben híresztelték, hogy győzött Bécsben, győzött a békekezióban s győzött a — folyosón is.

A mai ülés.

A képviselőház ma a tegnapi elmaradt névszerinti szavazásokat örölte le. Hogy pedig holnapra is jusson szavazás, ma a napirend előtt Kubik Béla és Fáy István kértek szót. Az engedély fölött természetesen szavazni kell s ez a holnapi ülés anyaga.

A mai üléstől különben annyi az érdekes, hogy az Öreg Madarász ma ülte meg korelnökségének két hónapos fordulóját.

Nem mondhatni, hogy nagy esőndben, mert elég nagy volt a láрма.

Bánffy lemondása.

Az országgyűlési szabadelvű párt ma este hetefél órákor értekezletet tartott báró Podmaniczky Frigyes elnöklete alatt. Az értekezletről szóló tudósításunk ez:

Báró Bánffy Dezső miniszterelnököt, aki pontban hetefél órákor lépett a terembe, szünni nem akaró lelkes élénkessele fogadták.

Báró Podmaniczky Frigyes pártelnök: Tisztelet értekezlet! Mai összejövetelünknek első tárgya: a miniszterelnök-pártvezér felszólalása. (Halljuk! Halljuk!)

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Tisztelet értekezlet! Ezelőtt egynéhány nappal, talán több, mint egy hete, szükségesnek tartottam a pártot részletesen tájékoztatni azon tárgyalások menetéről, melyek folyamatba tétettek oly célból, hogy a már öt hónap óta dúló parlamenti forradalom valami módon rendezessék, legyőzessék vagy megszüntetessék. Elmondtam azon alkalommal, hogy bárha alkotmányjogi és parlamentaris szempontoknál fogva az illetékes tárgyalásokat a leghatározottabban el kellett itélnem, mégis a helyzet komolyságára való tekintettel, és az ebben a pártban nyilvánult óhajtnak is megfelelően belementem abba, hogy kísérlet tétessék, nem lehetne-e valami uton-módon lehetővé tenni, hogy a képviselőház munkálkodása ismét meginduljon és nagy és fontos hivatásának és az előtte fekvő összes kérdéseknek

megoldására munkálkodását megkezdje. Elmondtam akkor azt is, hogy a folyamatba tett tárgyalások eredményeként miként állították fel a feltételek, melyekkel mi, a kormány, azok, akik a tárgyalásokban résztvettünk, gondoltuk, hogy a kérdést meg lehet oldani a nélkül, hogy a szabadelvű párt, mely az ország többségét képviselni hivatott a parlamentben, rövidülést szenvedjen, anélkül, hogy elvi álláspontját feladja, a nélkül, hogy valamely megaláztatáson menjen keresztül. (Élénk helyeslés.)

(A feltételek.)

Elmondtam akkor, hogy úgy tartottuk és úgy tartjuk ma is, hogy ezen feltételek, amelyeket felállítottunk, megfelelnek a jogosult igényeknek és alkalmasak arra, hogy a békét, a nyugalmat, a parlamenti rendet helyreállítsák. (Ugy van!) Elmondtam, feltételül tűztük ki, hogy mindenekelőtt az elnökség megválasztassék, még pedig megválasztassék azok személyében, kiket a szabadelvű párt már kijelölt; (Helyeslés.) elmondtam, hogy feltételül kellett tűzni, s ehhez ragaszkodtunk, hogy az indemnit megzavastassék mielőbb a tett intézkedések jóváhagyásával, tehát visszaható erővel január 1-ig. (Helyeslés.) Felállítottuk mint kívánalmat, hogy a gazdasági viszonyoknak Ausztriával való rendezése érdekében egy egyéves provizórium jöjjön létre, hasonlóképpen jóváhagyásával a január elseje óta történeteknek, tett intézkedéseknek, illetőleg állapotoknak, továbbá, hogy hasonló visszaható értelmezéssel megalkottassék a Horvátországgal létrehozandó pénzügyi provizórium egy évre; és végre hogy az ujjoncás érdekében szükséges törvények is létrejöhessenek. (Helyeslés.) És ha ezek létrejönnek, megalkottatnak, kijelentettük, hogy az ellenzék kívánságának megfelelően a kormány visszalép, illetőleg a miniszterelnök személye nem fog többé utójában állani annak, — úgy amint őt vélik, hiszik és állítják — hogy a béke és nyugalom a képviselőházban helyreálljon.

Azonban, midőn álláspontunkat határozottan kijelentettük és kívánnunk, óhajtanunk, követelnünk kellett, hogy ezen törvények megszavastassanak, ezen megállapodások létrejöhessenek, egyszersmind szükségesnek tartottuk gondoskodni arról is, hogy jövőre bizonyos megnyugtatót nyerjünk arra nézve, hogy a parlament működése újabban meg nem zavartatik, és hogy elsősorban azon kérdések, amelyek imminter sürgősek és fontosak, nyugodtan leszenek megoldva. (Helyeslés.)

Kellett, hogy követeljük, miszerint a költségvetés mihamarabb letárgyalassék, letárgyalassék pedig akként, — már egy új kormány idejében, — hogy újabb indemnityre szükség ne legyen, kellett követelnünk és a tárgyalások keretében belevonnunk az összes, Ausztriával közösen megoldandó gazdasági kérdések egész sorozatának megoldását is, úgy tartván, hogy az ország érdekében nincsen, hogy gazdasági kérdéseink még Ausztriával függőben maradjanak, mert azon anyagi veszteségek, azon erkölcsi hátrányok, amelyeket már is szenvedünk ezen tárgyalások hosszú folyamata alatt, (Igaz! Ugy van!) kétségtelenül parancsolják, hogy ezen kérdések is gyorsan megoldassanak (Zajos helyeslés) és végre feltétlenül szükségesnek tartottuk kívánni a házzsálályoknak olyatén revízióját, mely biztosítja azt, hogy jövőre hasonló állapotok, a milyenek már hat hónap óta dülnek és azt megelőzőleg is ismételtelen jelentkeztek, elő ne álljanak (Zajos helyeslés.), melyek biztosítják azt, hogy a magyar képviselőházban nyugodtan és biztosan tárgyalni lehet eredménynyel és módja nyújtatik annak, hogy a többség akarata kellő formák közt érvényesüljön. (Zajos helyeslés.) Továbbá szükségesnek láttuk keresni a házzsablályok revíziója keretében oly dispoziciókat is, melyek biztosítják azt, hogy az elnöki jogok érvényesülésével a Ház tekintélyét, egyesek személyét mélyen sértő kifejezések vagy turbulenciák elő ne forduljanak. (Zajos helyeslés.)

Ezen kívánalmakat állítottuk fel akkor, ezen kívánságokhoz ragaszkodunk ma is. (Helyeslés.)

(Az ellenzék kívánságai.)

Ezzel szemben az ellenzék is felállította a maga kívánságait, amely kívánságok elseje, legfontosab-bika, sőt azt mondhatnánk, kezdetben egyetlen az volt, hogy a miniszterelnök állását hagyja el. Erre nézve már a tárgyalások megkezdésénél mindjárt a kívánt nyilatkozatot megtettük és biztos, visszavonhatatlan kilátásba helyeztük: igenis, ha kívánságainknak elég tétetik, az általunk felállított pontozatoknak megfelelően a kormányelnök állását elhagyja, illetőleg kabinetet lemondását beadja. Később, de részben már kezdetben is az ellenzéknek más kívánalmai is voltak. Kivánták kezdetben is a legnagyobb súlyt fektették arra, hogy a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat, amely a képviselőházban

még két évvel ezelőtt már letárgyalatott, amely azonban a főrendiházban az ugynevezett Kanzolparagrafus miatt, nálunk a 269-ik szakasz miatt, keresztülvihető nem volt, ismét eredeti szövegében úgy, ahogy a képviselőház azt letárgyalta, a képviselőház elé hozassék, tárgyalassék, illetőleg elfogadassék. Később a tárgyalások rendjén más kívánságok is merültek fel: a választási törvény revíziója, a censuskérdésnek rendezése, (Mozgás.) sőt a census leszállításának kívánsága is felállított, (Nagy mozgás.) a különböző vidékek cenzusai közötti különbségek kiegyenlítése, azonkívül kivántatik a főispáni, az alispáni, főszolgahíri jelölési jognak korlátozása, illetőleg szabályozása, (Mozgás.) illetőleg evvel kapcsolatban bizonyos novelláris intézkedés a jelenlegi érvényben levő törvényhatósági és községi törvény módosítására. Kivántatik biztosítás arra nézve, hogy az összeférhetetlenség törvény, a vicinális vasutakról szóló törvény módosítottassék, illetőleg részben a Ház határozata, részben a kereskedelmi miniszter ur igérete folytán már egy is munkában levő, ezen törvényjavaslatokra vonatkozó változtatások, illetőleg törvényalkotások a képviselőházban mielőbb tárgyalás alá vetessenek. Kivántatik, — talán felesleges is lesz, hogy fultságosan a részletekbe belemenjek, — mert utóljára egyet vagy mást ki találnék hagyni és talán azzal volnék vádolható, hogy előzatosan hagytam ki. Tehát jelzem, hogy a részletezést nem tartom ez alkalommal feltétlenül szükségesnek; kivántatik az különösen és nagy súly lett arra fektetve, hogy nyilatkozat tétessék, amely nyilatkozat garanciát nyújt a jövőre nézve és megnyugtást az iránt, hogy a törvények igazságosan, méltányosan és loyáliter hajtának végre, (Mozgás) és hogy sok más egyéb tekintetben a közérdekre való tekintettel, a közérdek figyelembe vételével biztosítók nyujtatik arra, hogy bármely párthoz tartozó egyének, választók egyenlő elbánásban részesülnek, (Felkiáltások: Hisz ez természetesen!) általában a közállapotok bajai orvosoltatnak.

(Nincs eredmény.)

T. értekezlet! Ezekben körülbelül elmondtam a tárgyalás alatt levő kiegyenlítés érdekében felvetett kérdéseket és első sorban súlyt fektettem arra, hogy elmondjam precize, pozitíve azt, amit mi kilátásba helyeztünk, elmondjam azt, amire különösen súlyt fektettünk és jeleztem azt is, hogy ezen főkérdéseken kívül még a tárgyalások rendjén egy és más lényeges vagy kevésbé lényeges egyes kérdések is merültek fel, amelyek azonban szorosán véve a megoldásra döntő jelentőséggel nem bírnak.

T. értekezlet! A hossza nyult és kétségtelenül a közhangulatra nem éppen a legelőnyösebben ható tárgyalások (Igaz!) eredményre nem vezettek. Kell, hogy konstataljam, hogy mai nap, amidőn az ellenzék a maga álláspontját a közvetítő urak útján mihozzánk eljuttatta, fenntartotta egészen eddigi álláspontját, kijelentvén, hogy elment az engedékenység tekintetében a legszélső határig, (Nagy derűtség.) amelyen tulmenni már nem lehet és követeléseit olyan csekélyre szállította le, melyekkel a szabadelvű párt, illetőleg — hiszen a kormány tárgyal — a kormány a maga igényeit kétségtelenül kielégítenek kellett volna hogy tekintse. Kijelentették azonban azt is, hogy a főnehézséget abban találják, hogy a tárgyalásokat oly miniszterelnök vezeti, illetőleg oly kormány tárgyal, amelynek ők a távozását óhajtják és egész őszintén kijelentik, hogy nézetük szerint a megoldás, a kiegyenlítés sokkal könnyebb volna, ha a kormány állását elhagyván, a tárgyalások a kiegyenlítés érdekében már egy új kormánnyal volnának folytathatók. (Mozgás.)

Ezzel szemben, tisztelt értekezlet, kötelességemnek tartottam kijelenteni, hogy a kormány a tárgyalások rendjén felállított kívánalmaival jogosulatlan egyáltalában nem követelt, (Zajos helyeslés. Igaz! Ugy van!) sőt ellenkezőleg, tekintettel arra, hogy a szabadelvű párt képezi ennek az országgyűlésnek, ennek a képviselőháznak a többségét, (Igaz! Ugy van!) egyáltalában nem is állított fel olyan valamit, amirehöz mint többségnek joga és igénye nem volna; (Igaz! Ugy van!) sőt ellenkezőleg kijelentette, hogy már a felállított feltételekkel is szorosán véve letért arról az utról, amely uton neki, mint többségnek menni joga lett volna (Igaz! Ugy van!) és már az által, hogy feltételeit így állapította meg, az engedékenységet mutatta, melyen tulmenni nem lehet, ha egyáltalában abbakálni nem akar. (Igaz! Ugy van!)

Ennek a kijelentésével egyszersmind kijelentetem a közvetítő disszidens urainak, hogy a közvetítés érdekében nekik adott mandátumot ezennel tültük, eljárásukat megkösűnve, visszavonom (Élénk helyeslés.) és kijelentetem, hogy ezzel már be van fejezve minden néven nevezendő béketeráplás. (Helyeslés.) Ami

ezentul következik, az a kormány ténye, a kormány eljárása, amelyért egyedül a kormány felelős.

(Ami a legnehezebb.)

És tisztelt értekezlet, most jövőnk felszólalásom legnehezebb részéhez, amely bizonyos körülmények között, be kell hogy ismerjem, nekem is nehéz s talán önök előtt sem lehet éppen egészen közönyös. Azt mondja az ellenzék állandóan a tárgyalások során, de különösen mondta ma, hogy a megoldás, a kiegyenlítés, a képviselőházban szükséges béke és munkaképesség úgy volna könnyen helyreállítható, ha a jelenlegi kormány állását elhagyná. Azt gondolom, rendes formák között, rendes körülmények között ehhez egy kisebbségnek joga nincs. (Felkiáltások: Soha!) A kisebbségnek nincsen joga ahhoz, hogy egy a többség támogatását bíró kormánynak feltételeket szabjon, (Ugy van!) és nincs joga, hogy a többség akaratával szemben föltételek mellett tegye lehetővé a képviselőházban a tárgyalást, (Ugy van!) mert a tárgyalás az egy jog, az a képviselőháznak olyan joga, (Felkiáltás: Kötelesség!) amelynek lehetetlenné tételét senkinek megpróbálni sem szabad (Ugy van!); aki azt teszi, az a kötelességet szegi meg (Ugy van!), az a választóktól nyert mandátummal él vissza (Zajos helyeslés); nem azért lett ide küldve senki, hogy megállítsa, hanem azért lett ide küldve, hogy a tárgyalásban részt vegyen, ellenőrizzen, ellenőrzését érvényesítse, de meggátolni, megállítani, lehetetlenné tenni az alkotást nem szabad. (Igaz! Ugy van! Zajos helyeslés.)

Mindazonáltal, tisztelt értekezlet, habár abból, amit mondtam, a konzekvencia az volna: hát jól van, vegyük fel a harcot az ellenzékkel, az ország közvéleménye mi mellettünk van (Élénk helyeslés), elítéli az obstrukciót (Ugy van!), az ország nagy többsége helyesli, hogy alkotni akarunk, helyesli azt, hogy az ország képviselőházában a rendet helyre akarjuk állítani; a konzekvencia az volna, hogy azt mondjam: Fel téhát! Lehetetlenség, hogy egy többség, amely összetart, egy többség, amely kötelességeit ismeri, amely magaslátán van hivatásának, eredményre ne jusson és meg ne torolja azt a turbulens obstrukciót, amelynek jogosultsága sincsen meg, sem pedig az ország közvéleménye nem támogatja. És mégis, tisztelt értekezlet, habár a konzekvencia, a logika azt parancsolja, hogy úgy tegyék, az ellenkezőre határoztam magam. (Mozgás.) Az ellenkezőre határoztam magamat azért, mert azt akarom binni, hogy ha csakugyan tény, hogy a személyi neheztség az ok, a személyi ellentét és ellenszenv a gát e tekintetben, hogy a nyugalom és béke helyreálljon és ha az országnak nagy érdekei nyerneek jogos és előnyös megoldást, ha ezen személyi ellentétet kitolom a harból, arra határoztam el magamat, hogy miniszterelnöki állásomat letesszem, illetőleg, hogy a kabinettel együtt lemondásomat bejelentem. (Nagy mozgás. Felkiáltások: Kar!) A felséges urnak e tekintetben szóbelileg kijelentést is tettem a legutolsó napon, tegnapelőtt és elhatározásomnak megfelelően, a holnapi napon hivatalos alakban ezen lemondást elő is fogom terjeszteni. Kötelességemben levőnek tartom azonban első sorban itt e körben, itt ez értekezleten, e baráti társaságban jelenteni ezt be; a magunk szűk körében, abban a körben, amelyben négy év óta állandóan barátságukat, támogatásukat, bizalmukat élveztem. (Hosszan tartó, szünni nem akaró lelkes éljenzés.) Abban a körben, t. értekezlet, mely körben, meg vagyok győződve, mindenekfelett a haza érdekeinek szolgálni a jelszó és a törekvés (Ugy van!), a melyben személyi ambíciókat és hiúságokat félretesznek s érdekeket mellőznek, akkor egyáltalában, ha arról van szó, hogy mi jó, mi előnyös a hazának, az országnak. (Helyeslés.)

És midőn ezt, t. értekezlet, itt bejelentettem, arra kérem, méltóztassék ezt tudomásul venni.

A felséges ur, a maga alkotmányos érületétől vezérelve, bölcsesége által tanácsoltaiva, el fogja találni az utat, melylyel a nehéz helyzetből nekünk kijutni segítsen, vezessen úgy, hogy alkotmányos életünk sérelmet ne szenvedjen, hogy parlamentarizmusunkat csorba ne érje.

Addig, míg a felséges ur elhatározását meghozza és illetőleg a továbbiak iránt intézkedik, kötelességemnek fogom tartani — ha szabad úgy mondanom — azon vezéreltet, melyet nint miniszterelnök kezében tartottam, továbbra is kezemben tartani. (Zajos éljenzés.) Talán rövid ideig fog ez tartani, de minden esetre, úgy gondolom, kötelességem az addig, amíg egy új vezéreltet állítatván be, illetőleg egy új vezéreltet önök magukévé tevén, előáll a helyzete annak, hogy én e helyről távozzán, a szabadelvű párt a maga egységében, a maga erejében (Élénk helyeslés) ujabban és ujabban meginduljon azon az uton, melyen haladt eddig és melyen hosszú időn keresztül a magyar állam érdekeinek szolgált. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Nem tagadom, t. értekezlet, hogy ezen eredményekből én is kérek egy bizonyos részt. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.) Azt gondolom, t. értekezlet, hogy nem lesz tölem szerénytelenség, ha azt mondom, hogy azon négy év alatt, mióta szerencsém van e pártnak vezére lenni, mint Magyarországi miniszterelnöke, egyszer-mászor diadalról-diadalra vezettük a szabadelvűpártot (Igaz! Ugy van!) és az elért eredményeket szégyelnünk nincs okunk. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ismerjük az ellenzéki sajtó és az ellenzéki férfiak állításait, hogy sohasem tettünk semmit, hogy nem alkottunk semmit, nem csináltunk semmit és csak botlásról-botlásra, szégyenről-szégyenre vittük a magyar államot. (Zajos éljenzés és taps.) Hát, t. értekezlet, ezt elmondani lehet; e felett itélni nem a szenvedély hivatott; hivatott az utókor véleményét mondani, valamint hivatott itélni a felett a tény felett is, amelylyel most szemben állunk, ahol az alkotmányosságot, a parlamentarizmust lábba tiporják, (Zajos felkiáltások: Igaz! Ugy van!) azt elveiben sértve.

(Megdöbbenés.)

Megdöbbenünk a jelen helyzet előtt, mely helyzettel szemben az embernek a legnagyobb önmegtagadásra van szüksége, hogy ne használjon kifejezéseket, ne használjon értelmezéseket, melyek pedig ki lettek érdemelve, mert vajmi sokan, sokan voltak valószínű Magyarországon, hogy az ország érdekei ellen egyetmást tettek, de ritkábban voltak jogosultabban valódiak, mint most azok, kik a jelen helyzetet előidézték. A mi korunk, ezen korszak történetírója meg fogja adni az igazságot. Az igazságszolgáltatás kétségtelenül olyan lesz, hogy én azt hiszem, hogy mi nyugodtan mondhatjuk, hogy minket ezért hibáztatás érni nem fog, nem fog minket, akik vezetők e korban az országot, és nem fogja önöket, tisztelt párt, akik ezen kormányt támogattak, segítettek és tényeiben helyeselték.

Azt gondolom, tisztelt értekezlet, elmondottam mindazt, amit a mai napon elmondani szükségem volt; hiszen szorosán véve, intézkedésnek a lehetősége nem is áll fenn; a kormány elhatározta visszalépését, ezt a felséges urnak szóval bejelentette, irásban benyújtja holnap, ezzel egyelőre ezen kérdésre vonatkozólag az akták le vannak zárva. (Ugy van!)

Részemről még csak az marad hátra, hogy jelentsem azt is, miszerint tekintettel arra, hogy a kormány lemondását beadta, holnap a Házban az irant fogok lépést tenni, hogy addig, míg a kérdés eldöntetik, illetőleg az új kormány beállítatik, érdemleges tárgyalásokat ne tartson. (Felkiáltások: Ne szavazzon!) és illetőleg üléseket ne tartson.

Nem bucsuzom a tisztelt uraktól, nem, tisztelt barátaimtól, az értekezlettől, (Hosszas, szünni nem akaró lelkes éljenzés.) hiszen, tisztelt értekezlet, amint együtt voltunk jóban, rosszban hosszú időn át, úgy együtt maradunk, remélem, ezentul is; ez alkalommal csak az események egy fazisa, egy közbeeső körülmény pillanatában engedjék meg mégis arra kérnem önöket, hogy eddig tapasztalt jóakarattokban, barátságukban és szeretetükben tartsanak meg. (Hosszan tartó, szünni nem akaró élénk tetszés, lelkes éljenzés és taps.)

Radó Kálmán: Jogos érdeklődéssel vártam, de azt hiszem, nem tévedek, vártuk mindannyian pártunknak mai értekezletét, mert hiszen a nemzet a törvényhozásban a többséget nekünk adta, miénk a felelősség és kötelesség a miniszterelnök ur által említett parlamenti forradalomból ez országot kivezetni. Nagy figyelemmel hallgattam a miniszterelnök urnak előterjesztését s miután ez különösen két tényben s két kérdésben domborodott ki, nevezetesen a kabinet lemondásában s a békétárgyalások folyamatairól tett előterjesztésben, engedje meg nekem a tisztelt értekezlet, hogy rövid pár percre szólásjogomat igénybe vehessem. (Halljuk! Halljuk!)

Nem lehet célo, hogy parlamentünk hat hónapos, közel fél éves szomorú viszonyairól itt hosszabban beszéljek, nem lehet feladatunk e helyen azon károkról és pusztításokról bővebben szólni, melyeket ezen viszonyok, ezen helyzet az ország és nemzetünk presztizse ellen (Ugy van! Felkiáltások: A közvagyon ellen.) tényleg okoztak; meg vagyok győződve, hogy érzik ma már, de érezni fogják hosszú ideig a társadalomnak minden rétegében (Ugy van!) s éppen azért, mert ezt én látam, mint mindannyian, én is, a békétárgyalások megkezdése után a becsületes és tisztességes békének barátjává vallottam magamat, (Ugy van!) oly békének, mely az egyéneknek és a politikai pártoknak megalázása nélkül jön létre és amely biztosítja a parlament munkásságának normalis folytatását, és amely vezeteti az országot a törvénytelen állapotból és viszont hazánkunk és a monarchiának nagy érdekeit biztosítja, és megnyugtítja a nemzetet a tekintetben is, hogy hasonló, alkotmányunkat és

parlamentünket veszélyeztető események újból be nem következnek. (Ugy van!)

Sajnos, a miniszterelnök ur által tett előterjesztés következtében úgy látom, hogy a békétárgyalások teljes befejezése előtt a kabinet lemondását beterjesztette. Vajjon el lesz-e fogadva a kabinet lemondása, vagy sem, (Egy hang: Ez nem a mi dolgunk!) hogy ki lesz a kabinetalakítással megbízva, arról itt beszélni nem lehet, de nem is szabad, ez a királynak felségjoga. (Igaz! Ugy van!) Annyit azonban kijelenthetek, hogy báró Bánffy távozását és kabinetje távozását az ország sajnálkozása (felkiáltások: mély sajnálkozása!) és nagyrabecsülése kíséri. (Zajos helyeslés.) Kijelentem a magam részéről és nem gondolom, hogy ellentmondással találkoznom itt a pártban, (Zajos felkiáltások: Nem!) ha azt mondom, hogy nagyrabecsülünk és tisztelünk kiséri. Kijelentem, hogy az elfogulatlan történetíró báró Bánffy négy évi kormányzatát azon megtisztelő epithetonnal fogja illetni: a legmagyarabb nemzeti kormány. (Hosszas, élénk tetszés és helyeslés.)

Ami, tisztelt értekezlet, a miniszterelnök ur felszólalásának második tárgyát, a békétárgyalásokat illeti, azokra nézve kijelentem a magam nevében, hogy azt, amit a tisztelt miniszterelnök ur velünk között a multkor értekezletünkön, és ismételt ma, teljesen helyeslem és méltánylom. (Élénk helyeslés.) A kormány magatartásáért őszinte köszönetemet és elismerésemet fejezem ki. (Élénk helyeslés.) A jövőre vonatkozólag pedig a miniszterelnök ur által előadott békepontozatokat a további tárgyalások alapjául elfogadom és azokra alkalmasoknak tekintem. (Helyeslés.) reményem, hosszasan nem tartanak. (Helyeslés.)

Tisztelt értekezlet! Rövidre fogtam felszólalásomat és azért álláspontomat mind a két kérdésre vonatkozólag jelezve, azzal végzem felszólalásomat, hogy őszinte tisztelettel, hálás elismerésemet báró Bánffy Dezső, mint politikai vezérünk irányában ismételve kijelentem. (Hosszas, élénk helyeslés és éljenzés. Felkiáltások: Halljuk Tisza Kálmánt!)

Tisza Kálmán azon válasz után, amelyet a miniszterelnök szavaira Radó Kálmán adott, s amely valóban a szabadelvűpárt minden tagjának szívéből születt, (Igaz! Ugy van!) feleslegesnek tartja felszólalni és csak az esetben élne szólásjogával, ha más is kívánna szólni. (Zajos felkiáltások: Nem kívánunk!)

Elnök: Senkise óhajtván szólni, tisztelt értekezlet, talán szabad kimondanom azt, hogy az értekezlet egyhangulag tudomásul veszi azon igazi hazaszerető, lelkesedés és kötelességgérettől áthatott szavakat, amelyeket az imént pártvezérünk elmondott. (Lelkes éljenzés. Az értekezlet tudomásul vévén e szavakat, lehetetlen megtagadnia magától, hogy mély sajnálatat ne fejezzen ki a felett, hogy meg kell válnia azon férfitől, (Élénk felkiáltások: Nem válnék meg!) akinek vezérlete alatt babért babér után szerzett. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Mi lesz most?

Báró Bánffy Dezső, amint maga is jelezte ma a szabadelvűpárt konferenciáján, néhány óra mulva irásban is beadja lemondását. Ugyanakkor Széll Kálmán is Bécsbe megy és a koronának jelentést tesz a politikai helyzetről. A válság lebonyolítása azután a következő lesz:

A Bánffy-kormány lemondását a korona elfogadja és megbizza a lemondott kormányt az ügyek ideiglenes vitelével. Egyuttal megbizza Széll Kálmánt, mint dezinált miniszterelnököt, hogy az ellenzékkel folytassa a tárgyalásokat. Kétségtelen, hogy ezek a tárgyalások simán fognak menni és hamarosan meglesz a kompromisszum. Mihelyt pedig ez meglesz, Széll Kálmán újra Bécsbe megy, jelentést tenni az uralkodónak, aki erre Bánffy lemondását véglegesen elfogadja és Széll Kálmánt megbizza a kormányalakítással.

A Széll-kabinet.

Széll Kálmán kormánya, értesülésünk szerint, tisztán a szabadelvűpártból fog alakulni, aminthogy az adott politikai viszonyok közt más-képpen nem is lehet. Itt azonban utalhatunk Széll Kálmánra egy nagyon fontos nyilatkozatára, amelyet nemrég egy munkatársunk előtt tett, s amelyről annak idején meg is emlékeztünk. Azt mondta ugyanis Széll Kálmán, hogy abszolúte nem osztózik azoknak a felfogásában, akik a mostani többséget fallal akarnak körülvenni és a falra fel akarnak írni: „Extra morus non est salus”. Hangsúlyozta Széll Kálmán, hogy a párt

elszigetelésének a politikáját egyáltalán nem helyesli.

Szél Kálmánnak ezt a nyilatkozatát bizvást olyannak tekinthetjük, mint a mely jelzi az új kabinet politikai irányát. És aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy az új kormány egyik főfeladata lesz a hatvanhetedik alapon álló szabadelvű elemek koncentrációja és az ország pacifikációjának végrehajtása.

Világosan hozzáfórt ez az irányzat a *Szél* Kálmán egyéniségéhez. És hogy a fuzió most lesz-e meg, vagy később, az irreleváns; egészen bizonyos, hogy *Szél* Kálmán egyéniségének ez a tartalma a politikai fejlődés során érvényesülni is fog.

Forrongás a kormánypártban.

A szabadelvűpárt hangulata természetesen a bekövetkezett döntő fordulat hatása szerint alakult. A harci párt leszerelése — amelyről más helyen is megemlékezünk — úgy következett be, hogy báró *Bánffy* Dezsa párt vezető embereivel a délelőtti folyamán tudatta, hogy az esti értekezleten bejelenti lemondását. Ez a közlés a harci párt korifeusaira annál lesújtóbban hatott, mivel az egyik könyomatu félhivatalos lap tudósító még ma reggel is sugalmazott közleményt adott ki, amelyben a kormány lemondását megafolta. (Ami egyuttal tanulságos példája a félhivatalos cáfolatok szavahihetőségének.)

A harcias elemek belátták most már, hogy a játékot elvesztették és erre bekövetkezett az a kanyarodás, amelyet mai cikkünkben is jelezünk; az utolsó rohamot valóban lefutják. Ezeknek az elemeknek most még csak az az egy reményük van meg, hogy nem *Szél* Kálmán lesz a miniszterelnök, hanem báró *Fejérváry*. Hogy ez a reményességük is milyen ingatagon épült fel, azt már a legközelebbi órák megmutatják.

Érdekesek voltak a ma esti konferencia után keletkezett csoportosulások. Báró *Bánffy* visszavonult az egyik szobába, ahol néhány levelet intézett el. Senki sem zavarta. Azután egyedül távozott a klubból.

Ellenben nagy csoportok vették körül *Szél* Kálmánt és *Tisza* Kálmánt. *Szél* körül a békebarátok, az öreg *Tisza* körül a harcias frakció emberei csoportosultak. *Szél* Kálmán ismételt ki jelentette, hogy nem kíván miniszterelnök lenni. És konstatálnunk is kell, hogy ilyen kívánsága csakugyan nincs, ami azonban nem jelenti egyuttal azt is, hogy nem lesz miniszterelnök. Ha a felségnek ez lesz az óhajta — és *Bécs*ből érkezett autentikus értesüléseink szerint föltétlenül ez lesz — akkor *Szél* Kálmán deferálni fog az uralkodó akaratainak. Ami természetesen is, mivel a dolgok logikai rendje azt hozza magával, hogy ha ő csinálta meg a kompromisszumot, neki kell azt végrehajtania is.

A kompromisszumról *Szél* Kálmán érdekes nyilatkozatokat tett. Kijelentette, hogy semmi kétsége sincs a felől, hogy a béke létre fog jönni; hiszen a házszabályok revíziója dolgában nincs áthidalhatatlan ellentét az ő álláspontja és az ellenzéké között; az indemnity kérdése pedig, *Bánffy* lemondásával, megszűnt kontroverz kérdés lenni.

A másik csoportban *Tisza* Kálmán erősen propagálta báró *Fejérváry* miniszterelnökljelöltségét és e mellett, bár homályosan, de arra is célozgatott, hogy ha a házszabályrevízió dolgában nem érvényesül a lemondott kormány kívánsága, akkor ő kész átmenni az ellenzékre és onnan sürgetni a házszabályoknak általuk követelt módosítását. (Vajjon kész lesz ennek érdekében obstruálni is?)

A beavatottak mosolyogva nézték ezt a csoportot. Mert hiszen az a kérdés, hogy ki lesz az új miniszterelnök, már eldőlt. Nagyon hamar ki fog derülni, hogy az új kormány feje nem lehet és nem is lesz más, mint *Szél* Kálmán.

A párt zöme ezt a megoldást a lehető legnagyobb meglepéssel látja. A *Tiszák* fenyegetődzésétől pedig senki sem ijed meg.

Gróf Széchenyi Manó a királynál.

Bécs, február 17. Gróf Széchenyi Manó, a király személye körüli miniszter Budapestről ide-

érkezett és ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál.

Az ellenzéki pártokból.

Természetes, hogy az ellenzéki pártkörökben meglepődést keltettek a mai események. A kormány lemondásának hivatalos bejelentése és *Szél* Kálmán miniszterelnökségének határozott előtérbe lépése egyaránt kedvezően hatott az ellenzék hangulatára, amely most már osztatlanul a kibontakozásra hajlik.

Mindegyik ellenzéki klub élénk volt ma este, s mindenütt egyértelműen az a meggyőződés hangzott ki a diskusziókból, hogy a kompromisszum biztosítva van.

Formális értekezlete csak a függetlenségi pártnak volt. Erről a következő tudósítást kaptuk:

A függetlenségi és 48-as párt mai értekezletét, tekintettel elnökének betegségére, *Kossuth* Ferenc lakásán tartotta meg. A tagok majdnem minőnyáján megjelentek egy-kettő kivételével, ki elmaradását táviratban mentette ki. Az értekezlet megnyitvatván, *Fáy* István jelenti, hogy beszámolóját kerületében megtartotta és a választók a függetlenségi párt tőrhehen magatartásáért helyesléstüket és köszönetüket küldik a pártnak. *Elnök* jelenti, hogy a nemes-ócsai kerületben a párt jelöltje dr. *Molnár* Ákos, amit a párt tudomásul vesz és a jelölt támogatására a kerületben már ott levő *Papp* Eleken kívül még *Thaly* Ferenc, *Lukács* Gyula, *Ráthay* László, *Meszlényi* Lajos és *Kubik* Béla képviselőket küldi ki.

Ezek után áttért az értekezlet a gyűlés legfontosabb tárgyára, a békebizottság jelentésére.

Tóth János és *Györy* Elek képviselők előterjesztik a békebizottságnak egész a mai napig terjedő működéséről szóló jelentéseiket, amelyekből kiténik, hogy a béketárgyalásokat a kormány a mai napon végleg beszüntette.

A párt *Kossuth* Ferenc elnök bővebb felvilágosításai után a jelentést helyeslőleg tudomásul veszi, ki mondja, hogy a békebizottság tagjainak eljárását kezdettől végig teljesen helyesli és nekik köszönetét fejezi ki.

Egyuttal felhatalmazást adott a párt arra is, hogy a béketárgyalás jegyzőkönyvei egész terjedelemben közzétéssenek.

Ezzel az értekezlet az elnök életésével véget ért.

KÜLFÖLD.

Félix Faure halála.

Budapest, február 17.

Elvesztette kormányosát a hajó, éppen amikor a legfenyegetőbb szirtek közé verte a vihar. A kormányos nem volt lángelme, sem ujtító, tervelő fő: derék munkás volt és nem tehetségével, hanem becsületes munkájával bírta eddig a francia köztársaság rozoga hajóját a hullámok felett tartania. Most ravatalon fekszik. Vajjon mi lesz a hajóval? *Fluctuat nec mergitur* a francia főváros devíze, vajjon ez a jelmondás az egyszer nem hagyja cserben a szerencsés Páris?

Elbucsuztatták *Faure*t a franciák, melegen, becsületesen. Tekintetük még a ravatalon csüng, de gondolataikkal aggodalmasan iparkodnak behatolni a legközelebbi jövő fátyla mögé. Szörnyű állapotok közepette üresedett meg az elnöki szék: Franciaország tekintélye minden vonalon rohamosan süllyed. Diplomáciáját lefözték az angolok, a nagyratartott orosz szövetség tulságosan platónikusnak bizonyult. Benn az országban hullaszag száll föl a parlament padsoraiból, az igazságszolgáltatás palotájából, a hadseregből. Nincs tekintély — még a morálnak, az igazságnak sincs többé hitele. Utcai szájhősök elvadtították a tömeget, amely vakon pszizkolja a francia génius leghatalmasabb prófétáit. Az ember szinte azt hitte már, hogy a régi becsületes köztársasági demokráciát csak egy ember képviseli: a timárlegényből államfővé vált *Faure*.

És most őt is elvesztette Franciaország. Nem volt messze kimagasló tehetség: s halála mégis érzékeny veszteség Franciaországra nézve. Ebben benne van a francia köztársaság erkölcsi állapotának kritikája.

Alkotott ugyan ő is: nyélbe ütötte az orosz-francia szövetséget. Ámde ez ábrándkép maradt a praktikus politikában és csak a francia sovinizmus táplálkozott belőle, de nem a francia jólét és nagyság. De a veszteségek, amelyek e korszakban Franciaországot érték, messizi tulszárnyalják ezt a problematikum alkotmányt. A diplomácia csödjé, a jog csödjé két oldalán kezdte ki az államtestet. A köztársaság rohamosan veszti hitelét. Otthon Franciaországban is, az elbizakodott s önértetében megsértett katonapárt a klerikálisokkal és mindenféle árnyalatu monarchistákkal szövetkezett, hogy a legelső alkalommal restaurálja a koronát. Nem is igaz köztársaság már a francia, maga *Faure* is, részben személyes hajlmainak engedve, részben felhasználva a párisiak monarchista érzelmeit, sok oly dolgot hozott divatba, amelyek elődei előtt a republika ellen valóbüntetett számba mentek volna.

I. Félix ő felségének nevezték őt a boulevardokon, de nem gunyból, hanem szelid jókedvvel, amelyben benn volt a homályos vágyak egész sora. Háztartása udvarartással fejlődött, passzióit királyi minták szerint rendszerezte be, föllépése, hogy úgy mondjuk, monarchikus izü volt. És nem vették tőle rossz néven. Ő volt a legkitünőbb átmeneti alak a köztársasági elnöktől a monarchához: a gazdag polgárember erényei benne szépen hozzásimultak az uralkodói formákhoz.

Hogy ennek az átmeneti típusnak fejlődését, folytatását látjuk-e utódjában, azt nem tudjuk. Mindenesetre bajos lesz visszazökenni a puritán latin republikánus szemlebe a *Faure* hagyományai után.

A trónkövetelők, akik ez idő szerint a francia határ közelében üdülnek, eddig nem ádák magukról életjel. Ők, úgy látszik, a hadsereg hívó szavára várnak s a hadsereg az övékre. Talán azért nem hangzott el mindeddig se jobbról, se balról a forradalmi jelszó, mert *Faure* halála teljesen váratlanul jött s előkészületlenül találta a fel-forgatókat.

A munkás polgárember tehát még az utolsó percében is tett egy kis szívességet a hazájának. Elhalasztotta a monarchia restaurálását hirtelen halálával. Temetése alatt nem lesz koronázás Versaillesben.

De lehet, hogy nemsokára ez is meglesz. A franciák unatkoznak a temérdek polgári skandalum közepette. Egy kis királyi színjáték elkelve Párisnak.

Az utolsó pillanatok.

Páris, február 17.

Faure tegnap az egész napot az Elysée-ben töltötte s délelőtt a minisztertanácsban elnököl, amely csak délben ért véget. Tanácskozás közben élénk részt vett a folyó ügyek elintézésében. Délben jó étvágygyal evett, délutáni két órákor pedig megkezdte a rendes csütörtöki fogadást, a mely őt óráig tartott. Csak a vendégek távozása után kezdte magát rosszul érezni és ezt mondta *Le Galle* magántitkárnak:

— Kedves *Le Galle*, nem vagyok jól, nagy fájdalmat érek a nyakamban.

— El fog mulni, elnök ur, — felelte *Le Galle*, — a nagy hőségűl migrént kapott.

— Talán igaza van, — felelte az elnök, — de azért mégis nagyon rosszul vagyok.

Le Galle azután magárahagyta az elnököt s a szomszédos szobába ment. *Faure* este hat óra tájban félig kinyitotta titkára szobájának ajtaját és beszélt:

— Vajjon, mi bajom lehet? Egyre rosszabbul vagyok!

*Faure*t e szavak után szédülés fogta el s alig bírta magát lábán tartani. *Le Galle* hozzásietett, karjánál fogta s elvezette őt a kanapéhoz, melyre lefekette. Aztán részvétellel kérdezte tőle, vajjon most jobban van-e?

— Nagyon fáj mindenem, kedves *Le Galle*, felelte *Faure*. Erzem, hogy meg fogok halni.

E közben az elnök állapota egyre rosszabbodott, beszéltették feleségét és leányát, akik kétségbeesve igyekeztek rajta segíteni.

— Végem van, — mondta *Faure*, aki már fel se bírt ülni a kanapén.

Az elnök környezete már most belátta a nagy veszedelmet s elhívatta *Faure* másik leányát is. *Bergenét* s ennek férjét, *Bergenét* csakhamar

megerkezett s a fájdalomtól magánkívül atyjára vetette magát, *aki azonban már nem ismerte meg többé.* Együttal Dupuy miniszterelnököt is elhivaták, aki odalépett a kanapéhoz, amelyen Faure feküdt, megfogta az elnök kezét, *de a beteg ekkor már agóniában volt.*

Faurené és leányai intézkedtek, hogy papot hozzanak és az Elysééből, ahol a zavar ekkor már elérte tetőpontját, néhány szolga és katona az utcára rohant, hogy papot kerítsen. Az egyik katona meglátott az utcán egy papot, aki a legnagyobb lelkinyugalommal haladt az utcán. A katona megmagyarázta neki, hogy az Elyséében nagybeteg van, aki meg fog halni s a pap, akit Regnaudnak hívnak, besietett a palotába. Fauret, bár eszméletlenül, de még életben találta s ellátta őt a haldoklók szentségével.

Faure néhány másodperc múlva meghalt. Egy-két perccel később még két pap érkezett az Elysébe, de ezek már halva találták az elnököt.

Blanc rendőrőfő, aki a tegnapi éjszakát hivatalában töltötte, éjjel tíz és fél óraker azt az értesítést kapta, hogy az Elysééből sürgősen akarnak vele telefonon beszélni. Blanc a telefonhoz sietett, füléhez emelte a kagylót, de már a következő pillanatban rémülve elejtette s így szólott környezetéhez:

— Az elnök meghalt!
Blanc azonnal befogatott s az Elysébe hajtattott, ahol a rend főnktartásáról intézkedett. Az Agence Havas csak éjfél táján jelentette az újságoknak Faure halálát.

Le Galle este kilenc óraker, amikor látta, hogy az elnök állapota nagyon rosszra fordult, a szemben lévő belügyminiszteriumba sietett s értesítette Dupuy miniszterelnököt, hogy Faure állapota kétségbeesztő.

— Azonnal átmegek hozzá, — mondta Dupuy.

— Ne tegye ezt, miniszterelnök ur, — felelte Le Galle. — Faure urat ez még jobban aggasztaná.

— Igaza van, — mondta erre Dupuy, — de arra kérem önt, hogy minden öt percben értesítsen engem az elnök állapotáról.

— Legyen nyugodt, miniszterelnök ur. — felelte Le Galle, — meg vagyok róla győződve, hogy az elnök ur betegségét csak muló s nem sokára jobban lesz.

Nemcsak a pappal, de az orvossal is sok baja volt a családnak, amíg elő tudta keríteni. Hetedfél óra tájban Faure magához hívatta Baillou tábornokot s így szólott hozzá:

— Nagyon rosszul vagyok, kedves tábornokom, hívassanak orvost, különben meghalok.

A szolgaszemélyzet azonnal orvosért rohant, de jó fél óra telt el, amíg Humbert orvost, kinek véletlenül éppen akkor dolga volt az Elyséében, megtalálták és a beteghez vitték. Humbert megvizsgálta az elnököt s azután a következő szavakkal fordult Faurenéhez:

— Az elnök ur állapota talán nem nagyon aggasztó, de azért mégis jó lesz, ha házi orvosukat elhivatják.

Faurené azonnal elküldött Lannelongue tanárért, aki azonnal éterbelegéztet rendelt a betegnek s egyuttal mustárfasztromot tettetett a nyakára. A tanár megmagyarázta az elnök betegségét s azután azt a tanácsot adta, hogy Pothain tanárt is hívassák el, aki az ilyen esetekben speciálista. Sokáig tartott, a míg Pothaint megtalálták s mikor végre kilenc óraker megjelent, már nem volt mit tennie. Pothain kijelentette, hogy az orvosi tudomány nem tud a betegen segíteni. Valamivel előbb még két más orvos jelent meg a betegnél, de ezek is kijelentették, hogy nem lehet megmenteni az elnököt.

(A haldokló bucsuja.)

A halál pillanatában Faurené a férje mellett volt. Az elnök elbucszott nejétől, köszönetet mondott neki szeretetéről és hűségéről, amelyet iránta mindig tanusított, azután elbucszott gyermekeitől s meleg szavakkal megköszönte Le Gallnak munkásságát és hűséges ragaszkodását. Komoronykájához is intézett néhány barátságos szót.

Kilenc óraker lerogyott a pamlagra s elvesztette eszméletét. Az időközben odahívott orvosok piócát raktak a betegre. Amikor Dupuy miniszterelnök a köztársasági elnök állapotának reménytelen voltáról értesült, azonnal az Elysébe ment, ahová még az elnök elhunyt előtt érkezett.

Az elnök agyszélhűtésben halt meg, a nélkül, hogy eszméltre tért volna.

Faure környezetéből többen azt beszélik, hogy az elnök utolsó szavai ezek voltak:

— Megbocsátok mindenkinek, aki megbántott!

Páris, február 17.

Abbé Renaud, aki a halotti szentségeket feladta Faurenak, így beszéli el az elnök végső perceit:

— Este tíz óra volt. Családomtól jöttem a Notre Dame felé a plébániámra, amikor meglát-

tam egy katonát, aki kerékpáron száguldott. Észre vettem engem és egyenesen felém tartott. A kerékpáron nem volt a lámpás meggyújtva s így meglököntem, amint a katona egyszerre, szempillantás alatt mellettem termett, megragadta a karomat és rám kiáltott:

— Gyorsan, gyorsan jöjjön!

— Hová? Mi történt? — kérdeztem megdöbbenve.

— Majd megtudja, csak siessünk! Szinte vonszolt magával. Elakadt a lélegzetünk, úgy futottunk.

A palota előtt szóhoz jutott a derék katona:

— Haldoklik az elnök. Tán már meg is halt!

A meglepetéstől nem tudtam beszélni. Alig hittem, amit kísérőm mondott.

Futva értünk föl a lépcsőkhöz. Az előszobában a katona megmutatta a félig nyitott ajtót, amelyen be kellett mennem, ő kívül maradt. Megdöbbenett a látvány. A kis, négyzetes szobában minden szerte-széjjel volt dobálva. A megvetetlen ágyon feküdt Faure szederjes ajkkal, behunyt szemmel. Rajta gyapju mellény, az ingmelle kigombolva, a gallérja lecsüngött. A földön feküdt az ágyból kidobott matrác. Az ágy mellett egy kis asztal meg volt rakva orvosságot üvegekkel. Az elnök lábát párnákkal letakarták. A haldokló mellett egy orvos foglalatkoskodott. Mesterséges lélegzést alkalmazott, injekciókat adott a nagy betegnek és piócákat rakott rá. Az ágy fejénél vártam, míg elállhattam a halotti szentségekkel az elnököt, de az utolsó kenetet nem adhattam fel, mert szentelt olajam nem volt. Pár perc múlva felém fordult az orvos:

— Vége van!

Baillon tábornok, az orvos, és én letérdeltünk. Az asztal körül gyülekeztek az elnöki iroda tisztviselői.

Faurené és gyermekei a szomszéd szobában voltak; behalasztott a zokogásuk. Mikor a halál bekövetkezett, az orvos, aki a családnak régi bizalmas barátja, kiméletesen tudatta az özvegygel és két leányával s bekísérte őket a halott ágyához.

Faurené minden erejével azon volt, hogy uralkodjék magán, de zokogását nem bírta visszafojtani és összefüggés nélkül beszélt:

— Ne vigyék el!

— Hagyják itt nekünk mentül tovább! Be fogjuk balzsamozni! Van idő, hisz nem volt fertőző a betegsége!

Az orvos támogatta Faurenét. Megvártam az apácákat, akik a halott mellett fognak virrasztani, aztán elmentem a halottas házból.

Páris, február 17.

Az orvosok állítása szerint Faure elnök hosszabb idő óta szenvedett ütérmevedésben. Mintegy 10 hónappal ezelőtt Lannelongue tanár az elnök térdizületi gyuladást gyógyította és akkor ütérmevedést konstalt. A térdizületi gyuladás sem gyógyult meg teljesen. Az elnök kissé sántított ballábára és mindig botra támaszkodva járt.

— Ne vigyék el!

— Hagyják itt nekünk mentül tovább! Be fogjuk balzsamozni! Van idő, hisz nem volt fertőző a betegsége!

Az orvos támogatta Faurenét. Megvártam az apácákat, akik a halott mellett fognak virrasztani, aztán elmentem a halottas házból.

Páris, február 17.

Az orvosok állítása szerint Faure elnök hosszabb idő óta szenvedett ütérmevedésben. Mintegy 10 hónappal ezelőtt Lannelongue tanár az elnök térdizületi gyuladást gyógyította és akkor ütérmevedést konstalt. A térdizületi gyuladás sem gyógyult meg teljesen. Az elnök kissé sántított ballábára és mindig botra támaszkodva járt.

A halottas szobából.

Páris, február 17.

Egy szemtanu elbeszélése szerint Faure, akinek arca változatlan és igen komoly, mellén összekulcsolt kezekkel fekszik egy ágyon.

Az ágy mellett jobbról és balról apácák imádkoznak.

Faure özvegyének és családjának fájdalma leírhatatlan.

Az elnök holttestét a bebalzsamozás után ma délután 3 óraker a ravatalra tették az Elyséében. Este 6 óráig csak a kormány és a parlament tagjait, a diplomáciai kart és a főbb tisztviselőket bocsátották a ravatalhoz. A közönség holnap délelőtt 9 óráig este 6 óráig nézheti meg a ravatalt. A holttestet csütörtökön, 23-án a Notre Dame templomban beszentelik és azután a Père Lachaise temetőben örök nyugalomra helyezik.

Páris, február 17.

Faure elnök bebalzsamozott holtteste, a becsületrend nagykeresztjével díszítve az elnök dolgozószobájában fekszik. A ravatalt a nagy díszteremben állítják föl, amelynek díszítésével már elkészültek. Az Elysébe kápolnájában ma reggel mondott gyászmisén Faurené és leánya is jelen volt.

A temetés.

Páris, február 17.

Faure Félix temetése, úgy mint Carnot temetése, csak az elnökválasztás után fog megtörténni.

Páris, február 17.

Faure elnököt államköltségen fogják eltemetni. A színházak zárva maradnak.

Páris, február 17.

A temetés csütörtökön, 23-ikán lesz. A korporsót a Notre Dame-székesegyházban fogják beszentelni s onnan a legnagyobb katonai és polgári gyászompával a Père Lachaisebe kísérik és a családi sírboltban temetik el. A főbejárótól jobbra van a sírbolt, amelyet hatalmas, vízszintesen fekvő kőlap fed, rajta ez a felirás:

A Lebaulg-Faure család.

Az egyszerű kőköcsán nagy kereszt van.

A kormány intézkedései.

Páris, február 17.

Dupuy miniszterelnök azonnal értesítette a két kamara elnökeit és a minisztereket az elnök haláláról és az algiri főkormányzót, továbbá a prefektusokat és alprefektusokat táviratilag tudósította. Tizenegy óraker már mindenütt tudták, hogy az elnök meghalt. Az utcák nyugodtak.

Páris, február 17.

Az első izgatottság már lecsillapult. Az Elyséepalotában a lobogót félárboera eresztették.

Páris, február 17.

Dupuy miniszterelnök körrendeletet intézett a prefektusokhoz és alprefektusokhoz, amelyben felszólítja őket, hogy ne hagyják el állomásukat, ha pedig esetleg szabadságon vannak, azonnal térjenek vissza állomásukra.

A körrendelet elmondja, hogy az elnök halála egész váratlanul következett be.

Páris, február 17.

Az a távirat, amelyet Dupuy miniszterelnök nyomban az elnök halála után a prefektusokhoz és alprefektusokhoz intézett, így szól:

Az a szomorú kötelesség hárult rám, hogy ünt a köztársaság elnökének ma este tíz óraker szélhűtés következtében beállott haláláról értesítem. Sziveskedjék intézkedni, hogy a lakosság haldokló elnököt értesüljön arról a csapásról, amely a köztársaságot érte. A kormány e fájdalmas eset alkalmából számít az ön egész figyelmére.

A rendőrprefektus még tegnap este széleskörű intézkedéseket tett, hogy megakadályozzon minden kísértést, amely a rend megzavarására irányulna. Páris és a külvárosok valamennyi rendőrbiztosa szigorú utasításokat kapott.

Dupuy miniszterelnök a Figaro egy munkatársa előtt így nyilatkozott:

— A halálhír villámcsapásként hatott rám. Le Galle titkár értesített engem, hogy az elnök nagyon beteg. És néhány pillanat múlva már halott volt ő, akit még ma délelőtt a minisztertanácsban oly jó egészségben, oly jókedvűnek és minden kérdés iránt érdeklődőnek láttunk. Ez nagy szerencsétlenség.

Dupuy hozzátette, hogy a kongresszus előreláthatólag holnap ül össze.

Páris, február 17.

A kongresszus holnap délután egykor ül össze elnökválasztásra.

Páris, február 17.

A miniszterek ma délelőtt összegyűltek, hogy megállapítsák a temetés idejét. Az elnökválasztó kongresszus holnap ül össze Versaillesban.

A hír hatása Párisban.

Páris, február 17.

Az elnök halálának híre, amely rendkívül gyorsan terjedt el egész Párisban s csaknem valamennyi színházban még az előadás befejezte előtt kizűdött másra jutott, mindenütt nagy szenzációt keltett. A mint a halál híre elterjedt, nagy néptömeg csődült össze az Elysébe előtt, ahol a rendőrség tartotta fenn a rendet. Hivatalos és más tekintélyes emberek kocsijai egymást érték az Elysébe előtt. A Faubourg-St.-Honoré, az Avenue Marigny, a Beauvan-tér és a szomszéd utcák fél egy óraker tele voltak várakozó kocsikkal.

Nyomban az elnök halála után kibocsátott rendelet értelmében senkit sem bocsátottak be a palotába. Egy óraker az Elysébe érkezett Loubet, a szónátus elnöke.

A palota előtti népcsofódület késő reggelig tartott. A boulevardokon is nagy hatást keltett az elnök

halálának a híre. *Éjjel egy óraker már sok újságot árultak, amelyek néhány szóval hírül adták az elnök halálát s leírták utolsó óráit. Az emberek egymás kezéből kapkodták a lapokat és csoportokba verődve olvasták a gázlámpák világánál.*

Páris, február 17.

A város nyugodt, az utcáknak rendes megszokott képi van, az Elysée előtt nincs nagyobb mozgalom. Csak a nagyszámmal kivonult rendőrség mutatja, hogy Párisnak nagy eseménye van. *Lannelongue* orvos egy újságrónak azt mondta, hogy *Faureon* semmiféle kóros jelenség nem volt tapasztalható, amelyből hirtelen halálát lehetett volna következtetni. Igaz ugyan, hogy az utóbbi időben néha gyöngékedésről panaszkodott s hogy étvágya sem volt a legjobb, de mindez nem adott okot a nyugtalanságra. *Lannelongue* végtelenül meglepte *Faure* hirtelen halála s azt csak azzal tudja megmagyarázni, hogy *Faure* nek az utóbbi időben sok lelki bánata lehetett. Azt mindenki tudja, hogy *Faure* nagyon bántotta a *Fasoda-ügy* kimenetele s ki is jelentette több ízben, hogy ez az ügy a francia politika legnagyobb kudarca.

Páris, február 17.

A város teljesen nyugodt. A kamara és a szenátus környékén minden eszöndes, csak az Elysée előtt tolong nagy sokaság és kíváncsian nézi a be- és kirogogó kocsiakat s várja a palotából kiszivárgó híreket.

Az államtól szubvencionált színházakban ma nem volt előadás.

A városházán holnapra hirdetett bál elmaradt. A középületekre felhúzták a gázszlobogót. A nyolcadik kerület *maire* je ma megjelent az anyakönyvi hivatalban, ahol kiállították a halotti bizonyítványt, amely szó szerint így hangzik:

Ma, 1899. február 17-én bizonyítom, hogy *Faure* Felix Ferenc, 58 éves, a francia köztársaság elnöke, fia Jean Marie *Faure* nek és Rose Adelaide sz. *Thuisard* nak, 1899. február 16-án este 10 óraker lakásán, az Elysée-palotában agyvérzés és vértelülés következtében meghalt. E bizonyítvány kiállítottat *Charles Blanc*, 62 éves, rendőrfőnök és *Louis Le'Gall*, 48 éves, a köztársasági elnöki irodaigazgató tanuvalomása alapján.

Az eddigi elnökök.

1871 óta a mai napig a francia köztársasági elnököknek hivataloskodási ideje a következő volt:

<i>Faure</i>	4 év és 1 hónap
<i>Thiers</i>	2 "
<i>Grévy</i>	8 " 6 "
<i>Carnot</i>	6 " 2 "
<i>Mac-Mahon</i>	6 " 10 "
<i>Casimir-Périer</i>	6 "

Az összes volt elnökök közül egyedül *Casimir-Périer* él még.

Az elnökválasztás.

Franciaországban az elnökválasztás módózatait az 1875. február 25-ikén kelt francia alkotmány állapítja meg a következőkben:

A II. cikk így hangzik: A francia köztársaság elnökét a nemzetgyűléssé alakult szenátus és képviselői kamarának Versaillesben egyesült tagjai többsége választja meg. Az elnök korára nézve nincs határozat. A visszalépő elnök újból választható. Az elnököt hét évre választják. A visszalépő elnök utóda nem a hátralékos évekre, hanem új hét évre választatik.

A III-VI. cikke a választás megejtését szabályozzák. A nemzetgyűlés elnöke megejtőnkor a szenátus elnöke vagy alelnöke. A szavazás névszerinti. *Vita ki van zárva.*

A VII. cikk meghatározza, hogy üresedés vagy halálozás esetén a két egyesült kamara rögtön összeül az új elnök választására. Időközben a minisztertanács van megbizva a végrehajtó hatalommal. *Alkotmányrevisziót a nemzetgyűlésnek nem szabad keresztülvinnie.*

Az elnökjelöltek.

Páris, február 17.

Valamennyi lap konstátja, hogy *Faure* elnök szeretetreméltóságával, jószívűségével, hazafiságával és a francia köztársaságnak külföldön való méltó képviselőségéről való gondoskodásával meg tudta nyerni a francia nemzet nagy többségének vonalmát.

Az elnök halálával beállott helyzetet a lapok, a jelenlegi viszonyokra való tekintettel nagyon komolyan tartják. A republikánus újságok összetartásra buzdítják a kongresszus republiká-

nus tagjait, hogy olyan utódot ültessenek *Faure* helyére, aki a köztársaságot meg tudja majd védeni a cézári törekvések ellen.

Elnökjelöltekül első sorban *Loubet*, *Dupuy*, *Freycinet* és *Méline*, azonkívül *Deschanel*, *Brisson*, *Bourgeois*, *Cambon* és *Constans* emlegetik.

Politikai körökben az a meggyőződés, hogy *néhézségektől nem kell tartani*, s hogy az elnökválasztás nem fog komolyabb incidenssel előidézni. Azt beszélik ugyan, hogy a nacionálisták egy tábornok jelöltsége mellett akarnak agitálni, de minden efféle törekvést teljesen hiábavalónak tartanak. Beszélik azt is, hogy a bonapartisták a versaillesi kongresszuson az alkotmány revidíóját akarják indítványozni, de *Loubet* a kongresszus elnöke, minden ily indítványt haladéktalanul vissza fog utasítani.

Vasárnap bonapartista népgyűlés lesz, de ezt a plebiszcitárius bizottság még *Faure* elnök halála előtt hívta össze.

Páris, február 17.

Clemenceau azt mondja az *Aurore* ban, hogy az elnökség körül valószínűleg nagy lesz a versengés s hogy az állást az fogja elnyerni, aki a *Dreyfus-pör* revidíója ügyében kész *Faure* elnök szerepét folytatni. Egyszerre fölvirradt *Dupuy* és *Freycinet* napja. *Clemenceau* kijelenti, hogy *Loubet* ra szavaz.

A nacionalista újságok *Cavaignac* jelöltsége mellett kardoskodnak, de maguk is azt mondják, hogy ennek a jelölésnek nincs kilátása sikerre.

Az *Intransigeant* ezt írja: Bajosan jövendőlhető meg, kit fog a kongresszus megválasztani; azt azonban mondhatjuk, hogy Versaillesban *Dreyfus-párti* elnöknek nem lesz többsége. A *Lebel-féle* fegyverek azután maguktól fognak elsülni.

A *Libre Parole* az elhunyt elnökről szóló cikkében azt írja, hogy *Faure* határozottan elítélte azt a gyalázatos összeesküvést, amelyet néhány áruló Franciaország ellen szőtt. Ami a holnapi elnökválasztást illeti, a legtöbb újság azt hiszi, hogy *Méline* nek van legtöbb kilátása arra, hogy elnöké válasszák.

A revidió-ellenes újságok azt írják, hogy *Dupuy* egyáltalában nem jöhet figyelembe; valahányszor ő miniszterelnök volt, mindig meghalt, vagy eltűnt az állam feje. Az ő miniszterelnöksége alatt halt meg *Carnot* és *Faure* és tűnt le a politikai látóhatárról *Casimir-Périer*. *Faure* azt mondta *Dupuy* ról egy ízben, hogy rossz szeme van. *Faure* nek ez az állítólagos mondása esetleg nagyon fog ártani neki a holnapi elnökválasztáson.

A *Siccle kemény* üdület *Faure* ról. Azt írja róla, hogy rossz nevelésben részesült s hogy mint elnök jóvá akarta tenni ezt a hibát; azt írja ez a lap, hogy *Faure* mindig a *Libre Parole* nyomása alatt volt. *Madame Gyp* volt a közvetítő közte és *Drummond* között.

Páris, február 17.

Az ország jelenlegi hangulata, a folytonos agitáció és köztársaság válságos helyzete a legnagyobb óvatosságot követelik. *Dupuy* e tekintetben nem is hagy kívánni valót hátra. Már egyszer volt abban a helyzetben, hogy a kormány élén állott egy elnökválság alatt. Eppen négy éve, hogy *Casimir-Périer* hirtelen visszalépett. Majdnem ugyanabban az órában, midőn *Faure* Felix hirtelen kilehelte lelkét, éjjel 10 óraker lepte meg *Casimir-Périer* az akkori kormányelnököt *Dupuy* t azzal a levéllel, amelyben vele lemondásit tudatja. Két napon belül a kongresszus összeült és megválasztotta az új elnököt. A jelenlegi sokkal súlyosabb helyzetben is arra törekszik *Dupuy*, hogy ugyanolyan eszöndben ejtessék meg az államfő választását.

Páris, február 17.

A kongresszuson valószínűleg *Frankchaucan*, a szenátus első alelnöke fog elnökölni, minthogy *Loubet* maga is jelölt. Azt hiszik, hogy *Loubet*, *Méline* és *Dupuy* között oly megegyezés fog létrejönni, hogy aki az első szavazások relatív többségben lesz, annak javára a két másik jelölt lemond. *Loubet* nek van a legtöbb kilátása, ha csak az utóbbi időben a revidió-párti lapoknak vele szemben mutatott rokonszerve nem ártott neki.

Páris, február 17.

A kamara folyosóin ma délelőtt nagyon mozgalmas volt az élet. A képviselők meglehetősen nagy számban jelentek meg és az egyes elnökjelöltek kilátásairól beszélgettek. Legtöbb kilátása állítólag *Loubet* nek, *Méline* nek és *Dupuy* nek van. A radikálisok és szocialisták úgy látszik *Loubet* re hajlandók szavazni, ellenben a nacionalisták és konzervatívok *Freycinet* t szándékoznak támogatni.

Páris, február 17.

Mintegy 80 haladó-republikánus-párti képviselő gyűlést tartott, amelyen egyhangulag elfogadták *Méline* jelölését a köztársasági elnökségre. A demokrata baloldal, a haladó-párti szövetség és a radikális-szocialista baloldal *Loubet* jelölését fogadta el. Mindegyik pártcsoport küldöttséget küldött *Loubet* hoz, hogy őt

erről a határozatról értesítse. A szenátus baloldali csoportja szintén *Loubet* t jelölte közfelkiáltással. A szenátusban bizonyosra veszik *Loubet* megválasztását.

Páris, február 17.

Feladatott este 8 óra 50 percker.

Politikai személyiségek nyilatkozatai és velük folytatott interview alapján teljes határozottsággal jelentethetem, hogy az elnökválasztást nagyon befolyásolni fogja a *Dreyfus-affér*. Ebből a szempontból mérlegelendők *Loubet* és *Méline* kilátásai a megválasztásra. *Loubet*, barátainak unszólására, elfogadta a jelöltséget. A szenátus többsége, a mérsékelték és a radikálisok legnagyobb része, mellette foglal állást.

Páris, február 17.

Hivatalosan is megerősítik azt a hírszerelést, hogy *Méline* visszalépett a jelöltségtől. Ezzel *Loubet* kilátásai nagyon növekedtek. Ő a legkomolyabb jelölt.

Páris, február 17.

Loubet, a szenátus elnöke, a kamara csoportjainak küldöttsége előtt, amely felkereste őt a Louxemburg-palotában, hogy felajánlja neki a jelöltséget a köztársasági elnökségre. Kijelentette, hogy ő, ha megválasztanak, egyedül a köztársaság megvédésén munkálkodnék. Örvend a republikánusok egyetértésének és reméli, hogy az maradandó lesz.

Páris, február 17.

Dupuy a *Loubet* jelöltsége következtében nem fogadta el a jelölést, bár számos képviselő és szenátor kérte erre. A *Liberté* szerint *Freycinet* kijelentette, hogy legalább az első szavazásnál nem vállal jelöltséget.

A trónkövetelők.

Páris, február 17.

Páris eszöndes és talán az is marad. Nem tehető fel, hogy a két trónkövetelő egyike is a köztársaság ellen merényletet akarna elkövetni. Véletlenségből tanuja voltam, midőn *Napoleon* *Viktornak* egy bizalmasa az elnök halálát *Brüsszel* be a trónkövetelőnek megtelefonálta. Éjjel után két új tőzsdé táviróhivatalába. Beszédükből kitetszett, hogy az *Opéra Comique* elhagyásakor hallották a halálhírt. Egyikük, egy ismert bonapartista és a Bonaparte-bizottság tagja, egyenesen *Viktor* hercegnek telefonált. Midőn a telefonszóbat elhagyta, nagyon *levertnek* látszott. Kormánykörökben biztosan tudják, hogy *Napoleon* herceg nem megy Párisba, amit számos híve szeretne.

Az *orleansi* hercegnek is éjjel után jelentették a *Rivierára* *Faure* halálát. De ő a táviratot csak reggel kaphatta kézhez, minthogy *San-Remoban* nincs éjjeli szolgálat.

Ma reggel azt jelentette a *Figaro*, hogy *Fülöp* *orleansi* herceg *Cannesben* a royalista bizottság több tagját fogadta, de a jelentés tévedésen alapul.

A francia parlament részvéte.

Páris, február 17.

A kamara mai ülése nagyon látogatott. A szószerék fekete posztóval van bevonva.

Deschanel elnök fájdalmának ad kifejezést a fölött, hogy az ülést ilyen körülmények között kell megnyitnia, azután fölolvassa *Dupuy* miniszterelnöknek egy átiratát, amely tudomására adja a kamarának *Faure* elhunytát.

Deschanel azután a következő szavakkal bucsuztatja az elhunyt elnököt:

Az egész haza siratja elhunytát ennek a kiváló fiának, aki segített a szenvedőkön és alacsonyorsuakon, aki érett megfontolással ítél és Franciaországot egy fejlethetetlen korszakban oly méltósággal és szeretetreméltóan képviselte a nagy barátánél. Vajha ravatalánál minden francia egy zászól alatt, a törvény égisze alatt egyesülne. Ez a legjobb mód arra, hogy megtiszteljük emlékét a nép e fiának, aki munkássága révén lett a köztársaság első hivatalnok. Ezekben a szomorú órákban minden érzelmünk azé a kétségbeesett családe, amely legdrágább kincsét veszítette el.

Loubet, a szenátus elnöke átiratban értesíti a kamarát, hogy a nemzetgyűlés holnap délután 1 óraker Versaillesban összeül. Az elnök indítványozza, hogy a mai ülést a gázsz jelölő függőszerék föl. Az indítványt egyhangulag elfogadják és a képviselők mély eszöndben távoznak a tereméből.

A külföld részvéte.

Bécs, február 17.

A diplomáciai testület számos tagja ma délelőtt megjelent a francia nagykövetségen, hogy részvétét kifejezze.

A király táviratilag fejezte ki részvétét Faure övegyének. Gróf Goluchowski külügyminiszter utasította a párisi osztrák-magyar nagykövetet, hogy az osztrák és magyar kormányok nevében részvétét fejezze ki a francia kormánynak. A külügyminiszter látogatást tett a francia nagykövetségen, hogy a maga és a külügyminiszterium nevében kondoleáljon.

Róma, február 17.

Pelloux miniszterelnök ma délelőtt a francia nagykövetség palotájába ment, hogy kifejezze részvétét Barrère francia nagykövetnek a köztársasági elnök elhunytá alkalmából. Canevaro külügyminiszter megbízta Tornielli párisi olasz nagykövetet, hogy a kormány nevében fejezze ki részvétét a francia külügyminiszternek.

Faure elnök halála egész Olaszországban mély és fájdalmas hatást keltett. A minisztériumokon és a többi középületeken félélnyokra eresztették a zászlót. A lapok kiemelik, hogy Faure Félix halála Franciaország jelenlegi viszonyai között rendkívül komoly jelentőségű esemény s kívánják, hogy Franciaország kellő okossággal és elszántsággal kikerüljön ebből a súlyos helyzetből.

A kamara mai ülésén Pelloux miniszterelnök bejelentette a francia köztársaság elnökének halálát és ezt mondta:

— Nekünk annál inkább van okunk, hogy Franciaország gyászában résztvegyünk, mert emlékeztünkben van, hogy az alatt az aránylag rövid idő alatt, amióta Faure elnök volt Franciaország ügyeinek legfőbb vezetője, Franciaország és Olaszország között napról-napra javult a viszony és mert emlékeztünkben van, hogy Faure elnök néhány nappal halála előtt szentesítette azt a kereskedelmi egyezményt, amely a két ország között való viszonyt még bensőbbé és barátságosabbá teszi. Kéri a kamarát, hogy a gyász jeléül mára és holnapra függeszse föl üléseit.

Zanardelli elnök ezt mondja:

— Faure elnök elhunytá alkalmából egyesülünk Franciaországgal a gyász érzelmében. Azután dicséri az elnököt és emlékezteti a Házat a miniszterelnök ama kitűnő szavaira, hogy Faure elnök nevében és az ő auspiciumai alatt olyan megegyezések iródtak alá, amelyeket oly lelkesen erősített meg a két ország parlamentje. Indítványozza, hogy a kamara mára és holnapra függeszse föl üléseit, hogy a parlament épületén lengő zászlót gyászfátyollal vonják be és végül bizák meg őt, hogy a kamara részvétét a francia kamara elnökénél tolmácsolja.

A kamara egyhangulag elfogadta ezeket az indítványokat. Mindakét beszédet állva hallgatták meg.

London, február 17.

A kormány hétfőn az alsóházban javaslatot fog benyújtani, amelyben Faure elnök elhunytá alkalmából részvétüket fogják kifejezni a francia kormány és a francia nép iránt.

Páris, február 17.

Münster gróf német nagykövet ma délelőtt Dupuy miniszterelnökhöz ment, hogy Vilmos császár nevében kifejezze részvétét. Onnan a nagykövet az Elysébe ment, hogy a német császár megbízásából koszorút legyen Faure koporsójára.

Berlin, február 17.

A császár külön küldöttséggel fogja magát képviseltetni a temetésen. A családhoz a nagykövet utján részvétáviratot küldött s ebben nagy elismeréssel és szimpátiával méltatta Faure érdemeit és kiváló jellemét. Itteni politikai körökben már régóta tudták, hogy Faure szívbeteg, de hirtelen halálára senkinek sem volt elkészülve.

Politikai körökben általános az a vélemény, hogy a köztársaságnak nincs mit félnie váratlan államcsínytől; a bonapartista mozgalom nem ütheti föl a fejét, mert készületlenül találtá az elnök halála, míg ellenben ha Faure soká betegeskedett volna, a titkon lapangó üzemek veszedelmesekké nőhettek volna. A sajtó is egyhangulag úgy fogja föl a helyzetet, hogy Faure váratlan halála nagy csapást hárított el a köztársaságtól, mert a felforgatásra készülő pártok a gyász napjaiban el fognak némulni. A lapok egyből-egyiből szimpátiákkal írják Faure-öt, aki alatt Németország és a köztársaság békés baráti viszonya még javult és kiemelik, hogy amikor Vilmos császár beteg volt, Faure gyakran tudakozódott állapota felől a nagykövet utján.

Berlin, február 17.

Bülow államtitkár hosszabb részvétlátogatást tett De Noailles márkai francia nagykövetnél.

A birodalomgyűlés mai ülésén Hohenzollern herceg,

birodalmi kancellár, napirend előtt a következőket mondotta:

Tudomására kell hoznom a tisztelt Háznak, hogy a francia köztársaság elnöke tegnap este szélhűdés következtében hirtelen elhunyt. Bizonyos vagyok fölé, hogy a német nép képviselője egyetért a császárral és a szövetséges kormányokkal a francia nemzet iránt való őszinte, benső rokonszenv kifejezésében, amely nemzet olyan férfunak az elhunytát siratja, aki mint államfő mindig a népek békéjének, egyetértésének és jólétének nagy érdekeit mozdította elő. (Bravo.) Annál a közös kapocsnál fogva, amely az összes művelt népeket összefűzi, mi is kifejezést adunk gyászunknak a francia nemzet vesztesége fölött, amely nemzet mindig a civilizáció egyik kiváló harcosa volt. (Bravo.)

A birodalmi kancellár beszéde alatt a Ház tagjai pártkülönbség nélkül felálltak.

Ballestrem gróf elnök: Konstatálom, hogy a Ház fölállott, hogy rokonszenvének kifejezést adjon.

Faure életéből.

(Faure népszerűsége.)

A harmadik francia köztársaság elnöke között népszerűség tekintetében kétségkívül első helyen áll Faure Félix. És ezt nem politikai tulajdonságainak köszönhetné, hiszen megválasztásá előtt alig ismerte nevét a közönség, hanem az csak egyéni szeretőtelenségének a következménye. A nyárspolgár butorgyáros fiát fejedelmi pompa környékezte és sohasem mulasztotta el, hogy mint egyenrangú fél üdvözölje a francia földet érintő külföldi uralkodókat. És sok olyan dolog, amit a közönség elődjétől, Casimir-Périer-től rossz néven vett, Faure Félixnek megbocsátott.

Casimir-Périer például egyszer megcselekedte azt a kétségtelenül ártatlan dolgot, hogy egy piqueurt fogadott magának, aki kocsija előtt lovagoljon. Montjarret — ez volt a lovász neve — mikor először végezte funkcióját, a közönség kritikáját nagyon viharosan érezte meg. Casimir-Périerrel azzal vádolták, hogy ez monarkikus szokás, hogy Montjarret tulajdonképpen a monarkia előfutárja és több ilyenével. Faure Félix Montjarret, akinek a nevét egyszerre szárnyára kapta a hir, nyugodtan megtartotta. És ez továbbra is végezte funkcióját. De a közönség most már nem haragudott rá. Sőt ellenkezőleg. Megkedvelték, kuplékat énekelték róla, interjuválták, fényképezték, szóval, majdnem oly népszerű lett, mint a gazdája.

(Faure és a fürdők.)

Mikor Carnot-t a francia köztársaság elnökévé választották, programjában az egészségügyről is beszélt. De ő maga bizony sokkal kevésbé gondoskodott elnöklése alatt a saját egészségéről, mint annak előtte. Egészen más ember volt Faure Felix. Ahol lakott, vagy ahol utazás közben csak egy éjszakára is megszállt, a legkényesebb izlésnek is megfellelő, minden tekintetben teljesen felszerelt fürdőnek kellett rendelkezésére állania. Ilyen fürdőhelyiséget az elnöki palotában és a fontainebleau kastélyban mindjárt elnöklése első napjaiban berendeztetett. A rambouilleti kastélyban pedig 100.000 frankot költöttek egy ilyen fürdőre, amikor Faure néhány hétig ott az erdősegekben vadászott. Amikor az elnök utazni ment, rendszeresen valamelyik prefektúrában szokott volt éjszakára meghálni. Persze ott nem talált olyan fürdőhelyiséget, amelyet ő kívánt, épp azért csaknem évenként elment néhány tizezer frankoska ilyen fürdőkre. Így aztán nem csodálható, ha Franciaországban a fürdők intézménye óriási módon föllendült.

(Faure házassága.)

Felix Faure ifjkorában nem gondolta, hogy egykor a cárné és a cár között fogja villával enni a halat, különben valószínűleg nem lett volna oly előítéletnélküli a boldogulás eszközeinek megválasztásában, mint ahogy az rábizonyult. Harmincéves korában, mint minden leget inaskodott és legénykedett mesterember, arra gondolt, hogy önállóan berendezkedik. Mivel pedig a Faure-család egyáltalában nem volt valami fényes anyagi viszonyok közt, a fiatal természetleg gazdag házasság utján igyekezett a fényes cserzőműhely berendezéséhez szükséges pénzt beszerezni. Társadalmi körének láthatárán nem mutatkozván ilyen kisasszony, az újsághirdetés ma már nem szokatlan feleségszerző módjához fordult. Meg is jelent egy havrei hirdetés, amely szerint „egy magas, előkelő külsejű stb. fiatal ember hajlandó volna nőül venni egy már nem fiatal, inkább csak lelki bajjakkal rendelkező kisasszonyt, aki azonban egy nagyobb szabású üzlet berendezéséhez szükséges hozományval rendelkezik. Multjában levő esetleges fölt nem alterál.”

Franciaországban ez a legutóbbi passzus szintén nem nagyon szokatlan. S tényleg jelentkezett is egy ilyen kisasszony. Belluot Jeanne volt a neve, a név azóta Faure Felixnére változott. Megjegyzendő azonban, hogy a köztársasági elnök feleségére nem háramlik szégyen ebben az ügyben. A hírlapi felhívásokra való válaszlátást ugyanis csak az egyéni izlés ítelheti el, az erkölcsbe nem ütközik s különösen az amerikai lányok már eléggé hozzászoktatták a világot a házasságkötés eme módjához. A Belluot kisasszony multjában levő fölt pedig neki csak öröksége s nem saját szerzeménye volt. Rendesen az ilyen fekete pont valami botlást s ennek következményeként egy apátlan gyermeket jelent, Faure-n azonban pirulás nélkül nézhet vissza hajadon korára. Gyakran azonban az apák büne üti a szegénybélteget a gyermek homlokára. Így volt ez Belluotval és leányával is. Az öreg Belluot, Faure apósa mint fegyenc élte át változatos életének alkotmányát. Több rendbeli sikasztások, csalások folytán tekintélyes vagyona tett szert, végül azonban rajta vesztett s a nagy erkölcsi hajótörésből csak a vagyont tudta telettkönyvi manipulációk által leánya számára megmenteni. A becsület elvesztett s a fegyház kapui feltáruáltak előtte. Valóban sajnálatraméltó helyzetben maradt vissza a dúsgazdag Belluot kisasszony. A dolog sokkal ösmertebb volt, semhogy a környék legmerészebb hozományvadászai is közeledni mertek volna feléje. Így élte napjait szomorúan Toulouseban, míg a havre-i hirdetés megváltotta a Belluot névtől.

(Etikett-vadászat.)

Bátran nevezhetjük így Faure Felixnek vadászatait. Mert ott nemcsak etikett szerint vadásztak, hanem etikettet is. Tanúságot tehet arról egy magas állású francia bíró, aki az elmúlt esztendőben „udvari” vadászatra volt hivatalos Rambouilletbe.

Az „udvari” vadászaton a legkedvezőbb helyet Faure Felixnek jelölték ki, aki leeresztett puskacsővel haladt lassan az erdő tisztása felé. Mögötte pedig a nevezett magas állású bíró ment. Egyszerre egy hatalmas fácanakas repült a tisztás fölé. Faure Felix célozott, lőtt és talált.

— Igazán pompás lövés volt, elnök ur, mondta a bíró.

Faure azonban meg sem fordult és nem is köszönte meg a gratulációt.

Később, mikor hazafelé tartottak a vadászok, egy hadnagy közeledett a bíróhoz:

— Kérnem kell önt, bíró ur, hogy az elnök ur vadászatairól magát a jövőben távol tartani sziveskedjék.

— Én? — kérdezte meglepett arccal a bíró — ugyan miért?

— Mert az elnök urhoz addig nem szabad szólani, amíg nem ad rá felhatalmazást.

És tényleg azóta nem is hívták meg a bírót az etikett-vadászatra.

(A divat-király.)

Faure Félixnek sikerült Sagan hercegtől elhódítani a divat-király címét. Az elnök mindennap más ruhát vett föl, úgy, hogy amikor az Alpokban szemlét tartott a csapatok fölött, a tábori jelentésben az elnöknek naponként más-más ruhája volt leírva. Így például: Az elnök ma fekete kabátban, fehér mellényben, rövid, szürke nadrágban jelent meg a szemlén. Vagy: Az elnök ma fekete cipőt viselt, hófehér kamásnit, rövid, világos kávészínű nadrágot bársonyból, fekete mellényt és vörös-fehéricskós flanel-inget lehajtott gallérral. Fantasztikus kék-fehér nyakkendőjét csak valami poétikus nyakkendő-gyáros tudná méltóképpen leírni. Szorosan testhez simuló fekete kabátja a mellényből csak egy vékony csíkot engedett látni. Fején világgoszürke nemezkalap volt. Ezek után is képzeltetni, milyen toalettekkel kápráztatta el Faure a világ szemét oroszországi utjában. Mert annyi bizonyos, hogy elsőrangú genie volt a legújabb divatu ruhák terén.

(Az elnök házirendje.)

Az elnök szenvedélyes vadász volt. És természetes tehát, hogy korán szokott kelni. Mielőtt magas állását elfoglalta, azokat, akik őt mint képviselőt, államtitkárt és majd mint tengerészeti minisztert keresték fel, reggel 6 és 8 óra között fogadta. Sok audienciát kérő etett errel kétségbe. Fürdés után reggelizett és kora hajnalban kilovagolt a Bois de Boulogne árnyas fasorai közé, kedvenc fekete lován, amely a marokkói szultán ajándéka.

Házartása költségeit a civillistából fedezte, amely 1,200,000 frank. Tehát 100,000 frank esik egy hónapra. Elég csinos összeg arra, hogy az ember meg is takaríthasson belőle valamit, amint azt megmutatta Jules Grévy, aki meglehetősen vagyona tett szert ilyen uton.

(A Faure-lányok.)

Faure házasságát két gyermekkel áldotta meg az ég. Két leányul, kik közül az idősebbik a sokat emlegetett *Lucie*, „a dauphine” méltó leánya királyi hajlandóságu atyjának. Szalonja van, pártolja az irodalmat, maga is ír, fest, *Germaine*, próbább hajlandóságu: már vagy tíz éve férjnél van valahol a vidéken.

Lucieről azonban sokat beszélt a krónika. Az ifjú hölgy meglepő gyorsan barátkozott meg atyja hirtelen hírességével. Azelőtt színházi kritikákat írt szülővárosa, Havre egyik lapja számára és egyszer egy nem nagyon eredeti könyvet is adott ki olaszországi utazásairól. De aztán ő is főtévékenységet a nyilvános játékonyságnak szentelte.

Faurera nagyon haragudtak az arisztokraták. Nem tudták neki megbocsátani, hogy mikor a cár és a cárné Párisban volt, az ünnepi lakomán *Faurené* és *Faure Lucie* az asztal fején ültek mindjárt a cárné jobbán. Ezt a támadást azonban egyszerre kikaparította *Faure* egy hírrel, amely szerint *Lucie* kisasszony legközelebb férjhez megy egy gazdag kereskedőhöz.

Megírták a francia lapok néhány héttel ezelőtt, hogy az Elysée-palotában most az a szoba *Lucie* kisasszonyé, amely egykor *Pompadour* asszonyé volt és hogy *Lucie* kisasszony lett a központja *Faure* republikánus udvarának. Mosolyog ugyan az ember, ha olvassa, hogy *Faure Lucie* minden vasárnap misét hallgat a Madeleine-templomban s ott a fekete arisztokráciával farkasszemtel néz s hogy bigott és fanatikus, de még ez sem jelent semmit. *Faure* is sokat járt a templomba, pedig szabadkőműves volt. Ez egyszerűen folytatása annak a politikának, amelyet *Carnotné* inaugurált, aki férje akaratára ellenére kibékítette a Vatikánt Franciaországgal. Meg aztán Franciaország még ma is megér egy misét s ha *Pompadour* asszony egykori haloszábjában olyan gondolatai támadtak *Lucie* kisasszonynak, hogy most minden vasárnap misét hallgat, hát ez a kisebb rossz.

(Faure játékonysága.)

Jómódu volt az elhunyt elnök, de távolról sem oly gazdag, mint például *Casimir-Périer*. Mégis áldozott a játékonyság oltárán, amennyire vagyona csak engedte.

Már *Carnot* alatt kaptak a szegények segédelmet az Elyséeben. *Faure* alatt még gyarapodtak a szegények kérvényei, amelyeket naponként *Faurené* asszony nézegetett át. A jobban megokadott kérvények alapján aztán a rendőrség tudakozódott és aki segítséget érdemelt, meg is kapta. A kérvények alapján különben egy névsort is állítottak össze, hogy karácsony meg újévkor szűkölködő családokat megajándékozhasanak. Maga *Faure Lucie* élére állott a *Ligue fraternelle des enfants de France* nevű játékonysági egyesületnek, amelynek célja a szegény és gazdag gyermekek közti barátkozást előmozdítani.

(Faure barátjoe.)

Mult évben halt meg Franciaországban *Victorine Sophie Sénecal* asszony, ki 1793. szeptember 4-ikén született. A 105 éves matróna arról volt nevezetes, hogy a köztársaság elnökét, a szeretreméltó *Faure Félixet*, a köztársaság minden alattvalójánál jobban tisztelte. *Fauret* épp újból megválasztották a havrei kerület képviselőjévé, amikor barátjoe századik születésnapját ünnepelte. A fehérhaju agg hölgy, aki akkor még a legjobb egészségnek és szellemi frissességnek kivánjon neki. Páratlanul érdekes látogatás volt ez, mert *Sénecal* asszonyt három gyermeke, hét unokája és 19 dédunokája kísérte, akik közül 12 *Faurera* szavazott. *Sénecal* asszonyt Havreban mindenki ismerte és *Faure*, mikor később a köztársaság elnöke lett, soha sem mulasztotta el, ha Havreban időzött, hogy agg barátjoejét nejevel és leányával együtt meglátogassa.

(Faure és a jósnők.)

Egy *Linbov Vera* nevű jósnő ezelőtt egy hónapjal nyilvános fölolvásban azt mondta, hogy *Faure* tenyerének karakterisztikus vonalaiból azt kell következtetnie, hogy az elnök hirtelen, vagy érszakos módon fog meghalni. Egy másik, *Theben Lujza* nevű jósnő ezelőtt hat héttel ezelőtt írt a *Gauloisba*, amelyben azt írta, hogy még ebben az évben Franciaországnak egy igen nagy embere meg fog halni. *Theben Lujza* ugyanebben a cikkében azt is írja, hogy *Faure* nemrég arra a kérdésre, vajon boldog-e, ezt felelte:

— Az emberek nagyon tévednek, mert egyáltalában nem vagyok boldog.

(Szeretném az elnököt látni . . .)

Egynemely lap, a *Faure* házi újságai, készséggel örökítették meg az egynapos halhatatlanság számára az elnökkel történt kis jeleneteket. Ime egy:

Faure, miután az egész napon át Marlyban vándorolt, estefelé visszautazott Párisba. A pályaudvaron csakhamar híre ment az érkeztének és csoportokba verődtek össze a bémész kíváncsiak. Ott volt történetesen a vasuton *Stael* bárónő is, aki hangosan így szól:

— Azt mondják, hogy erre jön az elnök. Ej, de szeretném látni . . .

— Mi sem könnyebb, asszonyom, — mondotta ekkor egy a háta mögött elmenő ur, aki halotta az említett szavait. — Csak meg kell fordulnia . . .

Stael bárónő megfordul — és ime kit lát maga előtt: *Fauret*. Az elnök mosolyogva köszöntötte s aztán eltávozott.

HIREK.

Ez a malom eladó.

Valamikor egy fiatal francia író annyira megundorodott a város zajától, Páris hazugságaitól, a füsttől, a kövektől és a házaktól, hogy már alig bírt magával. Akkoriban ez az ifjú igen szegény volt és jó idejébe, erős munkájába került, míg annyi pénzt tudott összekuporgatni, amennyivel eliramodhatott délnek s valahol a jó isten háta mögött kibérelhetett egy ütött-kopott ócska szalmalmot. Az ifjút, tekintetes társaság, *Daudet* *Alfonznak* hívták, s ma már a halhatatlanság eliziumi mezőin kószál hosszú trubadurhajával és feketekeretű monoklijával. Akkor lerohant az ő ócska szalmalmába, hanyatt fektet a napról részeg mezőn, és olyan ostoba rovarokra hallgatott, mint a méhek, oly gyáva emlelőskönn mulatott, mint a nyulak, s érdeklődött a szénaboglyák, a parasztasszonyok iránt, ivott napsugarat, megbolondult a világszagtól, a füvek illatától, egy-két naiv, kékszemű mezei virágtól. Persze, könyvet írt minderről szegény, ez már vele jár a mesterséggel, csupa novellácskát, oly szépet, oly csodálatos költészettel telít, hogy be se választották érte az Akadémiába. Azóta elhalt sok minden. A füvek újra sarjadtak a provánszi mezőkön, *Daudet* *Alfonz* meghalt paralízisben s most az ő egykori malma, amelyet a tulajdonos a költőnek akart hagyni örökül, de amelyet egy kevésbé romantikus pillanatában mégis *Fonvielle* bornagykereskedő urnak adott el, ismét eladó. A párisi újságírók egyesülete, amelynek két millió jól kamatozó vagyona van, meg akarja venni, hogy majd beteg, szegény zsurnalisztákat küldjön oda üldülni. Ez az eladó malom rövid története s most még egy megjegyzést. Vannak, akik minden legendaszervé igaz történetből kiokoskodják a szimbolumokat. *Anatole France* látott is egy füzetet, amely kimutatta, hogy *Napoleon* a nap szimboluma, sose is élt, s hogy az ő tizenkét generálisa a tizenkét hónapot jelenti, nem is szólva arról, hogy keléten született és nyugaton halt meg. A *Daudet* szalmalma maga kínálja azt, hogy szimbolummá váljék. Mi is elhalunk egyszer, most ifjú lantpengetők, s mi utánunk is marad egy-egy eladó malom. Mindenkinek, akinek látása az álomlátások, van egy ilyen malma. Igazán nem több, mint egy malom. Meg egy kis napsugár, néhány butácska bogárral, füvekkel, esalittal . . . Mi nem mind mehetünk el a mi malmainkba, s néha meghalunk, a nélkül, hogy ott lettünk volna. Vannak, akik vágyaknak, titkos, szinte szegyenkező letagadott epedésnek nevezik ezt, és még ősz fejjel se szabadulnak tőle. Elmulunk mindnyájan, elviszszük magunkkal a sirba a vágyakat és a zümmögő méheket, a napsugarat meg a többi banalitást, s itt hagyjuk az eladó malmot. Az eladó malmot, amely nem más, mint az a séma, amelyre minden idők költői ráhúzzák a maguk vágyainak és eszményeinek szines köpönyegét; a malmot, ahová ezért vagy azért, de sose juthattunk el, s amelyet végül megvesz *Fonvielle* bornagykereskedő ur, pietásból s el is ad az irodalmi kórház célláira. Lássá-

tok, emberek, *Daudet* elment, paralízisben, ami nem illik egy malomtulajdonoshoz, és most beteg íróg fognak köhögni a rongyos vitorlák alatt . . . Ez legalább poétikus gondolat. A mi malmaink mindig a más tulajdonai, néha pedig meg se épülnek.

M. F.

Budapest, február 17.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Drohobeczky Gyula* kőrösi püspököt a pápa kinevezte római gróffá.

— A király utazása. A király az utóbbi években a tavasz elejét rendszeren a délvídeken töltötte; majd a francia Róvianra, majd pedig a Genfi-tó környékén. Az idén ő felsége a tavasz elejét Ausztria déli részén fogja tölteni. Egy ideig azt híresztelték, hogy a király Abbáziában fog üldülni, de most a déltirali lapok azt jelentik, hogy a király március elején Bozenbe érkezik, onnan pedig a Bozen mellett lévő *Gries* fürdőbe megy. Ugyanakkor érkezik oda *Stefánia* özvegy trónörökösne leányával, *Erzsébet* főhercegnővel.

— *Faure* és *Bánffy*. Bármennyire távol áll az embertől minden cinizmus, s bármennyire illetődik meg, amikor a halál érszakos kézzel belenyul családok és nemzetek életébe, lehetetlen elzárkózni az egybevetések elől, amikor két ország történelme egy napon ér forduló pontjához, kivált ha az egyik az oly rokonszenves s oly sajnálható méltó Franciaország, a másik pedig a mi hazánk: Magyarország. Mindig keresték egymást, de alig akadtak egymásra. Ma azonban a véletlen annyiban bánt el velük egyformán, hogy egy napon maradtak, nem ugyan fej, de fő nélkül. Derülten hallgatta a világ annak híre, amikor ezelőtt négy esztendővel egyazon napon, január 17-én a francia nemzetgyűlés elnökévé választotta *Fauret*-t, a véletlen pedig miniszterelnökké tette *Bánffy*-t. Most pedig egy huszonnyórán belül mindkettőnek szereplése végére ért s a világ mily különbözően fogadja annak híre! Sajnálokva, aggodalmasan bucsúzik *Faure* életétől, a megkönnyebbülés sóhajával *Bánffy* kormányzásától. Ott a mosolyt megilletődés, itt a rossz álomból ébredőnek öröme váltja fel. *Fauret* már nem irigylik, *Bánffy*-t már nem sajnálják, pedig sokat ér egy olyan szép temetés és egy ilyen miniszteri nyugdíj!

— A nagybeteg főhercegnő. Megírtuk már, hogy *Mária Immaculata* főhercegnő állapota válságosra fordult. A főhercegnő állapotában ismét rosszabbodás állott be, amennyiben ereje rohamosan hanyatlott. Ma tíz órakor az orvosok a következő jelentést adták ki: Az éj álmatlanul folyt le; lélegzései nehézség tartós, hőmérséklet 37-70, érverés 116, lélegzet 40; erőállapot tartós hanyatlásban. Bécs, 1899. február hó 17. Dr. *Wiederhofer* tanár s. k., dr. *Heim* s. k.

— *Káldy Gyula* betegsége. *Káldy Gyula*, az Operaház igazgatója a napokban influenzaban súlyosan megbetegedett. Tegnapi azonban oly szerencsés fordulat állott be állapotában, hogy a beteg néhány nap alatt valószínűleg teljesen fölépül.

— A nyugodt *Sheridan*. Az angolok nagy drámaírójáról. *Sheridan*ról, akit a brit szigeteken *Shakespeare* után a legnagyobbak tartanak, elevenítik föl a következő jellemző apróságot. A híros *Drury Lane* színház egyidőben *Sheridan* tulajdonosa volt. Egy este kinyuladt, le is esett. A színház mellett volt egy kis kocsmá. Amikor javában égett a színház, *Sheridan*, akinek ez volt egyetlen vagyona, nyugodtan ült a kocsmában egy pohár bor mellett. Egy barátja betoppant:

— Hogyan, *Sheridan*!? Ön itt?

— Én itt.

— Micsoda nyugalom ez!?

— Micsoda nyugalom? Hát egy becsületes ember nem ihatik egy pohár jó bort házi tűzhelye mellett?

— A rendőrtisztviselői hangversenye. A fővárosi államrendőrség tisztikarának nyugdíjpótoló és segélyező egyesülete javára terbe vett hangversenyt március 22-én tartják meg a Vigadó termeiben, s iránta már is nagy az érdeklődés. A hangversenyt közreműködőnek *S. Blaha Lujza*, *Hilgermann Laura*, *Szilágyiné, Takács és Beck* a magyar királyi operá tagjai, továbbá a Nemzeti Színház egyik előkelő művésznője s a *Habay-Popper* négyes tarsulat. A helyaratát a következőkben állapították meg. Pályhó 6 személyre 20 forint, első hely 5, második 3, harmadik 2 forint, — s állóhely, amennyiben ilyen lesz — 1 forint.

— Házasság. *Bokor Ignác* Derecskéről, a hó 14-én eljegyezte *Auspitz* *Hanka* kisasszonyt *Auspitz Antal* kereskedő leányát Nyír-Balkányban.

— **A helyzet lakatososa és a szélsőbal bukása.** Ily címen két rópirat jelent meg ma, élénken jellemezve már így is a helyzetet. Nem elég nekünk, szerencsétlen magyaroknak ez a zavaros politika, még a rópiratörök is telekiabálják a fülünkbe. Azt híven, hogy minél szebb a cím, annál nagyobb lesz a látma, már valóságban amerikai nővére emelkedtek a címekben. A helyzet kulcsából lett a helyzet lakatososa, s várható a helyzet srófluzója, nem is szólva a helyzet káznokvadásáról. Így aztán nemsokára találkozni fogunk a helyzet esztergályosával, akit majd a helyzet rézművese és zongorahangolója fog követni. Csak tovább ezen az uton!

— **Esküvő a kirakatban.** Londonban az utóbbi időben nagy divattá vált a kirakatok elé szokatlan eszközökkel néptömeget csábítani. Egy kereskedő négy ballerínát szerződtetett, hogy fölválta vidám táncot ropjon a kirakatban. Most végre Amerika is nekifált s kivágta a retet ebben az irányban is. Egy newyorki nőruha-kereskedőnek az üzletében egymásba szeretett két alkalmazott: a pénztáros kisasszony, meg az egyik könyvelő. A kereskedő erre rögtön tárgyalni kezdett a kisasszonnyal s megígérte neki, hogy tisztességes hozományt látja el, ha esküvőjét a kirakatban tartja meg. A szegény leány szívesen belement az egyezésbe s a kereskedő a lapokban egy hétig hirdette, hogy pénztárosnője az üzlet kirakatában tartja meg esküvőjét. A kitűzött időben óriási néptömeg verődött össze a kirakat előtt, amely pompás szalon-butorokkal volt ez alkalomra beburkolva. Az anyakönyvvezető az üveg mögött összeadta a fiatal párt, a pap megáldotta őket. Végül eltávoztak, de az ott maradt vendégek az óriási néptömeg előtt a kirakatban vidám táncra keltek, csillogtatva a szabócégy gyönyörű toaletjeit.

— **Egy kis ravaszság.** Párisban nemrég nagy hühoval megalakult a *Franciá Haza* ligája. Ez volt akkor a Dreyfus ellen indított hajszaja legújabb virága. Ma ez a liga érdekes kis nyilatkozatot tesz közzé. Kijelenti, hogy azoknak a katonáknak, akik a ligához csatlakoztak, nem hozzá a nyilvánosságra nevét, mint a liga többi tagjait. Történet pedig ez azért, — mondja a nyilatkozat — hogy a katonákat ezért meg ne burocolják a Dreyfus-párt lapjai. E mögött van a föntemlített kis ravaszság. A liga tervezői ugyanis azt hitték, hogy majd minden katonatiszt hozzájuk fog csatlakozni s így imponzáns föllépést csinálnak az igazság barátai ellen, a hadsereg segítségével. Ám a tiszteknek semmi kedvük se volt a *Coppée*-féle trotli-társasághoz csatlakozni s így a liga, elnökeivel, az agylágyuláshoz feltűnően közelgő öreg Coppéeval együtt hoppon maradt. Most a kis ravaszok ezzel a nyilatkozattal óhajtanak leplezni kudarcukat. A párisiak azonban máris nevetnek rajtuk. Kissé átlátszóak azok az urak.

— **Idegenben elhaltatva.** A múlt héten Zimonyban *Branyiczányi* Matild tanítónő, gróf *Branyiczányi* unokahuga, életunsiágból a Dunába ugrott. Holttestét nem találták meg, jöllehet mindjárt keresni kezdték. Az előkelő rokonság nagy összeg pénz tűzött ki a holttest feltalálásának. A napokban kiderült, hogy a holttestet a szerb *Visnicza* község előtt már napokkal ezelőtt partra vetette a víz, de a lakosság fiókban azonnal eltemette, mert a nép babonás hite szerint a vízből kifogott holttest, ha el nem temetik, elviszi a faln szerencsésjét. Most a zimonyi hatóság bizottságot küldött ki, amely a szerb földön kifogott és eltemetett magyar holttestet vissza akarja Zimonyba szállíttatni.

— **Halálozás.** Vizeki *Tallian* Ede kanonokot, a zágrábi lakosság óriási részvétele mellett ma temették el. A koporsót követte a bán, hadtestparancsnok, az érsek, Lipót Szalvátor főherceg képviselője és a hatóságok fejei. — *Grötschl* Imre, az Országos Magyar Központi Takarékpénztárnak alapítása óta vezérigazgatója, fővárosi bizottsági tag, ma délelőtt 58 éves korában szívizélhüledésben meghalt. Az elhunyt nemcsak a vezetése alatt álló intézet föllendítésében szerzett nagy érdemeket, hanem közgazdasági téren is jelentős tevékenységet fejtett ki. Temetése iránt az intézet igazgatósága fog határozni.

— **Szerelmi dráma.** Frankfurtból táviratozzák, hogy *Weiser* operai kardalos ma délután Düsseldorfban egy vendélen félétkenyégsből agyonlőtte *Richter* Tina kardalosnőt. A gyilkost elfogták.

— **Sikasztó csendőrmester.** A nagyszőlősi csendőrségtől tegnapelőtt távirat érkezett a debreceni szárnyparancsnoksághoz, amelyben kéri, hogy *Damó* Ferenc csendőrmestert tartóztassák le. A csendőrség a rendőrség segítségével a vasuti étteremben éppen akkor tartóztatta le *Damó* Ferencet, mikor egy *Bodosi* Eszter nevű hölgy társaságában vacsorázott. A letartóztatott őrmestert a csendőrök a laknyába, *Bodosi* pedig a rendőrség a fogházba szállította. Az őrmestert azért tartóztatták le, mert a kezelésére nizzott pénzeket elsiszaktotta.

— **Don Carlos és Bourbon Elvira.** *Bourbon* Elvira, aki annak idején megszökött *Folchi* nevű olasz festővel, most bepöröltette ügyvédé, *Pornedio* Domenico, az olasz képviselőház tagja által édes apját, *Don Carlos* herceget, a spanyol trónkövetelőt. *Pornedio* betérjesztette *Elvira* hercegnő igényeit, melyek a következők: Először használatára a hozomány negyedrészenek, mely a bécsi főudvarmesteri hivatalnál van letéve és melynek egy évi kamataja körülbelül 20,000 líra. Másodsor: elszámolást követel atyjától vagyonának kezeléséről kiskorúsága alatt, mert alapos a gyanu, hogy a herceg a kérdéses összeg egy nagy részét saját céljaira fordította.

Eme követelésekkel szemben a herceg ügyvédje *Bizio* Lipót kijelentette, hogy a herceg a szökés alkalmával kitagadta leányát és így annak a hozomány kamataijára nem lehet igény. Ami pedig az elszámolást illeti, *Don Carlos* késznek nyilatkozik a megadására, minthogy ebből reá semminemű hátrány nem származhatik.

A hercegnő testvérei szívesen hajlandók nővérik követeléseinek eleget tenni, csak *Bianca* osztrák hercegnő nevében jötenett be vétót *Chiesa* Luchesi ügyvéd, azt állítván, hogy *Elvira* hercegnő csak a hozomány egy ötödét után illeti meg használatára. A per kimenetelére nagyon kétséges, és mindenesetre azt is nehéz volna eldönteni, hogy melyik fél érdemel meg több rokonszenvet? Utóvégre meghatározó szerep az apa szerepe, aki kiátkozza szökevény leányát, de *Lear* király sem volna *Lear* király, ha a helyett, hogy szétosztaná vagyonát a gyermekei közt, elmulatná a leánya pénzét és viszont a szerelmes hercegnőben is több vonás van *Goneriából*, mint *Cordeliából*, mert éppenséggel nem apotheosis a gyermeki szeretetnek, mikor valaki be akarja bizonyítani, hogy édes apja hütlennel kezelte a vagyonát. De különben *Folchiné* ő nagysága nem csak az édes apja ellen indította meg a pört, hanem a fivérével is pereskedik. *Don Jaime* herceg ugyanis eltalajdonított egy drága 30,000 líra értékű képet, mely jog szerint *Elvira* hercegnőnő illeti meg, minthogy egy *viareggioi* villában függött, amely annak birtoka volt. A herceg már több ízben jogosnak ismerte el nővére igényét és írásban is megígérte a kép kiszolgáltatását, de dacára ennek halálai sem akar igérete magatartásáról. Szóval jogtalan eltalajdonítással és hütlennel kezeléssel vádolja a hercegasszony fivérét és édes apját!

Folchi ur pedig ezalatt szorgalmasan festeti a képeit Rómában, — a napokban ki is állított néhány festett szőnyeget — mintha őt nem is érdekelnék a felesége pöröskezdései.

Ha a szép hercegasszony vádjai valóknak bizonyulnak, akkor csakugyan érdekes kérdés volna eldönteni, hogy melyikük házasodott be jobb családba és ki követelt el *mesalliancort*: *Bourbon* Elvira hercegnő-e, vagy pedig *Folchi* ur, a festő, akinek családjából, tudunkkal legalább, mindeddig senkisémm állott még sem hütlennel kezelés, sem jogtalan eltalajdonítás miatt a bírak előtt?

— **Krivány áldozatai.** *Aradról* telegrafálják, hogy *Perzel* Dezső belügyminiszter már döntött a Krivány-ügy miatt felüggesztett megyei tisztviselők fölött. E határozat szerint *Schweiger* Lajos főszámvéves és *Barb* Efrém gyámépítési elnök állásukat veszítik. A belügyminiszter utasította a megyét, hogy az állásokat a legközelebbi közgyűlésen választás utján töltsék be s a többi felüggesztett tisztviselők vizsgálatához pótlásokat kért. E pótlásokat a megye a napokban küldi fel. Az alispán-helyettes ma intézkedett a pályázatok kihirdetése iránt.

— **Egy osaló bűnpere.** A bécsi törvényszék holnap egy csaló és sikkasztó bűnpörét tárgyalja, amely reánk nézve annyival érdekesebb, hogy a vádlott magyar ember és a bécsi magyar miniszterium hivatalnok volt. *Gyurgyevits* Vilmosnak hívják és mint e miniszterium tisztviselője követte el a terhére rótt bűntetteket.

— **A Dunáról.** A földmívelésügyi miniszterium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna tegnap óta a fővárosnál nem áradt s mai magassága is 240 centiméter. A víz tegnap óta csupán Pakestől Pancsovaig áradt, de ott is jelentéktelen hullámmal. A mai vizállások a következők: Schärding 60, Passau 215, Linz — 43, Stein — 13, Bécs — 54, Pozsony 187, Komárom 250, Paks 172, Baja 259, Mohács 236, Gombos 232, Újvidék 142, Zimony 173, Pancsova 142, Bázias 132, Drankova 127, Orsova 205 centiméter.

— **Szökés után.** Sopronból táviratozzák: A soproni honvéd-kaszárnyából a napokban egy *Bauer* József nevű, huszonkétéves kőzkatona megszökött. Tegnap este az órség a lakásán rátalált. Amikor le akarták tartóztatni, lúgkőoldatot ivott. Súlyos sérülésekkel vitték be a katonai kórházba.

— **A királyné tehene.** A minap a budapesti vásáron eladták azt a tehenet, amely boldogult királynéknak tulajdona volt s amely sok ideig szolgáltatta a tejet a felséges asszonynak. Ezt a tehenet legutóbb is elvitték a királyné után Svájcba. Most *Reisz* Vilmos budapesti mészáros váltotta magához az érdekes állatot. A gödöllői koronauradalom oly kikötéssel adta el neki a tehenet, hogy annak fejbőrtét és szarvait visszaadja az uradalomnak, amely relikviái közé teszi el.

— **Véres kardpárba.** Jászberényi levelezőnk ma arról értesít bennünket, hogy ott *Lingauer* Albin, a nemzeti párti lap szerkesztője és *Almássy* Árpád földbirtokos kardpárbajt vívtak, amelyben a szerkesztő súlyosan megsebesült. *Almássy* indítványt nyújtott be a kaszinóhoz, hogy *Lingauer*t onnan kizárják, mire ez olyan élesen megtámadta lapjában, hogy *Almássy* kihivatta. A párbajban *Lingauer* arcán és mellén súlyosan megsebesült és eszméletlen állapotban vitték lakására. Az orvosok még bíznak a rokonszenves újságíró felgyógyulásában.

— **Hipnózis az egyetemen.** A tudományegyetem II. belklinikai tantermében ma este előkelő társaság gyűlt egybe. Ahol egyébkor *Kelly* Károly, a tudós orvosantartja előadásait szorgalmasan figyelő hallgatóinak, ott szingazdag, tarka csoportban ültek az amfiteátrumzerű padokban szép asszonyok és figyelték arra, ami történik. Orvosi ellenőrzés mellett tartott hipnotikus előadást *Krause* Albert és sikerült mutatványait gyakori taps kísérte.

— **A Chimay-iskola.** *Rigóné-Chimay-Ward* Klára behozta a modern morálba a szecessziós elméletet, amelynek rövid kódexe így szól: szökjél meg azzal, aki neked tetszik, ne törődjél uraddal, gyermekeiddel. Az iskola virágzik, különösen a legmagasabb körökben. Egész sor hercegasszony szökött meg a *Linguglossák*, *Bourbonok*, *Köbörug* stb. nemes családjából. A versenyben eddig a latinok és germánok jártak elől, most jelentkezett az első szláv arisztokrata asszony, aki tettel pecsételte meg az immár virágzó elméletet. A hölgy neve: *Vjéanoff* grófné. Megszökött a tegnapi napon az inasával. A cár ezt nagyon rossz néven vette. Rögtön kitérőlte a szökevény nevét a nemességi lajstromból. Ez nagyon érzékenyen sujtathatja a nemes hölgyet, talán visszaszökök miatta a férjéhez.

— **Monogrammos keztük.** A divat fővárosából, Párisból indult hódító útjára a monogrammos keztük, amely néhány nap alatt úgy elterjedt, mint a biblia. A gyémántkészere keztük a gazdagok divatja és az operában, hangversenyeken a felsőbb szőkezer hölgyei egész vagyont viselnek a keztükjökön. A jobb és a balkéz minden ujján, kivéve a hüvelykujjat, egy-egy brilliántgyűrű villog a keztük felett; valamennyi vékonyka aranylánc köti össze, a kézfejen ugyanolyan gyémántkészere, amely a hasonló drágaköves karpereccel függ össze. Amely nagy örömmel kapták föl a milliomos hölgyek ezt a divathóbortot, éppen olyan örömet okozott a monogrammos keztükutálalmán a kevésbé tehetősek körében. A legegyszerűbb glaciekeztükön, amelyek sétákon használatosak s a harminchat gombos svékeztükön, a kézfejen apró, franknyi nagyságú, fehér vagy fekete selyemmel himzett monogrammpompázik. A keztükkereskedésekben az új divatra való tekintettel már csak alig látható, finom kivarrásos, egy öltéses róvátkos keztüköt árulnak, hogy a monogrammot rá lehessen himezni, de már monogrammmal ellátott kész keztüköt is lehet kapni a boltokban. Csakhogy ezekben nincs köszönet, mert az izléstelenség nagyon elcsúfította ezt az új divatot: olyan nagy monogrammok vannak ezeken a készen vett keztükön, mint az öt frankos talér, sőt annál is nagyobbak. De ez még hagyján; a divatkereskedésekben kék, zöld és piros selyemmel himzett monogrammos keztüköt árulnak a divatos fölvilág gyönyörűségére. Társaságokban csak a parányi, fehér vagy fekete selyemmonogrammos keztüköt viselik.

— **A párisi kiállítás osodája.** A párisi világkiállítás igazgatóságát értesítettek, hogy egy újabb nagy mű készül a kiállításra. Egy hatalmas, üvegalakú épületről van szó, amelyet *Eiffel*-pezsög üveg név alatt fognak bemutatni. Az üveg hetven méter magas lesz és átmérője harminkét méter. Belsejében koromsak lesznek, amelyekben a legfinomabb francia borokat fogják kimérni. Ezzel konkurenciát akarnak csinálni a heidelbergi hordónak, amelynek utánzata ott volt az 1890-iki kiállítás.

— **Rablógyilkosság.** *Komáromból* telegrafálják, hogy *Guta* község közelében *Libárdi* István jómódú gutai parasztagdat meggyilkolták. *Libárdi* ma Komáromban volt, mert több ügye volt a járásbírósnál, de a tárgyalást elhalasztották, és délután haza

felé tartott. *Guta* község határában támadták meg a gyilkosok, fejét öt helen beszakították, torkát keresztül metszették. Zsebeiben sem okmányt, sem pénzt nem találtak, s így valószínű, hogy rablógyilkosságának lett áldozata. *Komáromból Skorday* vizsgálóbíró és *Fdi* törvényészi orvos ment a bűntény helyszínére.

— A persa sah és az újságírók sorsjátéka. Az újságírók sorsjátéka iránt ugyiszólván világszerte uralkodó nagy érdeklődést sok mindenféle jelenség mellett fényesen igazolja a persa sah érdeklődése. Az újságírók sorsjátékának kezelősége ugyanis tegnap a persa uralkodó udvarából *ötszáz darab* sorsjegyre szóló megrendelést kapott. A kezelőség e sorsjegyeket, tekintettel, hogy az utolsó húzás már február 21-én végre megy, azonnal el is küldötte, egyuttal értesítette a persa császári udvart arról, hogy az utolsó húzás első főnyereménye 100,000 korona, a második pedig 10,000 korona.

Újságírók véres pisztolypárbaja.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, február 17.

Áldatlan politikai újságpolemia nyert ma véres befejezést a honvédelvossági kaszárnyában. A párbajban *Dienes Márton*, az *Egyetértés* felelős szerkesztője halálosan megsebezte ellenfelét, *Csajthay* Ferencet, a *Budapesti Hírlap* felelős szerkesztőjét. *Pisztolygolyója* befurrott *Csajthay* mellébe. A párbaj áldozata a halállal vívódik most a kórházban. Orvosai rendkívül súlyosnak mondják állapotát, mert a golyó minden valószínűség szerint nemcsak életereveket roncsolt össze.

A beteg ágyánál könyvek közt virraszt fiatal felesége s aggódo barátainak nagy száma.

A párbajra a *Budapesti Hírlap* és *Egyetértés* napok óta folytatott politikai polemijája adott okot. A *Budapesti Hírlap* egyik cikkében, amelyet a politikai helyzetről írt, meggyanúsította *Eötvös* Károlyt, az *Egyetértés* vezércikkiróját, hogy ellensége a fuzionak, amelynek pedig pártvezére és cikkíró-társa, *Kossuth* Ferenc egyik leglelkesebb szószólója.

Az *Egyetértés* másnap éles hangon válaszolt. Politikai rovatában a következő kommuniké jelent meg:

A *Rákosi* Jenő főszerkesztésében megjelenő *Budapesti Hírlap* a fuzió kérdésével foglalkozva, azt írja, hogy *Kossuth* Ferenc mellette nyilatkozik a fuzionak, de hegyibe támad a saját szerkesztője, *Eötvös* Károly. Azután nyomban ostoba módon meggyanúsítja *Eötvös*-t. Nem csodálkozunk azon, hogy *Rákosi* Jenő nagyon is lelkesedik a fuzióért, sőt természetesen találjuk azt. Fuzió esetén lehet még ellenzéki lapjából akár félhivatalos is, valamint hogy *Rákosi* Jenőből, az intranzigens ellenzéki férfinál, s a nagy demokratából — nemcsak lett. Már tudniillik kutyabőrön. De ne gyanúsítson minden ok nélkül *Rákosi* olyan embert, aki pár napja betegesen fekszik lakásán, s aki magasan felette áll annak, hogy a *Rákosi*-féle piszkolódások őt bemocskolják. Ahhoz a kommentárhoz, amelylyel az *Egyetértés* *Kossuth* Ferenc említett cikkét kísérte, *Eötvös*nek semmi kéze nem volt, a jelenlegi politikai küzdelmek között az *Egyetértés*nek egyetlen vezércikkét nem írta, sem azok megírására befolyást nem gyakorolt. Akik írták, maguk megfelelnek értők. *Rákosi* Jenő csak seperjen a saját újságáza előtt. Van ott elég szemét. Ott találja majd a *Hentzi* szobrara szánt koszoruját, a jezsuita-politikáját és az általa fennen hirdett elveinek rongy foszlányait.

A *Budapesti Hírlap* erre a személyes izü támadásra február 15-ikén a következőkben válaszolt:

Eötvös Károly lapja ma rátámad *Rákosi* Jenőre, lapunk főszerkesztőjére, mert hétfői számunkban rámutattam *Eötvös* Károly magatartására a fuzió kérdésében. Alkalmassint tudtak *Eötvös* Károly lapjánál is, hogy *Rákosi* Jenő már öt hete külföldön van, ha mégis őt támadják, akkor szándékosan kerülnek a tárgyilagosság egyenes útját. Ami magát a támadást illeti, megsérténem *Rákosi* Jenő, ha egy gyalagzódo penna ellenében megvédelmezni akarom.

Csajthay Ferenc,
a *Budapesti Hírlap* felelős szerkesztője.

Az *Egyetértés* magának vindikálta az utolsó szót B másnap, február 16-án, *Dienes* Márton, a lap új felelős szerkesztője, aki csak két nappal előbb vette át *Csévolszky* Lajos kezéből az *Egyetértés* felelős vezetését, a következő nyilatkozatot tette közzé:

Csajthay Ferenc, a *Budapesti Hírlap* felelős szerkesztője lapjának mai számában nyilatkozatot tesz közzé. Ismét csak az *Eötvös* Károly lapját emlegeti s azt mondja, hogy hétfői lapjában rámutatott az *Eötvös* Károly magatartására a fuzió kérdésében. Amikor *Csajthay* ur a hétfői lapjában *Eötvös*nek tulajdonította a *Kossuth* vasárnapi cikkét kísérő kommuniké, akkor még tévedésből tehette ezt, de ma, amikor már meg-

írtuk, hogy *Eötvös*nek abszolote semmi köze sem volt ahhoz a kommentárhoz, s mégis *Eötvös*re fogja azt, ma már *tudva hazudik* és csak azt bizonyítja, hogy denunciació szenvedélyéhez nincs hozzá való ügyessége. *Dienes* Márton.

Az *Egyetértés*nek ugyanebben a számában egy másik nyilatkozat is jelent meg, amelyben *Mezei* Ernő kijelenti, hogy azokat a megjegyzéseket, amelyek *Kossuth* Ferencnek a *Budapesti Hírlap* által is hivatkozott cikkét kísérték, nem *Eötvös* Károly, hanem ő írta.

A párbaj kockája azonban *Dienes* Márton személyes sértést alkotó nyilatkozatával ekkor már el volt vetve. *Csajthay* Ferenc még tegnap délelőtti fölkerítte *Ivánka* Oszkár és *Rakovszky* István oszázári és királyi kamarásokat és országgyűlési képviselőket, hogy nevében provokálják *Dienes* Mártont. *Dienes* a maga részéről *Komjáthy* Béla és *Hentaller* Lajos országgyűlési képviselőket kérte föl az ügy elintézésére.

A segédek tegnap este ültek össze tanácskozássra a nemzeti párt helyiségében s miután az ügy békés megoldása minden igyekezetük mellett sem sikerült, pisztolypárbajban állapodtak meg, a következő föltételekkel:

Távolság 20 lépés, avance nélkül.
Az ellenfelek egy golyót váltanak, teljesen uj, előtűk ismeretlen sima csövű, légy nélküli pisztolyokkal.

Célzási idő: tíz másodperc.
Hely és idő: Február 17., délután 4 óra, a honvéd lovassági kaszárnyában.

Az ellenfelek ma délután szigorú pontossággal tartották be a találkozás időpontját. Ugy *Csajthay*, mint *Dienes* több barátja kísérte el a párbaj színellyére, akik azonban kívül maradtak a kaszárnya falain. Csak az ellenfelek, segédek s a két orvos: *Csajthay* részéről dr. *Andrénszky* Jenő, *Dienes* részéről dr. *Boross* Ernő mentek be a kaszárnyába.

A békítési kísérlet meghiúsulása után, a legidősebb segéd: *Komjáthy* Béla föllállította az ellenfeleket és megadta a párbajra a jelet:

— Rajta!

Alig télt bele néhány szempillantás s eldőrdült mind a két lövés. Egyszerre lőttek, mintha jeladásra süttöttek volna el pisztolyaikat.

Mikor egy kissé eloszlott a füst, észrevették a segédek, hogy *Csajthay* Ferenc hirtelen meginog. Elejtette pisztolyát s a melléhez kapott. Segédei és az orvosok azonnal hozzásiettek. *Csajthay* halottápadtan állott a helyén s gyöngye hangon szólt:

— *Mellenbe furrott a golyó.*

Azzal megindult s orvosi segítség nélkül akart a szomszédos öltözőszobába menni. Orvosai azonban látva gyöngységét, karjaikkal támogatták. Odabenn az orvosok letépték róla rögtön a ruhát, hogy megadják a sebesültnek az első kötsést. Akkor vették észre, hogy a golyó a jobb melbibimbó fölött egy ujjnyira hatolt be a mellkasba.

Míg az orvosok a sebesültet a kötéssel ellátták, *Rakovszky* István a mentőket hívta telefonon. Nem kellett sokáig várniok, a mentők vágatva érkeztek a kaszárnya elé. Hordágyon vitték a sebesültet a kocsiara, amely dr. *Boross* Ernő indítványára a Ferenc József kerekedelmi kórházba vitte a beteget, dr. *Bartha* Gábor sebészstanár osztályára.

Csajthay egy percere sem vesztette el eszméletet s aggódo barátait maga nyugtatta meg, hogy sebe nem életveszélyes.

— Csak a feleségemmel tudassátok kiméletesen a megsebesülésemet. Nyugtassátok meg, szólt, hogy ne aggódjék, állapotom nem komoly.

Az ellenfelek különben békülés nélkül váltak meg egymástól. *Dienes* sajnálatát fejezte ki, hogy olyan szerencsétlen irányt vett a golyója, azután a segédeivel sietve távozott.

A megsebesült *Csajthay* iránt általános a részvét az összes politikai és zszurnalisztikai körökben. Állapotáról még nem mondhattak az orvosok véleményét. Ez csak akkor lesz lehető, ha megvizsgálhatják a golyó által ütött sebet s esetleg el is távolíthatják a golyót. Az orvosok kedvező jelnek tartják, hogy a sebesült még nem köpött vért, mert ez azt bizonyítaná, hogy a tüdő nincs megsebezve. Ennek a jelenségnek különben az a magyarázata is lehet, hogy a golyó úgy elfogja a lövés csatornáját, hogy ezen át nem szivaroghat a vér.

Csajthay feleségét, aki *Szuha* Ágost volt országgyűlési képviselő és később szegedi rendőrőrkapitány leánya, dr. *Andrénszky* Jenő orvos értesítette a párbaj szerencsétlen kimeneteléről. A fiatalasszony rögtön megsebesült férje kórházához sietett s azóta nem hagyta el a kórházat.

Mint éjjel értesülünk, a sebesült állapota, fájdalom, rosszabbra fordult. A beteg teljesen eszméletlenül van ugyan, esti tíz órákor azonban a sebláz tünete lépett föl, amely éjjelkor 38°-ban jelentkezett; lélegzetvétele is szaporább lett, amiből az orvosok arra következtetnek, hogy a golyó tüdejét sértette meg. Az éjszaka egy részét nyugtalanul töltötte a beteg, éjjel utáni két órákor azonban jótékony álomba merült.

Ballada

a négusról és egy párisi ballerínáról.

I.

Előhang.

Pardon! — de olyan szép az élet,
Oly büvbös-bájos a világ,
Úgy mámoritnak illatukkal
A februári ibolyák, —

És a tavasznak ébredése
Oly ingerlő, oly tiszta-szűz, —
És a szívemben annyi ének,
És eremben annyi tűz, —

És ajkamon egy olyan édes
Asszonyocskó titkát viselem,
Hogy érdekelnek a kalandok,
És minden, ami szerelem, —

S az emberek kivétel nélkül,
Kik a szerelmet éldelik, —
Többek között egy jó barátom:
A híres négus: Menelik!

Jőjj hát, régóta néma lantom,
Hadd zengjem a *Bud. Tud.* nyomán
Hogy mint ejtette meg a négust
Egy szép, pikáns párisi lány!

II.

A tulajdonképpeni ballada.

És Henry, orleansi herceg
Szólt kedveséhez: „Blanche de Ly
Mennem kell Abessziniába,
Hová hazám parancsa hi-“

A szőke hölgy melán mosolygott:
„Mikor hazád parancsa hi,
Párisból Abessziniába
Veled megy híven Blanche de Ly!“

Megy a hajó... a holdsugárban
Ott ülnek a fedélzeten:
„Mondd, Henry, Abessziniába
Mért is megyünk? — nem érthetem!“

És Henry megcsókolta erre,
Majd végül választ igrén ad:
„Kell, hogy szoros viszonyba hozzam
Frankhont meg Abessziniát!“

„Isten hozott, jó Henry herceg!“
Kiált örömmel Menelik,
„Ura vagy Abessziniának,
Oh mondd, kedved miben telik?“

Lón nagy vigasság, fényes ünnep
És Henry Bockot Bockra szí;
A négus szól: „Be jó a Heidsick,
S mily édes név ez: Blanche de Ly!“

És künn a pálmák ligetében,
Hol zengnek csalóánydalok,
Ragyogva a hold sugarától,
A négus és Blanche andalog.

Majd csókba forr az ajkuk össze, —
„Oh Blanche de Ly, ne hagyj el így!“ —
A lány meg fuldokolva sóhajt:
„Oh Mene-Mene-Menelik!“

És sürgönyöz Párisba Henry:
„Végül jelenthetem tehát:
A legszoros viszonyba hoztam
Frankhont meg Abessziniát!“

Megtetszett a párisi lánynek
Mint újdonság, a barna brancho:
„Magadba térhetsz vissza, Henry!“ —
„Isten veled hát szőke Blanche!“

Külföldi díjak: A cs. kir. kereskedelmi miniszterium legfőbb állami díja 1888. Nagy aranyérem 1890. I. oszt. érdem-érem 1890., valamint több díszokmány.

Alapítás éve 1870.

Belehrádek Ferenc zongoragyáros Bécs, VII., Mechitaristengasse 4. szám.

ajánlja gyártmányait zongorákban, koncert-, szalon-zongorákban és rövid zongorákban, különösen a legkisebb fajtájuakat, 1 1/2 méter hosszú diminutív- és mignon-zongorákat, valamint amerikai rendszerű kereszthúros zongorákat hat évi kezesség mellett. Fizetési módokat megegyezés szerint a legelőcsőbb gyári áron.

III.

A méla akkord.

Ah dráma dalban elbeszélve
A ballada — Greguss szerént; —
Ha fent irt balladán is olyan,
Dicsérjék benne ez erényt,

De mindenkép tartásuk eszükben
A benne lappangó morált,
Melyről már annyi filozofus
Eddig hiába pororált!

Gergely Iván.

FŐVÁROS.

(*) **A pénzügyi és gazdasági bizottság** ma délután ülést tartott, Vaszhievits János tanácsos elnöklése mellett. A tanács magánépitési és pénzügyi ügyosztályai előterjesztést tettek a főváros tulajdonát alkotó s teleknyvvizvett terjedékek értékesítése ügyében. Steiger Gyula indítványára ezt az ügyet ahhoz a vegyes bizottsághoz utalták, amely a városrendezési szabállyal most foglalkozik. A Franklin irodalmi és nyomdai müintézet ajánlatot tett arra nézve, hogy a Károlyi-utcában levő elemi iskolaépület piucehelyiségei egy részét bérbeveszi 10 évre, 6000 forint összes árért. Steiger Gyula felszólalására a bizottság többsége kimondta, hogy a bérbeadás-hoz nem járul hozzá. Az I. ügyosztály azt javasolja, hogy azoknak a tisztviselőknak a megjutalmazására, akik a budai és ó-budai telekkönyvi betétszerkesztő munkálatoknál résztvettek, adjon a főváros 5100 forintot. A bizottság az ügyet, mivel nincs kellőleg előkészítve, levette a napirendről. — Kamermayer Károly volt polgármester arcképét a főváros megfesteti Sietka Gyulával. Az erre szükséges 1200 forint pénzbeli fedezetét ma kimutatták.

(*) **A késedelmi kamat.** Az első adónegyed hátraléka után február tizenötödikétől kellene késedelmi kamatot fizetni. Az ex-lex állapotra való tekintettel a tanács árt az adófelügyelőhöz, hogy pénzügyminiszteri döntést eszközöljön ki, mert a tanács véleménye szerint az adófizetés az ex-lex idő alatt nem kötelező, tehát a hátralék után késedelmi kamatot szedni nem lehet. Kijelentette a tanács, hogy az ügy végleges elintézéséig késedelmi kamatot a főváros nem szed. Mint értesülünk, az adófelügyelő azzal a megjegyzéssel terjesztette föl a miniszterhez a főváros átiratát, hogy az ex-lex idő alatt késedelmi kamatot szedni nem lehet.

(*) **A főváros rendkívüli közgyűlése.** Február 22-én — szerdán — délután rendkívüli közgyűlés lesz, amelyen a kerékpár-adót tárgyalják, továbbá a polgármesternek a jótékonykedu intézkedések szigorúbb ellenőrzésére vonatkozó javaslatát, amelyet hosszabb tanácskozások alapján dolgozott ki. A rendkívüli közgyűlés esetleg tárgyalja meg a szervezési szabályrendelet módosítása tárgyában tett tanácsai előterjesztést is.

(*) **A tanítás ideje.** A tanács a télen a kanyaró és vörhenyjárvány miatt elrendelte, hogy az elemi iskolák első és második osztályában kilenc órák kezdjék a tanítást. A tanács a lípótvárosi második iskolák kérelmére megengedte, hogy az iskolások területén levő iskolákban nyolc órák kezdjék a tanítást.

SZÍNHÁZ. MŰVÉSZET.

** **A Kossuth-mauzóleum.** Tetszett végre a fővárosnak pályázatot hirdetnie a Kossuth-mauzóleumra, abból a pénzből, amelyet a magyar nép Kossuth szobrára adott össze. Annyi év után végre eszébe jutott a fővárosi tanácsnak az, hogy az egybegyűlt s rábizott 400,000 forint nem a senki pénze, s hogy azon csináltatni is kell valamit. Szobrot nem, isten mént, Budapestben nem szabad Kossuthnak szobrot állítani, legalább nem belátható időn belül. A kiabálók csitítására építenek tehát mauzóleumot. Ez ugyan jótalan cselekedet, de hát épüljön fel már a mauzóleum, hanem egyuttal írják ki a pályázatot a Kossuth-szoborra is!

A mauzóleumra való pályázat feltételei, amelyeket Heuffel Adolf, Stróbl Alajos és Steinál Imre állapítottak meg, a következők:

1. A pályázat titkos és csak hazai erők pályázhatnak.
2. Kivántatik a kerepesi temetőben építendő Kossuth-mauzóleum terve.
3. A tervezendő csarnok egy magasabb alépitmény felett nyitott csarnokszerű építmény legyen, melynek középen a szarkófág áll. Az alépitmény alatt három koporsó számára sirbólt tervezendő. Az építmény emlékszerű legyen. Stílus szabadon választható. Építési költség legfeljebb 150 ezer forint. Tájékozasul közöltetik, hogy a Deák-mauzóleum építése 124,000 forintba került.
4. Pályadíjak: az elsőnek 4000 korona, a másodiknak 3000 korona, a harmadiknak 2000 korona. Csak abszolút becsü művek díjaztatnak. A nem díjazott, de használható tervek közül a zsüri 1000 koronáért bármelyiket megvételre ajánlhatja.

5. A zsürinek az elnökkel kilenc tagja van. Tagjai: Hivataltól a középítési igazgató; továbbá a képzőművészeti és középítési bizottság 2-2 tagja; az országos képzőművészeti tanács, a magyar mérnök- és építész-egylet és a közmunkatanács egy-egy tagja. Elnöke a főváros képzőművészeti bizottságának elnöke.

6. A zsüri a pályázat letelte után működését egy hónapon belül tartozik befejezni.

7. Alakilag meg nem felelő pályaművek a pályázatból kizáratnak.

8. A zsüri titkos szavazással dönt, szótöbbséghez kétharmad többség szükséges. A bíráló jelentés és ítélethozatal 14 napra közzétehető lesz kitéve. A zsüri ítélete végérvényes, nem felbontozható. A pályadíjak a döntés után két hónap alatt kiadandók.

A pályázati feltételekről csak annyit jegyzünk meg, hogy azokat nem tartjuk kifogástalanoknak. Vaskalaposág előre megkötni a művész kezét a mű koncepciójánál, mint az a 3. pont alatt olvasható feltétellel történik. Kifogásoljuk azt is, hogy a pályaműveket csak a döntés után mutatják be a nyilvánosságnak, amikor már nem lehet semmin sem változtatni. Nincs tudniillik csöpp bizalmunk semmi olyan ügyhöz, amibe a főváros tudománya beleértja magát.

** **A Markó-kiállítás sikere.** A Nemzeti Szalón által rendezett Markó-kiállítás ritka sikert ért el. Tegnap nyitották meg a Szalon tagjai számára és máris hatvanegyet képet, körülbelül a kiállítás felét megvásárolták. Ritka eset az még külföldön is, hát még nálunk, ahol nem, vagy csak igen kevesen vásárolnak képeket. Tegnap a gyönyörű kiállítást valóságos szétkapkodták és ma, amikor a nagyközönség is megtekintheti a kiállítást, valószínűleg az egész el fog kelni.

** **Az Operaházban** vasárnap a *Varázsfuvola* előadását Kaczér Margit gyöngékedése miatt nem tartják meg; helyette a *Bűbös vadász* adják elő Róter Gizella, Payer Margit, Arányi, Ney D., Szendrői, Beck közreműködésével.

** **Az Anura-Kör** tegnapi estéje igen szépen sikerült. Különös tetszést aratott *Dióssy-Handel* Berta szokott bravurokkal előadott néhány énekszámával. Közreműködtek még: Zeinka Ilona, Fehér Kamilla, Almann Leó és Lampert Géza.

** **Duse aténi sikere.** Duse Eleonora aténi sikereiről, ahol az olasz tragika ez idő szerint játszik, mesés dolgokat írunk a római újságoknak. A színház estéről estére zafulóság tömve s valóságos harsogólyok a jegyeket. Egy-egy este tizenegytizenöt frank folyik be a pénztárba. (A rendes zsufolt ház haremze frank). A görög királyné a művészné tiszteletére fogadó-estét rendezett s a király a Megváltó-renddel tüntette ki a művésznőt. Azt a hírt, amelyről már megemlékeztünk, hogy tudniillik Duse Eleonora Zaccanival egyesülve, a legelső rangú olasz színészekből közös társulatot alakít, most újra megerősítik.

** **Üngylikos festőművész.** Bolognából írják: Calzolari Ulisse harmadéves kiváló festőművész, aki bár még fiatal, maris számos képzőművészeti kiállításon nyert első díjat, egy idő óta hipohondriában és üldözési mániában szenvedett. Február 10-én a gróf Ecclitogio történeti nevezetességű palotájában levő műtermébe ment, az ablakból az utcára vetette magát és rögtön meghalt.

** **Henshel fuvaros orosz nyelven.** *Hauptmann* Gerhardt *Henshel fuvaros* című drámája orosz nyelven is előadásra kerül. A darabot marcius tizediken műkedvelők adják elő *Pétervárott*, a Pavlov-palotában.

** **Ibsen új drámái.** A *Herald* című újság írja, hogy Ibsen Henrik ez idő szerint több új drámát is dolgozik. Ezek a darabok, mint az agg drámáiról tervezi, két-két estendei időközökben a *koppenhágai* és a *krisztianiai* színházakban egyszerre fognak színre kerülni. Ugyanez az újság arról is értesül, hogy Ibsen letett arról a szándékaról, hogy megírja emlékiratait.

** **Perosi oratoriuma.** Perosi híressé vált oratoriumát, *Lázár feltámadását*, marcius negyedikén mutatják be Brünben. Az előadásban az odaváló opera magánénekesi, karszemélyzete és zenekara, összesen kétszáz ember vesz részt.

** **Az új kassai színház megnyitása.** Az új kassai színház, mint levelezők írja, erősen közlekedik befejezése felé s a megnyitó előadást október elsején okvetlenül megtartják.

** **Német szerződő belga színpadon.** A *brüsszeli* Théâtre-Nouveau legközelebbi újdonsága egy háromfelvonásos vígjáték lesz *La coquette* címen, amelynek szerzője egy német hölgy: *Reichard Mea*. A darabot maga a szerződő fordította francia nyelvre.

** **Az Opera előadása — otthon.** Holnap — szombaton — este a M. Kir. Operaházban a *Troubadour* dalmű, meg a *Nappal és az éjjel* című ballet kerül színre. A *Telefon* *Hírmű* az előadás közvetleni fogja s így az előzetek otthon is végig hallgathatók. Opera után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókban.

Egyiptom gyöngye.

— A Magyar Színház bemutatója. —

Budapest, február 17.

Valamennyi színpadi műfaj közül egyikkel sem versenyez olyan szerencsésen a hazai produkció, mint a külföldi operettel és a vaudeville-lal. Ez a két bohókás, vidám genre valahogy benne van a magyar temperamentumban és pedig nemcsak a közönség temperamentumában, hanem az írókéban is.

A közönség már régóta versenyképes vetélytársnak fogadta el a hazai operettet és vaudeville-t a külföldivel szemben s nem egy példát tudnánk felsorolni rá, hogy ezen a téren egyes hazai produkcióhoz a legnagyobb színpadi sikere emlékei fűződnek.

Talán ez is egyik oka annak, hogy az operett és a vaudeville kacór muzsája a legkönnyebben édesgeti magához az újabb magyar írói generációt, s az a panasz a könnyed zene magyar szerzőinek, hogy nincsenek librettistáink, ma-holnap tárgyalanná válik s az operett és vaudeville-ipar még az eddiginél is örvendesebb lendületnek fog neki indulni.

A magyar operett-librettisták száma ma este ismét meggyarapodott egygyel: *Heltai* Jenő, a bájos dalocskák és pajkos kuplészövegek leghivatottabb poétája szintén a színpad felé fordult és semmi sem természetesebb, mint az, hogy legelsőnek az operett felmeztelenre vetkőzött szíriénje csábította a karjaiba. Ennek a fiatal írónak a muzsája már eddig is rokonságban állott a csábító szíriénnel s csak egy pajkos szökkenést kellett tennie, hogy oda perdüljön az operett-színpadra.

Heltai Jenő muzsájának ezen a perdelésén ma a legnagyobb szerencsével átesett. Mint a sorsnak valami nagy kegyeltje jutott a színpadi dícsőséghez. A mit mások az areuk verejtékével, ezer rosszakarat és cselészövény ellenére nehezen tudnak csak kiküzdöni, az ma este az első lépésnél, amelyet a deszkákra tett, az ölébe hullott; azt a közönség meleg szívvel és hő kézzel adta neki.

Félig már rászolgált erre az elismerésre, még mielőtt a színpadi szerzők sorába lépett. Aki ennek a fin de siècle magyar hegédősnek csak egyetlenegy vidám kupléstrófáját vagy dalocskáját elolvasta, az örömmel tapsolt ma este első színpadi munkájának.

Az *Egyiptom gyöngye* a legszeretlenebb operett-bohóságoknak a kategóriájába tartozik. Szinte meg tudjuk érteni, hogy a finom szellemességek írója, a milyen *Heltai* Jenő, a maga egyéniségével mintegy elmentében áll, szertelen bolondériák végtelég iramodott. A mestereszo sohasem olyan vakmerő, mint a kezdő argonauta, aki akár a legelső örvénynek neki vág.

Az irodalmi és a színházi világban, ha operett-ről van szó, nagyon divatos jelszó:

— Bolonság kell a népek!

No, ha az kell, gondolja magában az olyan kezdő színpadi író, a kiben vér van, akkor csinálók én nektek olyat, amelyet még nem láttatok.

És ez a XIII-ik Sesostri király, a ki hőse az *Egyiptom gyöngyének*, az ő egész környezetével az effajta bohóságokból van összegyurva. Pedig ennek a tulontul bulreszk operettnak az alapja egy bájosan-poétikus ötlet, amelyből akár egy finom jambos vígjátékot is lehetett volna írni. *Somló* Sándor díjat is nyerhetett volna vele az Akadémián.

A Pharo-ivadék megsiktül és a szent hagyomány szerint csak akkor nyeri vissza a hallását, ha egy hü asszonyra talál, akit megcsókol. El is indul keresni az édes orvosságot s miután sok menyecséket hasztalanul csókol végig, ezt a hü asszonyt végre is a saját udvarában találja meg, saját leánya, Zeneis személyében.

Ezt a poétikus gyöngyöt *Heltai* megfürdöti a bolonság minden vízében s a második felvonásban cirkuszbeli zenebohócot csinál a maga csókot kereső királyból, mikor a legpoétikusabb versekben beszélő büszke hidalgót is csinálhatott volna belőle.

De hát mi jögnék követelni rajta a klasszikus vígjátékot, amikor ő bolondos operettet szándékozott írni. S amint mindjárt előlájában megmondtuk, a színpadi szerencse kegyesen mosolygott rá s nagy szerencsésen átuszott az — első örvényen. Kevésbé ügyes kezdő szerzők, mint amilyen ő, talán belevesztek volna. Így azonban bátran neki indulhat tovább színpadi karrierének...

Az operett szerzőjének a szerzője *Forrái* Miklós, aki egyik korábbi operettjével, a *Libapásztor-leánnyal* szép sikert aratott már a *Népszínházban* is. *Forrái* nem tartozik az ugynevezett hivatásos szerzők közé, s mint nemes passziót műveli az operettenét. Minden joga megvan rá, mert van intelligenciája és izlése s zenéjében sűrűn hangzik fel majd egy-egy könnyed, játszi motívum, majd egy mélyebb érzésre valló melódia, amelynél a hivatott zeneszerzőknél is hiába keresnénk kiütöket. Az a zene, amelyet *Heltai*

szövegéhez irt, sok helyütt idegen tulajdonra támaszkodik, és sajátja is van benne annyi figyelemre méltó és szép, hogy éppenséggel nem kell lennie a szerzői tollat.

Az előadás lelke *Sziklai* volt XIII-ik Szezesztris király szerepében. Ez a kitünő művésze a *Magyar Színháznak* ma este szinte magamagát multa fölül a burleszk-komikum mindenféle változataiban egészen a groteszkig, de mindenütt a jó ízlen határai közt maradt. Amit pedig a rendezés terén produkált ma este, az egyszerűen mesteri. Igazi látványossággá tudta fokozni ezt az operettet, különösen az első felvonásban.

Komáromi Mariska Zeneisz királyleány szerepében, mint igazi művésznő sorakozott *Sziklai* mellé s énekparthiáját az ő szokott briliáns művészetével énekelte. Kisebb szerepeikben nagyon jóízűek voltak: *Boros*, *Halasi*, *Rózsahegy*, *Giréth*, *Kardos*, *Szilágyi* egy detektivfőnökből, *Mátrai* egy cirkuszgazdától csinált pompás alakot s *Sziklai*-teljes komikai hatással játszotta a királyleány nevelőnőjét.

A zeneszámokat és különösen *Sziklai* második felvonásbeli kuplóját sokszor ismételték. A két szerzőt még többször hívták s babékoszort is kaptak. *Komáromi* Mariskát a szerzők egy óriási virág-krokodilussal lepték meg, célzással a darabban szereplő szent krokodilusra. Az operett kiállítása a lehető legjobb volt. (M—s.)

MULATSÁGOK.

(A pénztárczai tisztviselők országos egyesülete március 4-én rendezti saját helyiségeiben ez évadban második nagyborszábas, hangversenyyel kapcsolatos estjét. Kiváló érdekességet kölcsönöz ennek az estnek az a körülmény, hogy a hangverseny műsorán *Makai* Emilnek egy, ez alkalomra irt *Oh azok a klubok* című egy felvonásos énekes bohózata van, melynek szerepeiben *Hegyi* Aranka, *Csatai* Zsófi, *Szirmai* Imre és *Németh* József a Népszínház tagjai lépnek fel. Részt vesznek ezenkívül a hangversenyben *Scholtz* kisasszony hegedűművésznő, *Scheer* kisasszony és *Laviza* Vilmos a m. kir. Opera jóles tenoristája. Az est iránt nagy érdeklődés nyilvánul. A meghívókat a napokban küldik szét.)

(A VII. kerületi főgimnázium ifjúsága e hó 25-én este 1/2 óra körül az intézet diszternében hangversenyyel egybekötött játékcenyelű estjét rendez az intézeti segélyegyesület javára, s kéri a közönség részvételét. Jegyek (családi 2 forint, személyi 1 forint), az intézetben kaphatók.)

(A pásztói korosolyaegylet, amelynek élén a pásztói állomásfőnök áll, 11-ikén sikerült, élőképkel egybekötött hangversenyt rendezett. A hangversenyen *Fuchs* Stefike zongorajátékával *Lének* Ludmilla operanékesnő gyönyörű hangjával. *Büchler* Mariska szavalatával, *Geiger* Vilmos gordonkajátékával és *Balázs* Ödön hegedűjátékával remekelt. Az élőképeket, melyek óriási hatást gyakoroltak, *Fischer* Dezső rendezte. Az élőképekben *Tar* Etel, *Keszler* Gáborné, *Büchler* Mariska, *Bevilaqua* Irén és gróf *Kreith* Gyula kis leánya, *Tar* Hermin, *Lázár* Nélia, *Pekelniczky* Juliska és *Braun* Rózsika szerepeltek. A koncertet reggelig tartó tánc követte.)

SPORT.

•• **Házi-verseny.** A budapesti (budai) tornaegylet Attila-utcai csarnokában február 15-én sikerült tornaversenyt rendezett. Az összegyűléstokban (szülővel) részt vett 37 egyleti tag. A csapatornázás három csapatban, nagy sikerrel folyt le. Ezt követte a verseny-tornázás. Előbb a haladó tornászok mutatták be versenygyakorlataikat a magas nyújtón, aztán a magas ugrásban. Az öt versenyző közül a legtöbb nyert pontot *Prokl* József érte el, második győztes *Demkovits* Leo, harmadik *Brunhuber* Géza. A képzett tornászok összetett versenyében (magas nyújtó, lö sélőben) első győztes *Fényes* Iván, második *Gruber* Román. Ezután súlydobás távolba következett. A 8 1/2 kilogrammos vasgolyót legtovább (8:40 mtr.) dobta *Ujhelyi* Sándor és *Prokl* József (8:20 méter. Műsor szerint következett: *Hol van három?* című fogócska játék. Ebben huszonketten vettek részt. A budai tornászok tágas csarnokukban télen is üzik a testet edző és ügyesítő tornajátékokat. Jó kedvvel s mégis fegyelmezetten mutatják be a tornászok a jelen volt nagy közönségnek e játékokat. A játszó nagy élénksége a közönséget is mulattatta, mely gyakori tapsal üdvözölte a fogócskát játszó ügyes mozdulatait. A műsor utolsó pontja a *titokzatos verseny* volt. Tizenhárman vettek részt. E verseny a következő lefolyása: A résztvevők a mellékerembe vonultak; egyik sem tudta, hogy mi lesz a verseny. Egymás után, egyenkint szólították a porondra s csak akkor tudta meg az illető, hogy a verseny: helyből, páros lábbal, kettős szökkenéssel magasugrás. Az átugrandó magasságot a versenyző maga állapítja meg. Legmagasabbat (1:22 méter) *Brunhuber* Béla ugrott meg. Az egyesület a győzteseket emléktárgyakkal jutalmazta meg.

•• **Vívóakadémia.** Szombaton, február 18-án este 7 órakor, a főváros több jeles amatőr-vívójának közreműködésével, lovag *Arlow* Gusztáv vívótermében (VII. ker., Erzsébet-körút 1. sz. I. emelet) vívóakadémiát rendez.

EGYESÜLETEK.

(A magyar stíl.) Az Iparegyesület ma felolvasó ülést tartott, melyen lovag *Falk* Zsigmond elnökölt. A gyűlésen *Huska* József tanár, akinek a magyar díszítő stílről irt munkái megérdemelt méltánylásban részesültek, tartott szabad előadást a magyar stílről. *Huska* sorra menve a magyar élet megnyilvánulásaiban előforduló tárgyakon, kimutatta azok ethnográfai vonatkozásait és megjelölte, melyek a speciális magyar jelleg viselői. — Azután rátért a magyar ornamentika elemeire. A magyar ember maga készítette tárgyait pávatollal, krizantémummal, stílizált mezei virágokkal, szarvassal, galambbal díszíti. Megjegyezte az előadó, hogy a tulipán nem magyar motívum. Amit a magyar tárgyakon tulipánnak nézünk, az a tízes lilium stílizált formája. A tulipános ládák a 16-ik században kerültek először hozzánk Nürnbergből, tehát nem magyar dolgok. Az előadó végül arra az eredményre jutott, hogy az ethnográfaiag magyarának nyilvánult díszítő elemek és tárgyak elég anyagot adnak a magyar stíl megalkotásához. A felolvasás nagy tetszésben részesült.

Legujabb.

Faure Felix halála.

Páris, február 17. *Ferenc József* ő felsége a következő táviratot küldte *Faure* özvegyének:

Mélyen meghatva ama szerencsétlenségtől, amely önt sújtotta, kérem, aszszonyom, legyen meggyőződve legelőkeltebb és legőszintébb részvétemről, melyvel nagy fájdalommal osztozom.

Páris, február 17. A nacionalisták, akik ellenzik *Loubet* jelöltséget, mert *Dreyfus*-pártinak tartják, kijelentik, hogy *Dupuyre* fognak szavazni.

London, február 17. Az alsóház mai ülésén mély esőnd közepette állott fel szólásra *Balfour*, a kincstár első lordja és *Faure* emlékének szentelt szavait a háznak valamennyi tagja fedetlen füllel hallgatta végig.

Campbell-Bannerman a Ház baloldalának nevében kijelenti, hogy tökéletesen osztoznak a *Balfour* által kifejezett érzelmekben.

A felsőházban *Salisbury* lord kijelentette, hogy annak a kifejezésére állott fel, ami bizonyára a lordok mindegyikének szívét meghatja, a nagy szomszédország iránt érzett mély részvét kifejezésére ama borzasztó csapás alkalmából, amely azt nagyrabecsült, érdemes elnökének elvesztésével sújtotta. *Faure* elnök oly ember volt, aki különösen alkalmas volt magas állására és a kihez nemcsak saját országának népe, hanem más országok népei is ragaszkodtak. Remélem, — folytatja beszédét a miniszter, — hogy alkalmuk lesz bölcs kormányzása fennmaradását a jövőben is tapasztalni. Az az idő, midőn elköltöztött, még komolyabbá teszi a veszteséget; mert *Európának* úgy külső, mint belső viszonyaiban oly nehézségek és problémák forognak fenn, amelyek Franciaország közreműködésével oldandók meg. Reméljük, hogy az államférfi, akire az a súlyos feladat hárul, hogy *Faure* utódja legyen, ugyanazt a nagy pártatlanságot, az igazságnak ugyanazt a szeretét és Anglia irányában ugyanazt a barátságot fogja tanusítani, amely *Faure*-t mindig kitüntette. (Helyeslés.)

Kimberley lord a maga és barátai nevében csatlakozik *Salisbury* részvétnyilatkozatához.

Az ülésen jelen volt a *Walesi herceg* is.

TÁVIRATOK.

Zágráb, február 17. A regnikoláris küldöttségben *Gyurgyevits* lemondott az elnökségről, mire közfelkiáltással *Franciscit* választották meg elnöké. *Eggersdorfer* előadó bejelenti, hogy a kért adatok beérkeztek és a legközelebbi ülések egyikén közöltetni fognak.

Az osztrák hatóságok levelezése.

Bécs, február 17. Gróf *Thun* miniszterelnök, mint a belügyminisztérium vezetője, a politikai és polgári hatóságok levelezésének egyszerűsítését rendelte el. A rendelet értelmében egyáltalán elhagyandók a tekintetes, nagyságos stb. címzések, továbbá a szolgálathész, alázatos, becses stb. kifejezések. Szintugy kerülendő minden fölösleges cím, úgy hogy a címek

ezenl példával így irandók: A cs. k. helytartó urnak, A cs. k. miniszter urnak stb. Az iratok végén használatos fogadja stb. kifejezések is mellőzendők. Hasonló rendeleteket adott ki a többi miniszter is. Az újtársról értesítették a közös minisztériumokat és a többi központi hivatalokat is.

A revízió.

Páris, február 17. A szenátusnak a revíziós törvényjavaslat megvizsgálására kiküldött bizottsága *Guérin*-t választotta meg elnökévé.

Finnország törvényhozása.

Pétervár, február 17. A hivatalos lap Finnország törvényhozására vonatkozólag cári rendeletet közöl, amely szerint a cár, az egész birodalmat érdeklő törvényhozási kérdésekben mutatkozó fogvatkozások megszüntetésére jónak látta, hogy a főnálló rendelkezések ki egészítéséül bizonyos állandó rendet állapítson meg az általános állami jelentőségű törvények kidolgozására és kibocsátására nézve. Azonkívül elrendeli, hogy minden törvényjavaslat a finnországi főkormányzó, a finnországi miniszter-államtitkár és a finn szenátus jóváhagyása után a birodalmi tanács elé terjesztessék a szenátus és az országgyűlés véleményes javaslatával együtt. A birodalmi tanács azután megvizsgálja a törvényjavaslatot a finn főkormányzóval, a finn miniszter-államtitkárrel és a finn szenátus ama tagjaival akiket a cár erre a célra kinevez.

Orosz sajtószabadság.

Pétervár, február 17. Az *Uchtomszki* herceg kiadásában megjelenő *Petersburgszkija-Vjedomoszti* című napilapot haramsdor is megrendszabályozták. A lap megjelenését egy hónapra betiltották.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, február 17. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyeszázalkos magyar aranyjárdék 100.60. Magyar koronajárdék 98.—. Osztrák hitelrészvény 230.60. Osztrák-magyar államvasut 154.50. Déli vasut 30.50. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.25. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, február 17. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 230.90. Osztrák-magyar államvasut 154.40. Déli vasut 30.50. Magyar aranyjárdék —.—. Magyar koronajárdék —.—. Osztrák aranyjárdék —.—. Osztrák ezüstjárdék —.—. Osztrák papírjárdék —.—. Bécsi bankjegyesület —.—. Alpeji bányarészvény 241.50. Olasz járdék 95.60. Diskontó-bank 202.30. Laura-kohó —.—. Harpeni 183.25. Szilárd.

New York, február 17. *Liszt* helyben 2.85. *Buza* helyben februárra —.—, márciusra 77.—, májusra 75.%. *Tengeri* februárra 40.7%.

Chicago, február 17. *Buza* februárra 72.%. *Tengeri* ebruárra 36.—.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

A Magyar Országok Központi Takarékpénztár-igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztikara mélyen megrendült szívvvel jelenti, hogy

Grötschel Imre
vezérigazgató urat,

munkás életének 58-ik, az intézet felvirágoztatásának szentelt, ernyedetlen tevékenységének 30-ik évében a halál egészen váratlanul f. hó 17-énél d. e. 10 óráján elszöktette az élek sorából.

A megboldogultnak hült tetemét f. hó 19-én d. u. 3 órakor az intézet házból (IV. ker., Bécsi-utca 4. szám) fogjuk örök nyugalomra kísérni.

Budapest, 1899. február hó 17-én.

Mi a Schapirograph?

Schapirograph a legeslegjobb sokszorosító készülék fektetőnyomásra. Rövid idő alatt több mint 5000 dbt. kelt el. Ára 15 frt. Kiváncra küldök bérmentve egy Schapirographot kipróbálásul 4 napi használatra és nem tetszés esetén csak a bérmentesített visszaküldést igénylem. Prospektusok ingyen. Vezérképviselő *Pohl* Fritz, Bécs, I., Rudolphplatz 13.

KÜLÖNFELEK

Nem az évek...

— A *Rajongó* című kötetből. —

Nem az évek hosszú sora
Hozza meg az öregséget,
Élég egy nap, csak egy óra
És a szív már öreggő lett.

Nem kell ahhoz semmi vétek,
Nem kell ahhoz semmi átok!
Egy nehéz perc gondja, bűja
S elvesztjük az ifjúságot!

Szentessy Gyula.

† **Uj Gulliver.** Albert B. Lloyd, egy fiatal angol nemrégiben az Ugandábanlévő Toruból (a Viktória-tótól északra) átutazta a nagy erdőt, amelyet Stanley leirt, s amelyet egy érdekes törpe nép lakik. Az angol utazó a következőket beszéli el erről a népről:

— Az első tíz nap alatt, amíg Torun át utaztunk, semmi figyelemre méltó nem történt. M'Beni belga határállomást október elsőjén érttem el, azután beléptünk a nagy sötét erdőbe. Husz napig vándoroltunk komor esőerdőben. Nagy csomó törpét láttam, de nagyrészt kitértek az utamból. Egy kis helyen, benn az erdőben, amelynek Holenga a neve, megállapodtam egy falu előtt. Kevés kunyhóból állott s ugynevezett arabok laktak benne. Oda már nagy tömegben érkeztek a törpék, hogy lássanak engem. Elmondták, hogy már öt nap óta követtek s a fák között lopódtak utánam. Látásból nagyon meg voltak ijedve s ha beszéltem hozzájuk, elrejtették az arcukat. Ott töltöttem a faluban az éjszakát s másnap megkértem a főnököt, hogy lefotografálhassam a falu népet. Elhozott magával tíz-tizenöt törpét és sikerült nekem pillanatfővétel csinálnom. Más fővétel nem sikerült, mert a törpék nem akartak nyugodtan maradni. Nagy bajlódással meg is mérhettem őket s alig találtam közöttük valakit, aki 1-20 méternél nagyobb lett volna. Mindnyájan jól ki voltak fejlődve. A nők kissé gyöngédebb szervezettek voltak, mint a férfiak, de azért szintén ki voltak fejlődve. Bámudtam az erejüket. Karjuk, mellük épp olyan erős volt, mint a jól megnőtt angoloké. A férfiaknak hosszú hullámos szakálluk van, ami sajátságos teszt a külsőjüket. Nagyon felénekel s nem bírnak erősen az ember szeme közé nézni. A szemük egyre mozog, épp úgy mint a majmoké. Egészen értelmek. Beszéltem a főnökkel, aki részletes felvilágosítást adott az erdő kiterjedéséről és törzsének népességéről. Egy kis kötélyen kívül úgy a férfiak, mint a nők egészen meztelenek. Ijál, nyil-

al voltak fölfegyverkezve, a nyílak vége méreggel volt itatva. Nomád életet élnek s keskeny hatvan-kilencven centiméteres kunyhókban laknak.

† **Az édes bosszu.** Amikor valaki rosszul bánt velünk, s hirtelenében nem vehetünk magunknak elégtételt, ha nem sajnáljuk az energiát, a bosszuzhoz fordulunk, amely nagyon édes. A következő história a bosszu olyan fajtájáról szól, amely az édességét sehol másutt nem kaphatja meg, mint csak éppen Amerikában. Ott történt, hogy egy newyorki ügyvédhez beállt a minap egy kliens és elpanaszolja, hogy csúnyán becsapta egy lókölesönző-vállalat tulajdonosa.

Kérdeztem tőle, mondotta, mibe kerül egy ló Greenwichba. Azt felelte, hogy öt dollár. Mikor aztán visszatértem a lovaglászról, még öt dollárt fizetett velem, azzal a megokolással, hogy öt dollárt alkudtunk ki Greenwichba, onnan vissza azonban még egyszer öt dollárba kerül az ut. Vissza akarom perelni ezt az öt dollárt. Az ügyvéd megmagyarázta felénekel, hogy elvesztené a pert, mert az alku szó szerinti való tartalma a lókölesönzőnek ad igazat. De ha a pert nem is vállalhatja el, ad neki egy jó tanácsot. A fél megfogadta a tanácsot és ennek értelmében masnap megint beállított a lókölesönzőhöz.

— Mit számít lova használatáért Poughkeepsiebe?

— Öt dollárt.

Megalkudtak, a fél kilovagolt Poughkeepsiebe, onnan vasuton jött vissza és elment a lókölesönzőhöz.

— It a pénze! — monda, öt dollárt téve az asztalra.

— De hol a lovam?

— Az künn van Poughkeepsieben. Én csak odáig kértem a lovat.

Ebben a bosszuban valóban amerikai a cukor.

† **A hát idegessége.** Általánosan azt hiszik az emberek, hogy megerzik, ha valaki merően a hátukra szegzi a tekintetét. Sőt sokan meg vannak arról is győződve, hogy ha valakinek a hátára hosszasan szegzik a tekintetüket, arra is rábírhadják, hogy megforduljon. Ezek a jelenségek állítólag különösen olyan helyen észlelhetők, ahol sok ember van együtt, például templomban, iskolában, nyilvános teremben, vagy masutt. Az a főnőbb említett érzés egyrészt valami kényelmetlen kényszerben nyilvánul, amely arra bírja az embert, hogy a fejét megfordítsa, másrészt a nyaknak valami kellemetlen megmeredésében mutatkozik, amelynek végső eredménye szintén az, hogy a fej forduló mozdatatot végez. Egy amerikai pszichológus, Titchener professzor a Cornell-egyetemen, fradozott azzal,

hogy ezt a hitet megmagyarázza. Azt mondja, hogy hátunkban többé-kevésbé „idegesek” vagyunk. Nagyobb gyülekezetben gyakran észrevehetjük, hogy az emberek minden különösebb ok nélkül időnkint elnéznek a válluk fölött. Ezt az aggodalomnak egy bizonyos neme idézi elő, amely arra ösztökéli az embert, hogy megtudja, mi történik a háta mögött. Némely tanár nagyon kényelmetlenül érzi magát, amikor hallgatóságának hátat kell fordítania, hogy a táblára írhasson. De ezzel nemcsak középiskolai tanár van így, aki esetleg fölteheti, hogy ha megfordul, növendékei valami csinót követhetnek el, hanem egyetemi tanár is érzi ezt a kellemetlenséget, aki pedig inkább biztosítva van hallgatóságának a komolysága felől. Titchener példát emlit fel, amelyben egy férfi szerepel, aki idősebb korában tanult táncolni és kinos érzés fogta el, ha mozdulatai közben — még magánórakon is — hátat kellett fordítania a táncántatójának. Végül úgy vélekedik Titchener, hogy a hátuknak ezt az idegességét már őseinktől örököltük.

† **Uj golyóálló páncél.** Franciaországban is fölfedeztek már golyóálló páncélt, de nem olyan, mint amilyen a Dowce, amely szövethet és drothatonak a kombinációja. Curassnak a páncélja három fémnek az ötvényéből való. Ezt az ötvényt egy centiméter vastagság lemezre nyújtják ki, aztán kovacsállal 6-6 milliméternyire összepréselik. Egy-egy páncélnak 3-3-8-7 kilogramm volna a sulya s a használatban volt német fegyverből kilőtt puska golyó harmincöt méternyiről semmiféle változást nem idéz elő rajta. Mercier tábornok, akit a dologban megkérdeztek, állítólag kijelentette, hogy ez a páncél a francia gyalogság számára természetesen alkalmatlan, a nehéz lovasságnál azonban föl lehet használni. Még azt a véleményét is kifejezte, hogy ez az új ötvény esetleg erősségeiben használható fel igen előnyösen páncélvédek alakjában.

† **A títos.** Az egyetemi ifjúság tüntetéseibe Olaszországban most valami új árnyalat vegyült. A neologizmus nem itthon kisért, hanem Róma, Nápoly és Palermo utáin. Ebben a három városban óriási módon tüntet a jövő reménye. A tüntetés természetesen az ismert eljárás szerint történik; lámpákat, ablakokat zuznak be a nagyreményű ifjak és a követet felszakításán fradoznak. A harc oka valóságilag megható. Baccelli kultuszminiszter nem akarja megengedni, hogy azok az olasz egyetemi hallgatók, akik a novemberi vizsákon elbuktak, márciusban pótló vizsálat tehessenek. Baccelli elődje ezt az engedelményt sohasem tagadta meg. Csodálatos, hogy amíg a pótlóvizsá szabad volt boldognak, boldogtalanoknak, alig jelentkezett pár tuat diák, — és

REGÉNY.

Hogy ne legyünk tizenhárman!

(3) — ELBESZÉLÉS. —

Irta: ALPHONSE KARR.

Fanny, bár sokkal barátságosabban beszélt velem, mint az olyan emberrel szokás, akit sohasem láttunk, még is úgy szóval, egy célzással sem említette a lausannei gyakori találkozásait.

Végre, az ebéd vége felé a nagy asztalnál zajosabb lett a társalgás, csak akkor mertem megkérdezni:

— Emlékszik kisasszony a lausannei szökőgyűlésre, az erdész házikóra... Nem emlékszik én rém, kisasszony?

— Igen, szót Fanny, mintha nem is venné észre a különös melegséget hangomban, emlékszem a tóra, a hegyekre, melyek körülveszik, a sötétkék vizre, melyben ott tükröződnek a hófehér csúcsok.

— Hát a szép lombos erdő, melyben annyit sétált, az ibolyák az ut szélén, a virágok a közbeeső réteken?...

— Igen, felelt álmódzva; és egész vacsora alatt nem szólottunk már egy szót sem.

Mikor kezét esókoltam a háziasszonynak, megkérdezett, hogy mikor utazom.

Magam sem tudom, hogy miért, de azt feleltem, hogy be kell várnom nagybátyámnak egy levelét.

— Nos, szót ő, ha holnap itt lesz és kedvet érez meghallgatni egy zenés misét, jöjjon el a templomba, majd adok önnek egy helyet a padomban.

Beláthatod, hogy nem sérthetem meg ezt a

jó öreg asszonyt, és különben is sok szépet halottak a *monstruui* orgonáról!

Isten veléd! Ölelek

Színté barátod
Milbert Jenő.

Másnap Jenő már korán reggel ott sétált a templom előtt. Fanny is korán érkezett, de az édes anyjáról jött. Jenő elébük sietett, megemelte kalapját, mikor legnagyobb öröme néhany életsebb asszonyság elszóltotta Gautherotnéét, és ő magára maradt Fannyval.

— Milbert ur, ön valószínűleg esodálkozott azon, hogy olyan bizalmasan beszélgettem tegnap; de én már régóta ösmerem önt, sőt a véletlen megösmertetté egész élettörténetével, és van egy bizonyos hasonlóság, egy bizonyos közönség az ön szenvedései és az enyéim között, amely közelebb hozza önt hozzám mint idegennél.

Az istentisztelet alatt Milbert sokat nézte Fannyt, a nélkül, hogy egyetlen egyszer találkozt volna a tekintetével; egyszer, úgy vette észre, egy nagy könnyesepp gördült végig a fiatal leány arcán és nehéz sóhaj emelte fel koblét.

Másnap ebédre Jenő hivatalos volt Gautherotékhoz. Ebéd után együtt sétált Fannyval a kertben és újra szóba hozta lausannei találkozásait.

— Sokszor felkerestem azóta azt a helyet, és vártam, reméltem, hogy egyszer majd mégis megjelenik újra...

— Milbert ur — felelt a lány, — én úgy beszélek önnek, amint nem kellene; de mind azok az emberek, akik körülvesznek boldogok, meglegedettek; és így nincs bizalmam hozzájuk. Ön gyors elhatározással kilépett az életbe, minden támasz, minden segítség nélkül, engem pedig kiragadtak álmaimból, megfosztottak ifjúságom minden reményesétől, és odakötnek egész életre egy emberhez, aki atyám lehetne...

— Önt?

— Igen, négy hónap mulva.

Egy darabig némán mentek egymás mellett. — Hova megy és mit szándékozik tenni, kérdezte Fanny.

— Genfben szándékozem, egy titkári állást betölteni; a szüleim nem tanítottak egyébre, mint lesni a nagybátám örökségét, ez pedig, mondatom önnek, keserves kenyérkereset!

— Majd imadkozom néha önrét, magamért úgy is még csak nem is imadkozhatom; életem ulja ki van tűzbe, feketét huztam a nagy szerencse kerékből, reméljük, hogy önnek jobbat tartogat a sors.

— De hát megdönthetetlen ez a házasság? Nem...

— Megdönthetetlen! A házassági szerződést már néhany hét előtt aláírták...

— Eszerint... sohasé láthatnám önt... viszont?...

— Sőt ellenkezőleg, lesz alkalmunk gyakran találkozni.

— Völegénye talán Genfben lakik?

Fanny esodálkozva nézett végig a kérdezőn, de nem felelt semmit. Hazamentek, Jenő elbucszott a családól és visszatért a korcsmába.

Másnap természetesen megint elment, ezutal azért, hogy végleg bucsut vegyen és megkérdezze, nem járhat-e el valamely dolgnakban Genfben. Megint ott tartották ebédre és ebéd után Fanny énekelt, édesanyja kísérte a zongorán.

— Milyen gyönyörű dallam! — szót Milbert — dalolja még egyszer, hadd jelezzem meg magamnak.

És Gautherotné és Fanny újra kezdték. Milbert is megpróbálkozott, de még nem találta el egészen. Előlről kezdtek, tanígtatták, míg végre ő is megtanulta az ábrándos, édeskés német dalt, amely szereléről szót és édes *telki* esókokról és éneklés közben hosszú pillantásokat vetettek egymásra. Kezeik találkoztak Gautherotné karoszekének a támláján és dalolás közben kezet szoritottak, hosszan, melegen — szerelmesen!

Végre a eseléd behozta a lámpát és a világosság megzavarta az idilli jelenetet.

most ezrével hőmpölyög az utóan az elégedet-
lenkedő egyetemi hallgató. Egyszerre megszállt min-
denkit a vizsgázi düh, csak azért, mert olyan
édes, ami tilos... Hanem mi lesz, ha majd
Bacelli végre is megújja a sok ablakesőröm-
pölést és megengedi a pótló vizsgálatra való jelent-
kezést? Oh, hogy le fog lohadni a harcias ifjuság
ambíciója. Egyébként az olasz esetből tanulhatnak
az egyetemi rektorok, akik azon szektak panas-
kodni, hogy a diákság kerül ki az egyetemet. Tessék
kibírdetni, hogy tilos például a római jogot hallgatni.
Biztos, hogy ezer és ezer egyetemi polgár fog jelent-
kezni római jogra és szorgalmasan el is fognak járni
az előadásokra, — csak azért, mert tilos.

† **A tenger hullámai.** Érdekes tanulmányokat
tett a tenger hullámairól dr. Schott. Ezek szerint vi-
haros időben a hullámok hossza kétszázhatvan-
négy százharminchat lábnyira is nő, de ez a hosszu-
ság csak kilenc-tizenöt másodpercig tart. A legna-
gyobb hullámot az indiai óceánban észlelte, az 1150
lábnyi volt s gyorsasága évről évre gyengvenhat
tengeri mérföld, tartama tizenöt másodperc. A hullá-
mok magassága ellenben sokkal kisebb, a toronyma-
gasságok csak ritkán éri el. Dr. Schott csak harminc-
két lábnyi magasságot látott, de annyit elismer, hogy
néha hatvan-hetven láb magas is lehet. Rendes
légáramlatnál a legmagasabb hullám négy-öt láb.

† **A néger fehéren születik.** Eddig azt hittük,
mi, laikusok, hogy a néger feketén születik. Most
ha a *The Lancet* című orvosi lapnak hinni lehet, meg-
változik a véleményünk ebben a dologban. „Az igazi
négernek — mondja a *Lancet* — amikor a világra
jönnek, nem feketék, hanem rózsaszínűek, mint a fiatal
patkányok és csak a harmadik, vagy negyedik hó-
napban feketednek meg.” Hozzáteszi még, hogy zín-
üket az éghajlat adja meg és csokoládészinű barna-
ságukat nem szüleitől öröklék. — Tekintve, hogy
erre foló ritkán lát négert születni az ember, vegyük
tudomásul a *Lancet* kijelentését.

† **Az anyós.**

— Valóban unalmasak és izléstelenek már azok
az anyósúvcek. Az én anyósom például valóságos
angyal.

— Boldog ember! Az anyóm még él!

† **Az ok.** — Ön azt mondja, hogy tudja, miért

szökött Kovács Amerikába, pedig nem is ismerte!
— De láttam a feleségét.

Milbert hazament és hajnalig dolgozott egy
hosszu levélén, melyben megvallotta Fannynek
szerelemét.

Mikor újra náluk volt, kezébe akarta esusz-
tatni vallomását. De Fanny így szólt félhangon:
— Menjen el és mondja, hogy elutazik, éj-
félok pedig legyen a kertben, az ablakom alatt.
Jenő csakugyan Isten hozzádot mondott a
Gautherot házaspárnak és éjfélután dobogó
szívvvel, egész testén remegve jelent meg a kije-
lőlt helyen.

Pontban éjfélkor kinyitott az ablak is, Fanny
árynéka hajolt ki a parkányon.

— Ön az? — kérdezte remegő hangon.

— Igen.

— Hallgasson meg...

— Hogyan? Itt künn?

— Hát hol akarná?

— Bocssáson be a szobájába!

— Miért?

— Mert lépteket hallok, mert erre jöhet
valaki és megláthat.

És azzal be sem várva Fanny választát, egy
ugrással lent termett a szobában.

Fanny néhány pillanattal szólni sem tudott
az ijedtségtől. Milbert a holdra mutatott, mely
éppen akkor emelkedett a fák fölé, a csillagokra
figyelmeztette, melyek szelid, szerény ragyogás-
sal tündököltek az égen, és így szólt:

— Ismeri azt a daif, melynek az a szövege,
hogy minde azért teremtetett, hogy méltóvá te-
gye a férfiakat arra a pillanatra, melyben elő-
ször mondják egy nőnek azt a drága, szent szót:
„Szeretlek!” Ez az egy pere felel a keserűség
egész tengerével, felel minden nyomorúságunkkal,
szeretem Fanny, szeretem!

— Én is szeretem magát, Jenő, szeretem
már régóta, szeretem, mióta először láttam, pedig
már nagy ideje. Százszerszer idéztem már
vissza emlékembe azokat a sejtlen találkozásokat
a huszonegy évesen.

(Folytatás következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Földi Hengermalom Társaság igazgatósága,
tegnap tartott ülésében azt a határozatot hozta, hogy
a folyó évi március hóban tartandó közgyűlésnek
javasolni fogja, hogy az 1898-iki év után az előter-
jesztelt mérleg szerint mutatózó 53.564 forint 93
krajcár veszteség a tartalék-alapból fedeztessék és
az 1897. üzletévről fenntartott 30.000 forint részvé-
nyenkint o. é. 15 forinttal a folyó évtől április 1-én
esedékes szelvények ellenében a részvényeseknek ki-
fizetessék.

Takarmányvásár. (A székesfővárosi vásár-
igazgatóság jelentése.) Felhozott a szokott közsé-
gekből 163 szekér réti széná, 40 szekér muhar,
30 szekér zsupszalma, 19 szekér alomszalma, 2 szekér
takarmányzsalma, 7 szekér tengeriszár, 29 szekér
egyéb takarmány, (lóhéra, lucerna, zabos búkköny és
sarıj stb.) — zsák szeska. A forgalom élénk. —
Arak q.-ként a következők: réti széná 200—310,
muhar 290—330, zsupszalma 150—170, alom-szalma
110—130, takarmányzsalma 130—130, 100 kőve ten-
geri szár 900—1000, egyéb takarmány —, za-
bos búkköny 230—270, lóhéra —, lucerna —,
kőles —, sarjú 230—250, szalmaszeska 170—200.
Összes kocsiszám 300. Összes súly 27.000 kilogramm.

Héligyészvásár. (A székesfővárosi vásár-
igazgatóság jelentése.) A Garay-téri élémi piacon:
Felhozott Budapestről 47 árús 37 darab sertést,
3 árús 35 drb süldőt, 2000 kilogramm friss húst,
1400 kg. füstölt húst, 4000 kg. szalonnát, 2000 kg. há-
ját. Videkéről összesen 27 árús 283 darab sertést
és 19 darab süldőt. Forgalom élénk. Arak a kö-
vetkezők: Friss sertés 1 kg. 54—60, 1 q. 4350—
4600. Süldőhús 1 kg. 60—72, 1 q. 5200—5800 Füstölt
sertés 1 kg. 64—68, 1 q. 5600—6400. Szalonna
zsrinak 1 kg. 50—56, 1 q. 4800—5200. Füstölt szá-
lonna 1 kg. 64—72, 1 q. 5800—6400. Háj 1 kg. 54—60,
1 q. 5000—5400. Disznózsr 1 kg. 60—66, 1 q. —
Kecsonyahús 1 kg. 32—40, 1 q. 2400—2800. Füstölt
sonka 1 kg. 76—80, 1 q. — krig.

Az Oreczy-úti élémi piacon: Felhozott Budapest-
ről 61 árús 37 drb. sertést, — árús — drb. süldőt,
3900 kg. friss húst, 550 kg. füstölt húst, 1000 kg.
szalonnát, 500 kg. hájat. Videkéről 6 árús 2 drb.
sertést, kilonként 45—46 — krajcár. Forgalom élénk.
Arak a következők: Friss sertés 1 kg. 52—68,
1 q. 4700—4800. Süldőhús 1 kg. —, 1 q. —,
Füstölt sertés 1 kg. 60—72, 1 q. —. Szalonna
zsrinak 1 kg. 52—56, 1 q. 5000 —. Füstölt szalonna
1 kg. 56—72, 1 q. —. Háj 1 kg. 56—58, 1 q. 5500 —.
Disznózsr 1 kg. —60, 1 q. —, Kecsonyahús 1 kg.
28—36, 1 q. 2400 —. Füstölt sonka 1 kg. 80—90,
1 q. — kr.

Heti lóvásár. (A székes fővárosi vásár-
igazgatóság jelentése.) Emelkedett felhajtás következtében a
forgalom élénk; az árak általában javultak. Jegyzetelt:
I. **Jobb minőségű lovakból:** hatas felhajtás 25 da-
rab, eladatott 6 darab, 120—210 forintig, könnyebb
kocsiló (jukker stb.) felhajtás 10 darab, elada-
tott 2 darab, 240—300 forintig, nehezebb kocsiló
(hintós) felhajtás 30 db, eladatott 6 db, 105—170
frtig, igás kocsiló (nehéz nyugoti faj) felhajtás 70
darab, eladatott 22 darab, 80—110 forintig, pony-
felhajtás 3 darab, eladatott 1 darab, 30 forintig.
II. **Közép minőségű lovakból:** nehezebb félék
(fuvaros ló s.b.) felhajtás 150 darab, eladatott
47 db, 55—90 frtig, könnyebb félék (parasztló stb.) fel-
hajtás 200 db, eladatott 82 db, 22—50 frtig. III.
Alarendelt minőségű lovakból: felhajtás 241 db, eladatott
187 db, 9—13 frtig. Összesen felhajtattott: 729 db,
eladatott 303 db. Bécsi vágóra vásároltattott 40 db.
Az állatkeret részére vásároltattott 11 db.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Buda-
pesten 17.60 forint pénzben, 17.75 forint áruban. —
Bocsbén 18.10 forint, illetve 18.20 forint. Márciusra
18.— forint, illetve 18.30 forint.

Borjvásár. (A budapesti marhavásártéri vá-
sár pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás:
Belföldi élő borjú 600 darab, leölt borjú 7 darab,
növekedésmarha 10 darab, barány élő 9 darab, leölt
barány 82 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Ár-
jegyzések: *Belföldi élő borjú* 34—39, I. rendű 40—43
—44 kr.-ig, leölt borjú 40—44 krajcárig kilonként. Élő
barány 5.— forintól 7.50 forintig, leölt barány 5.50
forintól 7.— forintig, páronként. A nagyobb felhaj-
tás következtében a vásár lanyha volt.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi
petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskon-
sumvásár árjegyzése 1899. február 16-án. Készlet 491
darab. Erkezett 1065 darab. Összesen: 1556 darab.
Eladatott 1053 darab. Maradt 503 darab. — *Napi
árak:* 120—180 kg. sulyban 47—48 — krajcárig,
220—250 kg. sulyban 46—48 krajcárig, 320—380
kg. sulyban 45—48½ krig. Öreg nehéz páronként
400—500; kilos 44—47 — krajcárig. Malacok 38—43
krajcárig kilonként. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 17.

Buzában ma élénk volt a kínálat, a kereslet
azonban szűk keretekre szorított. Kedvező irány-
zat mellett 19.000 métermáza került eladásra, fele-
részben idegen áru. Magyar búzáért 5 krajcárral
magasabb, idegen búzáért változatlan árakat fizettek.
Egyéb gabonaneműekben gyenge volt a forgalom,
változatlan árakkal.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 796 k. 10
frt 50 kr, 100 mm. 796 k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 79
k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 768 k. 10 frt 40 kr, 100
mm. 778 k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 77 k. 10 frt 40
kr, 100 mm. 77 k. 10 frt 30 kr, 100 mm. 78 k.
10 frt 40 kr.

Pestvidéki: 100 mm. 785 k. 10 frt 30
kr, 100 mm. 765 k. 10 frt 17½ kr, 100 mm. 785
k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 76 k. 10 frt 10 kr.

Fehérmegyei: 100 mm. 76 k. 10 frt
30 kr.

Dunai: 100 mm. 753 k. 10 frt 10 kr.
Verbászi: 300 mm. 748 k. 10 frt 15
krajcár.

Felvidéki: 200 mm. 785 k. 10 frt 45
kr, 100 mm 77 k. 10 frt 05 kr, 100 mm. 76 k. 10
frt 7½ kr.

Bánáti: 500 mm. 755 k. 10 frt, 3000 mm.
778 k. 10 frt 25 kr.

Bácskai: 600 mm. 745 k. 10 frt 12½ kr,
100 mm. 745 k. 10 frt 10 kr, 100 mm. 725 k. 9 frt
60 kr, 1000 mm. 73 k. 10 frt 15 kr.

Vásárhelyi: 1000 mm. 775 k. 10 frt 50 kr.
Raktáraru: 1500 mm. 765 k. 10 frt 27½
kajcár.

Oláh: 2200 mm. 758 k. 7 frt 50 kr, 1500
mm. 77 k. 7 frt 45 kr, 1300 mm. 777 k. 8 frt 10
kr, 1000 mm. 75 k. 7 frt 30 kr.

Mind 3 hónapra.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti ár-
és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 100
kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és
kilogrammonként.

Buza (uj)	75 k.	9,70—9,85	76 k.	9,90—10,00	77 k.	10,05—10,20
bánási	78 k.	10,15—10,30	79 k.	10,30—10,45	80 k.	10,40—10,45
tiszavidéki	75 k.	9,60—10,05	76 k.	10,10—10,30	77 k.	10,30—10,35
pestvidéki	78 k.	10,25—10,35	79 k.	10,35—10,45	80 k.	10,45—10,55
fehérmegyei	75 k.	9,80—10,00	76 k.	10,05—10,15	77 k.	10,15—10,20
fehérmegyei	78 k.	10,20—10,40	79 k.	10,40—10,45	80 k.	10,45—10,50
bácskai	75 k.	10,15—10,25	76 k.	10,20—10,30	77 k.	10,30—10,35
román	75 k.	10,05—10,15	76 k.	10,15—10,25	77 k.	10,25—10,30
szert	75 k.	—	76 k.	7,50—7,55	77 k.	7,60—7,65
szert	76 k.	—	77 k.	—	78 k.	—
szert	78 k.	—	81 k.	—	80 k.	—
bolgár	79 k.	—	81 k.	—	—	—
Rozs	(uj) l. r.	70—72 k.	8.—	6,05	fl. r.	6,75—7,05
Árpa	(uj) tak.	60—62 k.	6,10—6,40	égetett	68—64 k.	6,70—7,80
Zab	(uj) szert.	64—66 k.	7,70—8,50	vild	—	—
Tengeri	(6) búzás:	—	6,50—6,60	—	—	6,50—6,55
Repece	(6) káposzta	11,60—12,25	másv. —	—	—	—
Köles	(6)	—	(uj) búzás	—	—	4,25—4,50

Határvidéki. Az üzlet ma kellemesebb han-
gulatban indult meg. A forgalom mérsékelte volt és
az árak kissé emelkedtek.

Forgalomba került:

Buza máro-ra	9,75—9,73—9,80
Buza áprilisra	9,52—9,51—9,57
Buza októberre	8,57—8,55—8,60
Rozs márciusra	7,84—7,90
Tengeri májusra 99.	4,71—4,73—4,72
Zab márciusra	5,80—5,82
Káposztarepe	—

**Déli egy órákor a következő záróárakat állapi-
tották meg hivatalosan a tözsden:**

Buza márciusra	9,79	pénz	9,80	áru
Buza áprilisra	9,56	9,58		
Buza októberre	8,59	8,60		
Rozs márciusra	7,89	7,90		
Rozs októberre	0.—	0.—		
Tengeri októberre	0.—	0.—		
Tengeri májusra 99	4,72	4,73		
Zab márciusra	5,80	5,82		
Zab októberre	0.—	0.—		
Repece augusztusra	12,10	12,20		

Este ½5 órákor zárul:

Buza márciusra 99	9,79—9,80
Buza áprilisra	9,56—9,57
Buza októberre	8,59—8,60
Rozs októberre	0.—0.—
Rozs márciusra 99	7,89—7,90
Tengeri októberre	0.—0.—
Tengeri májusra 99	4,72—4,73
Zab októberre	0.—0.—
Zab márciusra 99	5,81—5,82
Repece szeptemberre	—

A budapesti értéktözsde.

Az előzősde irányzatát Faure köztársasági emlék
hirtelen halála ellenyhította és az összes nemzetközi
értékek árfolyamai mérsékelte forgalom mellett lemor-
szolódtak, a zárlat nyugodt maradt.

A helyértözsde piacán városi villamos részvé-
nyek szilárdan zárltak.

A déli tözsden berlini jegyzésekre csekély üzlet
mellott a hangulat némi ingadozás után nyugodtabb
maradt. A valuta- és ércárak változatlanok.

Az előzősde tartózkodó.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 396,75—397,25.
Osztrák hitelrészvény 367,30—368,60. Osztrák-magyar
államvasuti részvény 361,50—362,50. Rimamurányi
vasmü 320,50—321,75. Közuti vasuti részvény 402,25
—492,50. forinton.

A déli tözsde javult.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 397, —. —.
Osztrák hitelrészvény 367,50—368,25. Osztrák-magyar
államvasuti részvény 360,90—362, —. Rimamurányi
vasmü 320,50—322, —. Közuti vasut részvénytársaság
402,75—403,25. Leszámitóbank részvénytársaság
263, — forinton.

Az utózsda hangulata mérsékelt forgalom mellett nyugodt maradt.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 367.70-368.40. Magyar hitelrészvény 397.---, Osztrák-magyar államvasuti részvény 361.50-362.10. Rimamurányi vasmű 320.75---- forinton.

Déltúni zárlat: Osztrák hitelrészvény 368.10 forinton. Díjtízítósok: Osztrák hitelrészvény holnapra 2.50-3.--- nyolc napra 6.---7.---; utolsó márciusra 14.---15.--- forinton.

Leszámitolt árforalások:

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyárjádék, etc.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadosság.

a) Magyar Államadosság.

Table listing various government bonds and their prices, such as Aranyárjádék 4%, Koronárjádék 4%, etc.

b) Osztrák Államadosság.

Table listing Austrian government bonds, such as Koronárjádék 4%, 1884-es sorsjegy 4%, etc.

c) Idegen Államadosság.

Table listing foreign government bonds, such as Bolgár vasuti kölcsön 6%, Bonyár kölcsön 4%, etc.

Más kölcsönök.

Table listing other loans, such as Budapesti fővárosi kölcsön 4%, Temes-bérgyöngyi kölcsön 4%, etc.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table listing various bank notes and bonds, such as Belvárosi lakárkép, Egyes. főt. takarékp. zálogl. 4%, etc.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing shares of iron works and factories, such as Gazdasági gépgy., Nibelon, etc.

Elsőségi kötvények.

Table listing first-class bonds, such as Adria elsőbbségi kötvény 4%, Közü vasut 4%, etc.

Bankok részvényei.

Table listing bank shares, such as Bankjegyetl., Első m. iparbank, Flumel hitelbank, etc.

Takarékpénztárak részvényei.

Table listing savings bank shares, such as Belvárosi, II. kerületi, Lászlóbetvárosi, etc.

Biztosító társaságok részvényei.

Table listing insurance company shares, such as Bécsi biztosító társ., Bécsi élet- és járványbiztosító, etc.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table listing shares of mines and brickworks, such as Brassói bányák, Budapesti téglák és mozsoly, etc.

Table titled 'Gőzmalmok' listing flour mills and their prices, such as Concordia, Első budapesti, Erzsébet, etc.

Table titled 'Könyvnyomdák részvényei.' listing book printing shares, such as Athenaeum, Franklin, Koemos, etc.

Table titled 'Külföldi vállalatok részvényei.' listing foreign company shares, such as Alt. wagg.-kölcs., Bpesti villamos, etc.

Table titled 'Közlekedési vállalatok részvényei.' listing transportation company shares, such as Adria tengertáji, Bpesti közúti vas., etc.

Table titled 'Sorsjegyek.' listing lottery tickets, such as Badlika, Bévavárosi, Budapesti, etc.

Table titled 'Pénznekem.' listing currency exchange rates, such as Vert arany, 20 frankos arany, 20 márká, etc.

Table titled 'Külföldi váltók (átra).' listing foreign exchange rates, such as Amsterdam, London, Német piac, etc.

Table titled 'Határidőre kötött értékpapírok.' listing time-bound securities, such as Aranyárjádék, Koronárjádék, Magyar hitelbank, etc.

Table titled 'A budapesti terménytőzsde.' listing Budapest commodity exchange prices, such as Szilvában és szilvaibzen nem volt forgalom, etc.

Table titled 'A bécsi gabonátőzsde.' listing Vienna grain exchange prices, such as Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése), etc.

Table titled 'A bécsi értéktőzsde.' listing Vienna stock exchange prices, such as Az előtőzsde Faure Félix halálhíre nem idézett elő nagyobb mozgalmat, etc.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 17. (Tőzsdei tudósítás.) Faure halála a tőzsde elején realizációkra indította a spekulációt. Spanyolország 1/2 százalékkal, olaszok 3/8 százalékkal hanyatlottak.

Berlin, február 17. (Zárlat.) 4 1/2% osztrák aranyárjádék 101.80. Elbavölgyi vasút ---, Magyar koronárjádék 98.10. Osztrák-magyar államvasut 154.25. Kassa-oderbergi vasút ---, Bécsi váltóár 169.35.

Frankfurt, február 17. (Zárlat.) 4 1/2% papírárjádék 101.05. 4% osztrák aranyárjádék 101.90. Magyar koronárjádék 98.---. Osztrák-magyar bank 152.20. Déli vasut 30.30.

Páris, február 17. (Zárlat.) 3% francia járadék 102.87. Olasz járadék 96.40. Osztrák-magyar államvasut ---, Francia törleszt. járadék 101.20. 4% magyar aranyárjádék ---.

Hamburg, február 17. (Zárlat.) 4 1/2% ezüstjádék 100.70. 1880. sorsjegy 148.25. Déli vasut 30.20. 4% osztrák aranyárjádék ---.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése. Február 17. A hizott sertés fuzeletirányzata csendes.

A Hizott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 47-47 1/2 krajcárig.

Február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) Bécs, február 17. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyárjádék 119.90.

Az előtőzsde Faure Félix halálhíre nem idézett elő nagyobb mozgalmat és így a szilárd irányzat tartott.

A déli tőzsdén eleinte kedveltlen volt a hangulat, később azonban, dacára a külföldi gyengüléseknek, szilárdult az irányzat.

Bécs, február 17. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2% papírárjádék 101.40. 4% osztrák aranyárjádék 120.35.

Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak.

Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak.

Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak.

Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak.

Bécs, február 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak.

Advertisement for 'Első magyar Gazdasági gépgyár' (First Hungarian Economic Machine Factory) with text 'Gőzcseplők', 'Pontos cím: Első magyar Gazdasági gépgyár', 'részenyrtársulat', 'BUDAPEST.', 'Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára', 'összes gazdasági gépeket gyártja.', 'Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakkövágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.', 'Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.', 'Szecskavágók.', 'Morzsolók.', 'Kivonat a hivatalos lapból', 'Február 17.', 'Kéremezések. Az igazságügyminiszter Lamos J. Elemét szeghalmi járásbíróági allegyözött a balassa-gyarnati törvénysekhez jegyzővé, Bahunek Elemér debreceni törvényeszéki joggyakorokot a debreceni törvénysekhez, Seres

Barna zilahi törvényszéki joggyakornokot a békési, ifjabb Baksay József rimaszombati törvényszéki joggyakornokot a szent-gothárdi járásbíróhoz, továbbá Kóczán Gyula győgyösi járásbírói és Lengyel Miklós kaposvári törvényszéki joggyakornokokat a kaposvári törvényszékhez aljegyzőkké, Terladay János alibányi járásbírói irnokot a károlyfalvai járásbíróhoz segédtelekkönyvezetvé, Keszei Sándor székesfehérvári törvényszéki díjnokot a székesfehéri törvényszékhez, Tóder Miklós brassói törvényszéki telekkönyvi átalakító díjnokot a szászsebesi és Pongó Mihály tornaljai kir. járásbírói díjnokot a rimaszombati kir. járásbíróhoz irnokokká, K. Csoma Imre budapesti lakost a dévai járásbíróhoz végrehajtóvá nevezte ki. — A földmivélségi miniszter a vezetése alatt álló miniszteriumhoz Kammerer Ede könyvnyomtatásigazgatóság ideiglenes minőségben könyvnyomtatásigazgatóság ideiglenes minőségben Bójtne Benedek és Fischer Zsigmond végzett joghallgatókat ideiglenes minőségű díjas joggyakornokokká nevezte ki. — A varasdi kir. pénzügyigazgatóság Brajkovics Szigfrid díjnokot irodatási gyakornokká, ideiglenes minőségben kinevezte.

Állásajánások. Az igazságügyminiszter Fülkay Ödön tatabányai járásbírói aljegyzőt a nagykanizsai törvényszékhez, Schusztar Vilmos algyógyi járásbírói végrehajtót a dévai járásbíróhoz helyezte át. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gálai Gizella alsó-rákóczi állami elemi iskolai tanítónőt az ór-darmai állami elemi iskolához jelen minőségben áthelyezte.

Névváltoztatások. Kiskuro Malek János budapesti illetőségű ugyanott lakos Molnárra, Schwarz Fülöp hevesi illetőségű heves-p-osaói lakos, valamint kiskuro Róza, György és Ilona gyermekei Szántóra, Wagner László nyug. m. kir. honvéd főhadnagy környöbányai lakos Bodnárra, Reiszauer Paula egri illetőségű ugyanott lakos Rózsára, Kalácska Lajos magyar-hermányi illetőségű Csik-Rákócson állomásozó m. kir. csendőri Kassaira, Kruze Ernő Frigyes állami tanítóképződei tanár m.-szigeti lakos, valamint kiskuro gyermekei Ernő, Géza, Sándor és Lajos Kárpátúra, Groszmann Dániel hajdu-szoboszlói illetőségű ugyanott lakos Gerőre változtatták vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Fogalmazó gyakornoki állásra a décsi pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; telekkönyvi átalakító díjnok állásra a munkácsai járásbírósnál 2 hét alatt; aljegyzői állásra a marosleányi járásbírósnál 2 hét alatt; irodatási állásra a kaszai pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; telekkönyvi átalakító díjnok állásra a lugosi törvényszékénél 2 hét alatt; adóhátróki állásra a m.-szigeti kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; adóhivatali gyakornoki állásra a kir.-helmei kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; számgyakornoki

állásra a brassói pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; kezelési vezetői állásra a zolyombereói vasgyári hivatalnál 4 hét alatt; adóhátróki állásra a brassói kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; gyámgyakornoki állásra a nagy-onyodi pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; hivatalsszolgái állásra a m. kir. központi statisztikai hivatalnál április 1-éig; adóhátróki állásra a verseci kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; irnok állásra a dunaföldvári járásbírósnál március 18-áig; irnok állásra az akna-rabói járásbírósnál 4 hét alatt; albírói állásra a borosjenői járásbírósnál 2 hét alatt.

TÁJÉKOZTATÓ.

A ki tartós és erős öltönyöket jutányos áron akar vásárolni, az szabómestere által csak a **Stikarovszky János, Budapest** (V., Erzsébet-ter 16. szám) czégnél mintakönyvét hagyja előbírni. Ezen czégnél szigorúan szolid üzletvezetésre kezeskedik a ki-dőleltől kiszolgáltatásért. Sem magas rabatok, sem másféle megvesztegetések által nem szerelődnek velek. — Szaklap szabóknak ingyen.

Napirend.
Naptár. Szombat, február 18. — Római katolikus: Simeon ptk. — Protestáns: Donát. — Görög-orosz: (február 5.) Agota sz. — Zsidó: Adar 7. — A nap két reggel 6 óra 46 percek. — Nyugszik délután 5 óra 10 percek. — A hold két reggel 10 óra 21 percek. — Nyugszik éjjel 2 óra 5 percek.
A miniszterek nem fogadják.
Vas- és ércszertelgyökök estélye a Vigadó összes termében.
Bencze Benő III. kerületi előjáró jubileuma alkalmából diszalkoma.
A magyar árványgyökök egyesületének estélye a Royal szállóban.
Mulaság a Menza Akadémika javára a mátyásföldi nagyvendéglőben.

szabad Lyceum. Telek János felolvasása a szövőpárról, délután 5 órakor a IV. kerületi főreáliskolában. (Reáltanoda-uta 7. sz.)
A malomhivatalnokok egyesületének bálja a Royal-szállóban.
A gőzhajózási tisztviselők egyletének közgyűlése d. u. 6 órakor saját helyiségében.
A magyar pedagógiai társaság ülése d. u. 5 órakor az Akadémia heti üléstermében.
A tisztviselőtőlpi kaszinó jelmez-estélye.
A VIII. kerületi polgári fiúiskola hangversenye saját tornatermében.
A demokrata-kör táncestélye saját termében. (Nagy-mező-uta 21. sz.)
A magyar jogász-egylet teljes ülése az ügyvédi kamara helyiségében. (Szemere-uta 10. sz.)
Nemzeti Múzeum. Képtára. Nyitva van d. e. 9 órá-tól 1-ig. A múzeum többi terei 1 korona belépődíj mellett meglekinthetők.
Nemzeti múzeum, néprajzi osztály nyitva 9—1-ig (Csillag-uta 15.)
Telenológiai iparmúzeum árva.
Az új országgyűlési kupa-csarnoka meglekinthető délelőtt 10—1-ig. Belépti díj 20 kr.
Iparművészeti múzeum árva.
Doak mauzóleum a kerepesi temetőben, nyitva dé-lután 5-ig.
Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.
A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10—1-ig.
Égetelmi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—5-ig.
Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.
A Hódoló díszfelvonás. Eisenhut Forenc óriási kör-képe, látható Városliget, Andrássy-utján, reggel 9 órá-tól este 5 és fél óráig. Belépti díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, ke-reskedelmi-történeti múzeum és leleti mintatár az Iparcsar-nokban délelőtt 9—12-ig és délután 2—5-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ípar központi bazár, Kerepesi-ut 22. 1. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kere-pesi-ut 20. szám, délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig.
Állatkert nyitva egész nap.

Diskrét betegségek ellen.

Ideg-és nemi betegségek

elvezetése alatt rejtő különféle legelhanyagol-talabb bántalmak, a vér infekcionális betegségei, valamint bármily nagyfokú gyengeségi állapotok (impotentia) ellen páratlan sikert gyógyhatással folytán legmelegebben ajánljuk

DR. MITZGERTIVADAR

HIRNEVES
**HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI
RENDELŐ-INTÉZETET**

Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em.

Az intézet, mely a maga nemében páratlanul áll, a modern gyógyászat orvosi technika előcsendű vívmányai szerint a korszakkalkotó „Katharose” gyógyódmó alapján legnagyobb gyógytermekkel van berendezve és a legrö-videbb idő alatt gyökeres, állandó és teljes gyógyulást biztosít.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Az intézet nyitva d. e. 8—1-ig, u. 2—8-ig. Levelekre díjmentesen válaszoltatik.

Külön váró- és gyógytermek, külön be- és kimenet.

50 év óta

közkezdelttségnek árvendének köhögés, rekedtség, torok- és lég-zési szervek működési zavarainál a kitűnőnek bizonyult

Egger-féle mellpasztillák

(1 doboz 30 kr. és 1 ft. Próbadohoz 25 kr.)
Bérmennyisése 20 kr. — A gyomor-rendellen működésénelradikális hatásának bizonyultak

EGGER SZÓDAPASZTILLÁI

(1 doboz 30 kr.) — Bérmennyisése 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. Fő-dezők, raktár Magyarországon.
NADOR gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

Titkos betegségeket elgyengült férfierő, elektromassage

segélyével, mely a modern orvosi tudomány vívmányai között szerepel és eddig még el nem ért sikereket mutat fel; buz-gósfolyásokat és sebeket, az énfertőzés utóhájt, magömlé-seket, a bajuknak utókövetkezményeit, nőknél fehér-folyást, bármennyire idülttek is, valamint mindazon női bajokat, melyeknek a magtalan-ság egyik főokozója, és bőrbetegségeket gyógyít az új gyógyódmó minden formájá szerint, biztos eredménnyel, gyorsan és gyökeresen **negyedárasztásos** gyakorlat alapján

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szülész és szemész-tudor, volt csász. kir. oszt.-főorvos

BUDAFEST, bevárók. IV. ker. Kigó-uta 1. szám, II. emelet
Bejárati lépcsőnél.

Rendel: naponta 10 órá-tól d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 órá-tól 8 óráig. Levelekre díjmentesen és kíméltően vá-laszoltatik. Gyógykezeltől is gondoskodra lesz.

Ugyanott megjelent a szerénytel. Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERŰ UTMUTATÓ** (már a 20-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek ésszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 ft 50 kr.

A könyv jól becsom: golyva 1 ft beküldése mellett bérmenny-tel küldetik meg.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi élet életrédeje. — III. Az életfolyás és az éleli magömlések. — IV. A húgyútiakár (trippes) és húgyvesztés leírása. — V. A húgy-úti siphilis. — VI. Fehér-folyás. — VII. Elgyengült férfi-erő. — VIII. Női magtalan-ság. — IX. Az ivarsze-ve betegségeinek főnyelvénye a prostitúció.

most csak 90 kr.

Magyar Általános Hitelbank.

Közgyűlési meghívó.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. c. részvényesei az 1899. évi március 20-án, hétfőn délelőtt 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., nádor-uta 12. szám) tartandó

harmincegyedik rendes közgyűlésre meghívotnak.

A tanácskozási tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1898. évi üzleteiről.
2. Az igazgatóság számadása az 1898-ik üzletéről és indítványa az évi nyo-reség megállapítása és hováfordítása iránt.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. Határozathozatal e tárgyban és a felmentés megadása az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére.
5. A felügyelő bizottság választása és tiszteletdíjának megállapítása.

A közgyűlésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavazattal bír.

A szavazatra jogosult t. c. részvényesek felhívotnak, hogy részvényeiket a le nem járt szelevekkel együtt a közgyűlésre kitűzött határnap előtt 14 nappal Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, vagy Bécsben a „K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe” című intézet-nél, vagy S. M. von Rothschild bankháznál letétbe tegyék.

A részvények számban összeállítva a benyújtó által sajátkezőleg aláírt jegyzék kíséretében nyujtandók be.

E jegyzék Budapesten két, Bécsben három példányban állandóan ki. E jegyzék egy példány a benyújtónak az átvétel elismerésével vissza-adatik. A részvények csak ezen elismervény visszaadása mellett fognak a köz-gyűlés után visszaszolgáltattani. A közgyűlésre belépti jegyül szolgáló igazol-vány Budapesten közvetlenül a letétel alkalmával, Bécsben nyolc nappal a közgyűlés előtt fog kiadani.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajja gyakorolni, a megbízott nevére szóló meghatalmazást az igazol-vány hátán kitöltési a aláírni tartozik.

A mérleg a felügyelő bizottság jele nétsével együtt nyolc nappal a köz-gyűlés előtt Budapesten az intézet helyiségében, Bécsben a „K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe” című intézetnél és S. M. von Rothschild bankháznál a részvényesek rendelkezésére bocsátatik.

Budapesten, 1899. február 17-én.

Az igazgatóság.

Elgyengült férfierő (impotentia)

bármily **öreg korban** is csakis az orvosi világ által legújabbban olvannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro Massage

vagy

Psychrophor

által gyógyítható legrövidebb idő alatt biztos és állandó sikerrel

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos

Elektrotherapiai rendelő intézetében.

Budapest, V., Váci-körút 4. sz. I. em.

Rendel: délelőtt 9 órá-tól 4 óráig; este 7—8 óráig.

GARANCIA: 25 évi részben katoná-részen magánorvosi praxis. Külön váró- és gyógytermek.

Levelekre azonnal diskretnen válaszoltatik.

Mindazonknak, kik gyors, alapos és biztos gyógyulást óhajtanak, ezen kitűnő szakorvost a legmelegebben ajánlhatjuk.

Univ. Med. Dr. Czinczár J.

Bérgyógyász, bőrópális, nemi- és húgy-szervi bántalmak képesített szakorvos.

gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon úgy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a nemi betegségek és gyengeségi állapotok elvezetése alatt összefoglalt bármily régi kellet bántalmakat, továbbá bármily bérbetegséget és szépségihát a kiűldő által elismert legújabb ki-tűnő módszereivel.

Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14., I. em.

Rendel: délelőtt 10—1-ig, délután 3—7-ig.

Külön várótermek hölgyek és urak részére.

Levelekre azonnali válasz.

Polgár Sándor

egyetem gyakorlati orvos és köztársasági

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Ajánlja dusan felsze-reit raktárát saját gyárt-mányu orvos-sebész-i és betegápolási tár-gyakban.

Saját tulajmánya, m. k. szabadalmaz. Polgár-ó

sérvkötő,

hastöb, górcsór elleni gumminarinya, orthopa-diai készülékek, műbábok kezek stb.

Válodi francia különö-ségű F. Bergerand filis párizi gyárból.

Ülansze ellen védve 1890. sz. a. — Részletes képek árjegyzék ingyen és bérmennytel.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi hó február 18-án.

Másodszor:

Az első vihar.

Színmű 4 felvonásban. Irtá Herceg Ferenc.

Személyek:

Lítvay Sándor	Gyones	Szentmiklós	Egressy
Olga	P. Márkus	Kopcekyne	Vizváriné
Béni	Zilahy	Gina	Moszlényi
Lorántfy	Csillag T.	Főrdész	Abonyi
Lorántfy Lehel	Dezso	Hadnagy	Náday B.
Dobó Oszkár	Császár	Péter	Körösmezői

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap d. u. John Gabriel Borkman. Este: Az első vihar. (3-szor).

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1899. évi február hó 18-án.

A troubadour.

Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzelte Verdi. Szövegét írta Camerano Salvatore. Olaszból fordította Nádaskay L.

Utána:

A nappal és az éjjel.

Ballett 2 képben. Irtá Beer József. Zenéjét szerzelte Tóth Lajos és Metz Albert.

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap A varázsviola.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi február hó 18-án.

A bagdadi hercegnő.

Színmű 3 felvonásban. Irtá Dumas Sándor. Fordította Paulay Ede.

Személyek:

Hun gróf	Mihályfi	Tróvelé	Hetőnyi
Lionette	Hegyesi	Nourvady	Iványi
Raoul	Rudai T.	Richard	Bakó
Godler	Vizvári		

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap Folt, mely tisztít.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi február hó 18-án.

Tanqueray második felesége.

Színmű 4 felvonásban. Irtá Arthur W. Pinero. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Tanqueray	Gál	Cortelyoune	Rostagni
Elean	Delli E.	Georg Orroyed	Fenyvossi
Gordon Jayne	Kazalozky	Lady Orroyed	Borzéti
Fr. Misquith	Szerény	Hugh Ardale	Góth
Drumme	Hegedüs	Morse	Győz
Ray Paula	Lánczy	Inas	Kassai

Kezdete 7 1/2 órakor.

Vasárnap d. u. Gavaut, Minard és Társa. Este: Tanqueray második felesége.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi február hó 18-án.

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Millaud. Fordították Fái J. Béla és Evva Lajos. Zenéjét szerelte Hervé.

Személyek:

Plinhard	Szirmai	Bouzin-court	Szabó
Bateléro	Lubinsky	Bouzin-court	Siposné
Hypothesé	Németh	Amelie	Kéry K.
Bompan	Horváth	Antoine	
René	Raskó	Victorine	Gazzi M.

Kezdete 7 órakor.

Vasárnap d. u. Hajnali harangzó. Este: Bibiás asszony.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi február hó 18-án.

L. Komáromi Mariska asszony felléptével

Másodszor:

Egyiptom gyöngye.

Operett 3 felvonásban. Irtá Helmi Jenő. Zenéjét szerelte Forrai Miklós.

Személyek:

XIII. Szeszotrisz	Sziklai	Zenisz	Komáromi M.
Szinapisz	Rózsahégyi	Zobejda	Szilassy
Kalisz	Giréth	Marietta	Varga
Mennosz	Boros	M. Athelino	Lenkeffyné
Hepontoz	Ráthonyi	Irmisz	Hében
Arabarzesz	Bessenyei	Kakukfi	Szalai

Kezdete 7 1/2 órakor.

Vasárnap d. u. Aranylakodalm. Este: Egyiptom gyöngye. (3-szor).

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlo.

Kezdete 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma

Bámulni, csodálni és egyuttal nevetni lehet az új, szenzációs

„A párisi vendéglő”

című bűvész némajátékánál, melyet az Agost-es család ad elő.

Mlle D'ARGENT

híres francia excentrikus énekesnő.

A Lars-Larsen leányok, (3 hölgy) felülmúlhatatlan gimnasztika egyveleg munkában a 3-szoros nyújtó, szenzációs ugró excentrikus.

Továbbá:

RECLAM ASSZONY.

Valamint az összes műcrök.

Holnap vasárnap két előadás, ez egyszer a délutáni előadásban az Agost-es család az

„Egy párisi étteremben” című bűvész-jelenetben.

POLLÁK D. H.

fémáru-eszernoka,

mely 1899. évi január hó elseje óta a

Gránátos-u. és Kossuth Lajos-u. 2. sz. a

van, meghívja a n. é. uraságokat, valamint a t. e. közönséget annak szives meglátogatására. Nagy rakítáram

van különféle szalon- és étkezőszoba-luszterekből, bronzárúkból, íróasztal-készletekből, dohányzó-készletekből, tea és kávé-gépekből, melyeket olcsón, eredeti áron

adok el.

Szalon ságarézőgy	75-150 frt
Fürdőádkak	15-25
Ülkék	7-10
Fürdőádkak kályhával	60-90
Fürdőfürtel	15-20
Szobakarnyókak	14-25
Angol szoba-közet	35-40
Angol szentáró	1-30
Kályhák	3-20
Pakosár-főnemes lak-könya	6-15
Mosdószatók	3-25 frt
Adószobnyókak	7-12
Csészák	1-20
3 futó matraccal	12-18
Gyermekágyak	11-25
Szalonágyak	12-25
Szalon ságarézőgy	75-150 frt
Fürdőádkak	15-25
Ülkék	7-10
Fürdőádkak kályhával	60-90
Fürdőfürtel	15-20
Szobakarnyókak	14-25
Angol szoba-közet	35-40
Angol szentáró	1-30
Kályhák	3-20
Pakosár-főnemes lak-könya	6-15
Mosdószatók	3-25 frt
Adószobnyókak	7-12
Csészák	1-20
3 futó matraccal	12-18
Gyermekágyak	11-25
Szalonágyak	12-25
Szalon ságarézőgy	75-150 frt
Fürdőádkak	15-25
Ülkék	7-10
Fürdőádkak kályhával	60-90
Fürdőfürtel	15-20
Szobakarnyókak	14-25
Angol szoba-közet	35-40
Angol szentáró	1-30
Kályhák	3-20
Pakosár-főnemes lak-könya	6-15
Mosdószatók	3-25 frt
Adószobnyókak	7-12
Csészák	1-20
3 futó matraccal	12-18
Gyermekágyak	11-25
Szalonágyak	12-25

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentosen.

Megrendelési cím: „Fémáru-eszernok, Gránátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. szám.

Gyár: IX., Tüzlőtő-utca 32. sz.

Szélküldés minden vasúti állomásra.

FÜGGŐK 2 főtől a nélkül, hogy a gyökereket el kellene távolítani, szájpaddal és a nélkül is (hidmunka.) Foghuzás fájdalom nélkül. (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák** gyökerekre illesztenek, melyek a szájpaddal felsőlegessé teszik.

Fogorvos Dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth La-os utca 4. Dréher-paletta. Vasár- és ünnepponokon d. u. 4-ig.

Állami föllgyejelet alatt.
KIAKAR
egy éves önkéntes
LENNI?

Mindenkő ifjak, kik a megkivánt iskolákat nem végezték, önkéntesültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egy éves önkéntesi jogot. Születési év közzététel. Aki már sor alatt állott, elköszet!

Program ingyen és bérmentve.
LICHTBLAU ALBERT
a katonaiskolák igazgatója
Bécsben.

A kurzus kezdődik március hó 12-én.
Feltgyelő: **MAYER ADOLF**
cs. és kir. őrnagy.

Kézimunkák

hímző anyagok és hímzőszövetek rendkívüli nagy választékban szobott gyáriáron kapható

Bérczi D. Sándor

női kézimunka nagyvárosnál, Budapest, Király-utca 4.

Legújabb képes árjegyzékemet

1725 eredeti kézimunkarajzzal

kívánatra bérmentve küldöm. Gyári rakítáram legjobbnak elismert

„Victoria” kézi hímzőgépekből. Darabja 4 forint. Viszont-eladók engedélyt kapnak. Hozzávaló hímzőkeret és hímzőanyagok nagy választékban.

A szabadalmazott

„Fairbanks” mérlegek

százados rendszerűek, tolosulyos fém mérőórákkal bírnak és a híd minden pontján egyenlően mérlegetnek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és rakatári mérlegeinket

különbösen gazdók, gazdaságok, községek és uradalomk részére a legjobb meggyőződéssel ajánlhatjuk.

Gazdasági egyesületi tagok kedvezményben részesülnek.

FAIRBANKS mérleg- és gépgyár részvény-társaság

Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.

Megrendelések közvetlen: központi irodánkhoz: Andrassy-ut 41. sz. intézendők.

VÉR-PIROS

faj-narancs.

Helyben száza 2 1/2, 3 1/2, 4 és 5 frt. Vidékre vasúton 144 fajta ca 150-160 db vör-muscet narancs 5.25. Ugyanilyen láda sárga faj-narancs 3.50. Egy láda óriás piros muscet narancs 80-110 darabig 4 frt 50 kr. Ugyanilyen sárga faj-narancs 3 frt. 800-850 db-os láda vépiros narancs 7.75. Ugyanilyen láda sárga fűdrös narancs 5.25.

Vépiros faj-narancs	1.75	Cognac francia 3 csillagos	4.-
Vépiros muscet nar.	2.-	Óros csafúti tea	1.50
Messinai sárga narancs	1.40	Császár-keve-tea logf.	2.-
Jaffa óriás narancs	1.50	Türmek-tea	1.50
Budapesti narancs-fő db	2.-	Hindári keve-tea	2.50
Citrom, szép tartós	1.20	Ía, doboz teakülmény logf.	1.-
Maron göröl	1.45	Kuba-kávé, előrendű, kija	2.-
Kartof, olasz, 5-6 róza	1.45	Santago kávé kilója	1.40
Groszhaj, 1 horog 70 db	1.48	Santago kávé kilója	1.35
Író beryona mártal	1.10	1 kiló búzának-doboz francia	1.25
Jamaika rum 3 kl. üveg 5	1.20	1 kl. Cukros-nyúlók francia	1.50
Jamaika rum legfinom.	7.25	1 kiló Mataga-szőv	1.40
Szécsi virsl, pária	3.65-1.12	1 kiló doboz francia szilva	1.75
8 db imperial sajt francia	1.20	Kaviár 1/2 doboz	2.20
Borsóli doboz	25.35 és 05	1 kiló Szalon-bacon	1.20, 1.60
Camenberth sajt francia	0.65	1 kiló Cokoládé bonbon eréme	0.90
Szalami legfinomabb kilója	1.05	1 kiló Magyar, feltölt	1.10
Lipóci íróis juháró kilója	0.95	Gárdonyi vegyes fin. dől	1.20
Borgonya sajt valódi kiló	1.60	gyümölcsök egy kl. dob.	1.40
Bajor óriás csiga 100 db	1.20	1 kiló francia mandula	1.60
Jamaika rum egy nagy üveg 1	1.20	Vanília likör francia	1.25
Jamaika rum finom	1.50	Chartrouse likör francia	2.80
Földalmi rum legfinomabb	2.40	Esszenciál likör üvegje	2.80
Ananász rum legfinomabb	2.-	1 üveg malaga, sbery vagy madára spayol bor	1.20
Cognac Clairmont 3 csillag.	1.50	Tokaji aszu bor valódi	2.75
Cognac magyar 3 csillagos	2.-		

Az árak vegyesen is rendelkezhetők. — Vidékre mindenet farymentesen, ingyen csomagolva küld a pénz előleges beklüldése vagy utánutó mellett.

PINTÉR GYULA cs. és magy. kir. udv. szállító Budapest, Keckeméni-utca 15. Részletes felszámoló alap ingyen. — Ismét átadók és gyógy-szereszeknek áronpedmény.

Ujdonság! Legszébb és alkalmi ajándék!

Várárszgyűrűk opál, igazgyörvön, türkis és egyéb kövekkel. Ekvite finom kivitelben 3 soros 8 frt, 4 soros 10 frt, 5 soros 12 frt. Pontos megbízható járásu ezüst „Longines” uri zsebhórák dbja 20 frt. Valódi glashütte-ri arany zsebhórák 50 ftről 500 ftrig. kaphatók. **SCHÖNWALD IMRE** ékszergyáros- és órásnál PÉCSETT.

MOFF JÁNOS MALATA GÜKORKAI

köhögésnél, rekedtségnél, elnyelődésnél, különösen pedig tüdőkatarrusnál főszimulhatatlank a valódi malata-kivonat cukorkák; emésztési zavar előidézőse nélkül használhatók bármely mennyiségben. Egy doboz ára 10 kr, egy zacskó ára 30 kr. Kapható az összes gyógyszerárakban, drogák, csomag- és fűszerkereskedésben. Magyarországi kizárólagos forgár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tára, Király-utca 12.

PAULA VIZ!!!

Székrekedés, emésztési akadály gyomér- és általán bántalmaknál (bőlyag, vese- és aranyér) hatásában páratlan! Küllemes ízű, könnyű kényszerít bir.

Főraktar: **UTASI FERENC**, Andrassy-ut 30. sz. Nagyban és kicsinybeni eladás.

FROMMER ELEMÉR, Váci-körnt 28. szám. Magyarádi, Paula-gyógyforrás-részv.-társ. Erzsébet-körnt 58. sz.

A legszenzációsabb gyógyviz.

Minden szó egyszeri beiktatása-petit botókból 2 kr. Cimmet ellátott hirdetésekért külön 80 kr. kincstári bányegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésokra díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levelbeli tudakozásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges belyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és előfizetések felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére a kiadóhivatalban

József-körút 18. valamint a következő okmányosztályokban:

Breuer nyérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkok.
Adler Leona, Lipót-körút.
Nemesek-féle Izsida Petőfi-tér.

Özv. Wéber Vilmosné, Váci-körút 15.
Feldmann Mórné, Marokkó-utca 1.

Kürthy Kálmáné, Harmincad-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Deutschi Miksáné, Andrássy-ut 38.
Schmeller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarkok.

Sopronyi V., dohány-nagy-ízsida, Kerespi-ut 1.

Özv. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.

Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálmán-tér sarkok.
Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sarkok.

Jeune Parisienne cherche legons de conversation. Ecrire a l'expédition sous "Humour". 3745

Gaillon. Kegyeskedők, kezd és szerda délutánig velem lenni. Az eredményről mihamarabb értesíteni fogom, s igen kérem a jövő hét második felére találkozó kitűzni. Csókjaival elhalmozva hü 2136 Margitja.

Pintyőke. Levelét megkaptam. Igéretét várom mindennap, hogy láthassam, a kire mindég gondolok. 3757

Két nefelejtset akartál küldeni. Nem felejtethetlek. Messze távolban rád gondoltam. Ismétlem, ha nem izz címre kimerült levelet, viszonyunknak vége. Szeretlek, de ha nem kapok címetre levelet, leszámoltam érzelmeidről, melyeknek játéka voltam. Boldogságod érdekében, ne törődj velem, ha azonban boldogtalan lennél más mellett, úgy jöjj hozzám, életem, valóm mindenem tiéd, most és mindenkor. Istén veled talán — örökre. 3758

Egy intelligens 26 éves fiatalember, kinek a fivárosban egy évi 1800—2000 frt jövedelemmel bíró önálló üzlete van, házasság céljából egy fiatal leány vagy fiatal özvegy ismeretségét keresi, kinek néhány ezer frt hozomány van. Leveléket „Remény 28.” jelige alatt kiadó továbbítja. 2022

Egy csinos szolid leány üzletbe vagy mászártszékbe feliródnak vagy pénztárosnőnek ajánlikozik. Címe a kiadóban. 2062

Fiatallány bármilyen irodai foglalkozást keres, ki a Yost-féle gépíráshoz is ért. Cím a kiadóhivatallal. 3470

Olasz nő ajánlikozik az olasz nyelv oktatására és társalgásra. Cím a kiadóhivatallal. 3748

Angolt világosan lehet megtanulni egy több évi gyakorlati bíró nyelvmester-nél, ki az itteni jobb körökben már fényes eredményt ért el hallgatóival. Ajánlatok „English” jeligré a kiadóba kéretnek, ahol a cím is megtalálható.

Kiadó nyárára idősebb magányos hölgy részére egy csinosan butorozott szoba egy Hermína-ut nyarában. Jó gondozást, esetleg teljes ellátást is ad jutányos árt. Cím a kiadóban. 2133

Egy barna egy éves angol nőtény vizsla jól bavezetve, olesón eladó. Cím a kiadóhivatallal. 3753

Alföldi nagy városban egy gyári vállalat, családi körülmények miatt előnyös feltételek mellett eladó. Cím a kiadóhivatallal. 3729

Egy siket-néma jó írással, írásbeli foglalkozást keres mérsékelt díjazás mellett. Cím a kiadóhivatallal. 2132

Ügyes szabónő méréskelt díjazásért ajánlikozik házakhoz és házon kívül is a legújabb divat ruhák elkészítésére. Cím a kiadóban. 2037

Könyvkötészet és írószerszámok vidéken elkölthetők miatt azonnal eladó. Biztos megérthetést nyújt érdekli-lettemben. Bővebbet a lap kiadóban. 2128

Házasságkötvetítő keres házasságkötő kereskedőket, alkalmazottakat, hivatalnokokat, iparosokat. Cím a kiadóhivatallal. St. Takálható 12—1-ig és este 7-6-ig. 2107

Elköltözés miatt Schöber ág. íróasztal, diván, matrások, mosdó, légszesz-luszter olesón eladatik. Cím a kiadóhivatallal. 3720

Erőteltjes 28 éves nőlen ember bármilyen alkalmazást keres, bármilyen feltételek mellett. Cím a kiadóhivatallal. 2117

Különléle butort áhajtók vonni, különösen ruhaszekrényeket. Ajánlatok a lap kiadóhivatallal. „Butor” jeligrével kérek. 2125

Született angol hölgy egy francia, mint az angol nyelvben alapos oktatást ad mérsékelt díjazás mellett. Szives megkeresések „Perfect” jeligrével kéretnek a laphoz. 3756

Fiatall ember francia, olasz, román és német leokék adására ajánlikozik szerény feltételek mellett. Cím a kiadóhivatallal. 2076

Szép praxissal bíró tanárjelölt nevelői vagy korrepetitóri állást keres. Cím a kiadóban. 2109

Jó és szépírású fiatal ember bármilyen megfelelő állást keres, vagy írásbeli munkát. Címe a kiadóhivatallal. 2048

Varrónő egy forint napidíjért varrást olvállal. Cím a kiadóhivatallal. 2106

Két csinosan butorozott szoba egy gyermeknek családnál a Lipót-körút és Andrássy-ut közelében azonnal kiadó. Cím a kiadóban. 2070

Hálószoba, ebédlő, előszoba és konyhaberendezések, valamint egyes kredencok, könyvszekrények stb. jutányos árában kaphatók és rajz szerint készíttetnek. Silbermann Béla műbutorasztalosnál, V. Kálmán-utca 15/b Vadász-utca sarkok. 6000

Egy tisztességes fiatal gyermektelen házaspár, jelenleg is házfelügyelő, egy nagyobb házba ajánlikozik házfelügyelőnek. A férj fővárosi adóbiztos. Beszélnek: magyarul, németül és tótul. Cím a kiadóban. 2105

Egy bolthelyiség a Német-utcaiban azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatallal.

Angol vagy francia családnyi keresek lakást ellátással, hol alkalmam lenne a két nyelvben gyakorolni magamat. Ajánlatot „Praxis” jeligrével kérek a laphoz.

Szép írású hivatalnok bármilyen írásbeli munkát elvállal, másolásokat németül és magyarul szerény díjazás mellett. Cím a kiadóban. 5005

Elegánsan butorozott szoba két urnak is alkalmas, a Váci-körúton, esetleg teljes ellátással is február 1-ére jutányos árában kiadó. Cím a kiadóhivatallal. 2099

„Kereskedelmi Vegyészeti” a hanyatt század **Aranykőnyve** (Tessék meggyözni.)

Olesó tisztá lakás. Két udvari szoba előszoba, konyha stb. azonnal kivethető. Cím a kiadóban. 2137

Butorok legoesebb áron és szolid kivitelben jótállás mellett kaphatók óriási választékban. Budapest, bulváros Kecskeméti-utca 6. I. em. / Nemes és Lengyel, kárpitos, díszítő és asztalos butortelege. 6825

Egy tisztességes nőlen ember 2—3000 frt örvadéki pénzbeszedés vagy hasonló megbízható állást keres. Cím a kiadóban. 2135

Kávéház I. rangú újonnan berendezve a Császár-fürdő közelében, előadó vagy bérbe adandó. Kötvetítő kizárva. Cím a kiadóhivatallal. 3755

Egy csinos butorozott szoba a Hungyvády-téren február elején egy ur számára olesón kiadó. Cím a kiadóhivatallal. 2076

Telekkönyv, birtokrendezés, telekkönyvi átalakítás, betétszerkesztés című, Káplány Géza szegedi kir. ítélőtáblai bíró által írt két kötetes nagy munkának második kötetét a pótfüzettel együtt (96 nyomott ív) szerzőnöl 6 ft 40 kr-ól **1 frt 50 kr-ra** leszállított áron kapható. Ugyanott megrendelhető a „Telekkönyv” című folyóirat is, amelynek előfizetési ára: egész övre 4 frt, félövre 2 frt, negyedövre 1 frt.

KÖHÖGÉS rekedség ellen fellümulhatatlan szera Krieger K. gyógyszerész által készített **hársfamez-cukorkák** 1 doboz 25 kr.

Nagy vagyont szerezhet a „Kereskedelmi Vegyészeti” című mű birtokában. E könyv, melynek anyagát kronik legújabb szakferfi állították össze, 3 frt bolti ár helyett még néhány napig (ajánlott postai küldéssel) **1 frt 20 krajcár** leszállított áron kapható. Utmutatásai alapján az ország bármely helyén lakó, bármily foglalkozású férfi vagy nő **2—3000 forint** biztos jövedelemre tehet szert, tőkebefektetés nélkül, csekély fáradsággal, otthon végezhető munkával.

Mindenemü kereskedők és iparosok üzletük jövedelmét megköszereshetők, **hasztalvele és tanító** munkaszabad órákban konyha és besoltesit munká árán olesadójok részre **VAGYONT** szerezhetnek a könyv tanításai nyomán. Már csak néhány száz példány van rekedten, azért mindenki saját érdeke miatt szerezze, ha haladéktalanul megrendeli, mert oleszedésben postai utalványon.

Megrendelhető a „Kereskedelmi Vegyészeti” könyvtárol vállalatnál **UJPEST, István-utca 2. szám.**

Francia bonne supérieure, 240 frt évi fizetés, egyszerű francia bonne 150 forint évi fizetés és francia jászotársak, fluk és leányok, 60 forint évi fizetés, és utkölségek megtérítés Franciaországból, 2 évi szerződésel, állást keresnek Grésty Ágoston ügynösöské ártal, Budapest, Erzsébet-körút 21. II. emeleten. 3756

Fiatall, szolid leány felírónak vagy pénztárosnak ajánlikozik szerény feltételek mellett. Ajánlatokat „Szorgalmas” címmel akár a lap kiadóhivatallal. 2109

Életbiztosítás felesleges, ahol megvan a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv. (Mert ott vagyont marad.)

Olesó arany és ezüsteladás, valamint a legszebb ókszertergyak. u. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfórók 18 frt., arany női órák 10 forint, gyémántgyűrűk, fülbevalók, brüstök, 6 ft 50 kr-tól kezdve. **12 darab valós ezüst órszerző 6 ft 25 kr.,** étkeszeszervek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 75 frttól kezdve. Girandólok, gyertyatartók, tálaték és a szalmába vágók cikkei grammja 6 kr., minden darab hivatalos fényjelzéssel van ellátva. Veszünk zálogházi cédulákat.

Grünberger A. Béla örökösöl Budapest, Városház-tér 9. (Haris-bazár) I. em., ajtó 23. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. **1 frt 20 krajcár** akkor kamatoztató **3000 forintot,** ha egy „Kereskedelmi Vegyészeti”-et rendelőröl.

Cigareták „The Dido.” Ciporaktár feloszlás. Raktár több mint 6000 pár. Férfi cipő bármilyen 3, 4 és 5 forint. Női cipő bármilyen 2, 3 és 4 forint. Gyermek cipők 1 és 2 frt. Bál cipők 1.50. **WEISS IZIDOR** Budapest, Andrássy-ut 51.

Uj! Koncert-trombita örvényoson védve 49.987 sz. a.

Külön hangszereket nem szereznek, minden elközelhető dalnok, dalos, játékosok, indulók, táncok, fuválók, orgonák és a legjobbak sárgarabóli készült. Hangjegy-ittment nem szükséges és mindenki oktatás nélkül azonnal tud rajta fejni. Teljes hangszert egészen gyenge fuvásnál is. Egyformán mulattató egy felnötöknek, mint gyermekneknek. Ára 4 szeleppel... 2,70 frt; 8... 3,60; 15... 5,40. (Egyszer megkölthető 26 krajcár többlet adószámlával kölcsönre. Az árak olyan alacsonyok, hogy mindenki megteheti egy kis-letet vele, a mely közzégyűlt a hangszerterjesztésére és a tanításra készítő fog vezetni. Székhelyi utalványon.)

Schürmann Károly hangszergyár, Haspe (Westfalen).

SACHS és POLLAK könyvkiadóhivatallal Budapest, VI. Andrássy-ut 37. sz. megjelent és kapható: Pierre Louys: Az asszony bolondja. Fordította: Dr. Rózsa Géza 1 frt. — „Apródító” Ford. Dr. Rózsa Géza 1.80. Provost Marcel: Fél-szükek. Fordit. Dr. Rózsa Géza — 60. — Juliette házassága. F. Dr. Rózsa G. — 50. — A nazarethi sziz. F. Dr. Rózsa G. — 50. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Akinek megvan a „Kereskedelmi Vegyészeti” (évente 2—3000 frt mellékjövödelemre tehet szert).

Reform-Jóvakaró „az állatok barátja” kétély-teljesül a legjobb, a hazánlatlan legolcsobb lovakra. Legolcsobb megkölthető a kofének semmiféle sorülés néz a legkisebb börtöl sem, semmiféle nyugtalanokdás még a legérzékenyebb állatoknál sem, gyors és alapos eltyvohtás a ponák, pizsakok és szörnek. Csekély erőfeszítés. A fogak nem dugulnak be. Magamagától tisztul. Ara dronkint 1 frt. 1 frt 20 kr. bekiadása ellenében bérmentve. Utalványt 1 frt 40 kr. M. F. E. T. H. Bécs, II. Tabortrasse 11/B.

Jósnó. A világhírű szegedi körzakálás jósnó VIII. kor. Kerespi-ut 63., ajtó 4. földszint balra lakik. 6386

Olesó butorok és egy szép **zongora.** Alkalmi vétel, minden elfogadható áron adatnak el és pedig: igen elegáns valomt egyszerű barokk angol és ó-német háltó és ebédlő szalon garnitúrok diványok, íróasztal, könyvszekrény, lámpák, perzsa és smyra szőnyegek, függönyök olesón eladók Andrássy-ut 48. I. s.

Szegényember az, akinek nincs meg a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv.

Közneop-osztály, Frakk 5 frt. Nadrág 3 frt. Mellény 1 frt. Forene József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt. **ROTHBERGER JAKAB** Kristóf-tér 2. I-só emelet.

Kérjük Haldek magárjegyzéköt Budapest, Károly-körút 9.

Főnyeremény néltöbbet ér a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv, pedig az ára csak 1 frt 20 kr. (De már csak pár napig.)

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: **Radó Antal.** Kiadja: **Lampel Róbert** (Wodianer F. és Fiai)

A Magyar Könyvtárban megjelentek a történet, irodalomtörténet, népköltés köröböl a következők fuzatok: **Történet, irodalomtörténet, népköltés.**

Áldassy Antal. Pázmány Péter élete. (62. szám.) Béla király nevelten jegyzékének könyve. Fordította Szabó Károly. (30. sz.) **Falk Miksa.** Erzsébet királynéről. Visszaemlékezés. (64. szám.) **Kruza György.** 1846. március 15. (32. szám.) **Gracovilag költészet.** Személytények. Szerk. Kardos Albert. (42. szám.) **Magyar néphaladák.** Rendezte és bev. Morvay Gyözö. (52. szám.) **Petőfi Sándoréi Julia** naplója és levelei. Jókai előszavával. (49. sz.) Szalárdi János siralmas krónikája. Személytények. Kiadta Angyal Dávid. (68. sz.)

Egyéb köröböl. **Ábrányi Emil.** Márciusi dalok és egyéb költemények. (85. szám.) **Flammarión.** Csillagok esték Ford. Tóth Béla. (37. szám.) **Nansen Fritdhof.** Éjen és jégen át. I. rész. A Fram útja. (77. szám.) Rov. ford. Brózik Károly. **Nansen Fritdhof.** Éjen és jégen át. II. rész. A szánut. (78. sz.) Rövidtiro ford. Brózik Károly. **Szabolcska Mihály.** Versek. (34. szám.)

Egy-egy fuzet ára 15 kr. Minden fuzet egyenkint kapható. Megrendelhető a **„Budapesti Napló”** kiadóhivatallal, Budapest, József-körút 18-ik sz.

Orvosi rendelö-intézet idült (chronikus) betegségekben szenvedök számára Budapest, V., váci-körút 18. sz. alatt.

Dr. Kovács I. egy. orvostudor

hámpotai gyögmödjia amelyely kizárólagosan a vér útján gyökereken kigyógyít: **asthma, nébajokat, sápkórságot, sziv- és gyomorhántalmakat, közszyent** — még a legulyosabb formát is — súlyos **idegbajokat** (migraine, álmatlanság, szédülés, hysteric és neurasthenia, kezdődö agygyáulás és elmezavar agygyorinbetalom)

makacs vér- és börbetegségeket Eg. etlen és legbiztosabb védelem **szénhidés, kezdődö vakság és elmezavar ellen.**

A újazás mérsékelt. Rendel. s naponta 9—1-ig és fejt 3—6-ig. Megnyitásra betegot látogat.